

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

HODNOCENÍ STAVU STÁLÝCH ÚKRYTŮ V PLZEŇSKÉM
KRAJI: ANALÝZA VYUŽITELNOSTI, ÚDRŽBY A
POVĚDOMÍ OBYVATEL

Autor práce: Jana Švandrlíková

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinované

Vedoucí práce: Ing. Mgr. Marie Klečková, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2026

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jana Švandrlíková

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce:

Hodnocení stavu stálých úkrytů v Plzeňském kraji: Analýza využitelnosti, údržby a povědomí obyvatel

Název bakalářské práce v anglickém jazyce:

Assessment of the Status of Permanent Shelters in the Pilsen Region: Analysis of Usability, Maintenance and Resident Awareness

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

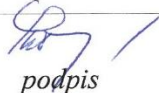
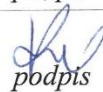
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Mgr. Marie Klečková, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2025

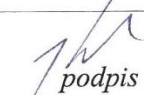
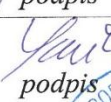

Cíl bakalářské práce:

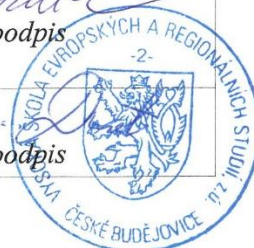
Hlavním cílem bakalářské práce bude zhodnotit současný počet a technický stav stálých úkrytů v Plzeňském kraji s důrazem na jejich připravenost k ochraně obyvatelstva v krizových situacích.

Vedlejším cílem bude posoudit úroveň povědomí obyvatel Plzeňského kraje o možnostech úkrytí a jejich připravenost na krizové situace.

Student: Jana Švandrlíková	26. 4. 2025 datum	 podpis
Vedoucí práce: Ing. Mgr. Marie Klečková, Ph.D.	26. 4. 2025 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	22. 5. 2025 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	26. 5. 2025 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	27. 5. 2025 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce Ing. Mgr. Marii Klečkové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, konstruktivní připomínky a trpělivost, které významně přispěly ke zpracování této práce. Dále bych ráda poděkovala Ing. Karlovi Šnaiberkovi a Mgr. Janě Štaiglové z Krajského ředitelství Hasičského záchranného sboru Plzeňského kraje za jejich ochotu, poskytnutí odborných materiálů a zprostředkování důležitých kontaktů, které napomohly získání dalších podkladů pro zpracování této práce.

Abstrakt

ŠVANDRLÍKOVÁ, J. *Hodnocení stavu stálých úkrytů v Plzeňském kraji: analýza využitelnosti, údržby a povědomí obyvatel: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú., 2026. Vedoucí bakalářské práce: Ing. Mgr. Marie Klečková, Ph.D.

Klíčová slova: integrovaný záchranný systém, krizové řízení, ochrana obyvatelstva, Plzeňský kraj, stálé úkryty

Bakalářská práce se zabývá problematikou stálých úkrytů určených k ochraně obyvatelstva v Plzeňském kraji. Cílem práce je analyzovat současný stav těchto úkrytů a posoudit jejich stavebně-technický stav, technologické vybavení a připravenost k využití při mimořádných událostech a krizových situacích.

Teoretická část práce se zaměřuje na vymezení základních pojmů ochrany obyvatelstva, legislativní rámec této oblasti a historický vývoj budování ochranných úkrytů na území České republiky.

Praktická část práce je založena na analýze vybraných stálých úkrytů v Plzeňském kraji provedené prostřednictvím terénního šetření, v jehož rámci byl hodnocen jejich stavebně-technický stav, technologické vybavení, úroveň údržby a dostupnost dokumentace. Součástí výzkumu byly rovněž rozhovory s pracovníky krizového řízení a dalšími relevantními subjekty, které poskytly doplňující informace o evidenci, správě a možnostech využití těchto objektů. Dále bylo realizováno dotazníkové šetření zaměřené na zjištění úrovně informovanosti veřejnosti o problematice ochrany obyvatelstva a možnostech ukrytí. Výsledky práce přinášejí přehled o aktuálním stavu úkrytového fondu v Plzeňském kraji a poukazují na vybrané problémy související s jeho údržbou, udržitelností a využitelností v systému ochrany obyvatelstva.

Abstract

Keywords: integrated rescue system, crisis management, population protection, Pilsen region, permanent shelters

The bachelor's thesis deals with the issue of permanent shelters intended for the protection of the population in the Pilsen region. The aim of the thesis is to analyze the current state of these shelters and assess their construction and technical condition, technological equipment and readiness for use in emergencies and crisis situations.

The theoretical part of the thesis focuses on defining the basic concepts of population protection, the legislative framework of this area and the historical development of the construction of protective shelters in the Czech Republic.

The practical part of the work is based on the analysis of selected permanent shelters in the Pilsen region carried out through a field survey, in which their construction and technical condition, technological equipment, level of maintenance and availability of documentation were assessed. The research also included interviews with crisis management workers and other relevant entities, who provided additional information on the registration, administration and possibilities of using these facilities. Furthermore, a questionnaire survey was carried out to determine the level of public awareness of the issue of population protection and shelter options. The results of the work provide an overview of the current state of the shelter fund in the Pilsen region and point out selected problems related to its maintenance, sustainability and usability in the population protection system.

Obsah

1	Cíl a metodika bakalářské práce	10
1.1	Cíl bakalářské práce	10
1.2	Metodika bakalářské práce	11
2	Vymezení a definice základních pojmů ochrany obyvatelstva	13
2.1	Legislativní rámec ochrany obyvatelstva	13
2.2	Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030	15
2.3	Základní pojmy ochrany obyvatelstva.....	16
3	Historie budování úkrytů v České republice	19
3.1	Ochrana obyvatel do roku 1935	19
3.2	Ochrana obyvatel po roce 1935	20
3.2.1	Stavebně-technická historie 1918-1945	23
3.2.2	Technická doporučení	25
3.3	Ochrana obyvatel po roce 1945	28
3.3.1	Stavebně-technická historie po roce 1945	30
3.3.2	Technická doporučení	33
3.4	Ochrana obyvatel po roce 1975	37
3.4.1	Stavebně technická historie.....	39
3.4.2	Technická doporučení	40
3.4.3	Dělení a charakteristika stálých úkrytů	41
3.4.4	Všeobecné parametry pro stálé úkryty	42
4	Úkrytí obyvatel.....	46
4.1	Úkrytí obyvatelstva jako součást ochrany obyvatelstva.....	46
4.2	Plánování ukrytí	47
4.3	Stavby civilní ochrany z hlediska požární bezpečnosti a ochrany obyvatelstva	50

5	Možnosti ukrytí v Plzeňském kraji	52
5.1	Geografie	52
5.2	Úkryty v Plzeňském kraji v souvislostech celé ČR.....	53
5.3	Evidence stálých úkrytů	54
5.4	Počet stálých úkrytů v Plzeňském kraji – praktická část.....	56
5.4.1	Vyhodnocení kapacity stálých úkrytů.....	56
5.4.2	Možnosti ukrytí v okrese Domažlice	57
5.4.3	Možnosti ukrytí v okrese Klatovy.....	58
5.4.4	Možnosti ukrytí v okrese Plzeň–jih	59
5.4.5	Možnosti ukrytí v okrese Plzeň–sever	59
5.4.6	Možnosti ukrytí v okrese Rokycany	60
5.4.7	Možnosti ukrytí v okrese Tachov.....	61
5.4.8	Možnosti ukrytí v okrese Plzeň–město.....	62
6	Analýza udržitelnosti a údržby stálých úkrytů.....	64
6.1	Metodika.....	64
6.1.1	Hodnotící kritéria	66
6.1.2	Skórovací model.....	67
6.1.3	Interpretace výsledků souhrnných ukazatelů stavu hlavních hodnotících oblastí: 68	
6.2	Výsledky udržitelnosti a údržby stálých úkrytů	72
7	Povědomí obyvatel o možnostech ukrytí a ochraně obyvatel.....	83
7.1	Metodika.....	83
7.2	Dotazník obyvatel a zaměstnanců v místech stálých úkrytů.....	83
7.3	Dotazník žáků 8. a 9. tříd základních škol	87
8	Analýza rozhovorů s pracovníky krizového řízení při Magistrátu města Plzně, Městského úřadu Rokycany a při krajském ředitelství HZS.....	98
8.1	Metodika.....	98

8.2	Analýza rozhovoru s pracovníkem Magistrátu města Plzně, odborem bezpečnosti, prevence kriminality a krizového řízení.....	99
8.3	Analýza rozhovoru s pracovníkem krizového řízení Městského úřadu Rokycany, odboru rozvoje města.....	100
8.4	Analýza rozhovoru s pracovníkem krizového řízení a ochrany obyvatelstva Městského úřadu Klatovy	101
8.5	Analýza rozhovoru s vedoucím oddělení ochrany obyvatel a krizového řízení Krajského ředitelství Hasičského záchranného sboru v Plzni.....	102
9	Diskuse.....	103
9.1	Analýza údržby stálých úkrytů.....	103
9.2	Dotazníkové šetření obyvatel či zaměstnanců.....	107
9.3	Dotazníkové šetření žáků základních škol	108
9.4	Rozhovory	109
9.5	Pohled na ukrytí ve světě.....	110
	Závěr	113
	Seznam použitých zdrojů	115
	Seznam příloh.....	122
	Seznam obrázků, tabulek a grafů	123
	Přílohy	125

1 Cíl a metodika bakalářské práce

1.1 Cíl bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je analyzovat současný stav stálých úkrytů určených k ochraně obyvatelstva v Plzeňském kraji a identifikovat případné nedostatky v jejich technickém stavu, vybavení a připravenosti k využití při mimořádných událostech nebo krizových situacích. Práce se zaměřuje především na posouzení stavebně-technického stavu těchto objektů, jejich technologického vybavení, jakož i na dostupnost projektové dokumentace a revizních zpráv.

Součástí práce je rovněž zhodnocení současného stavu úkrytového fondu z hlediska jeho praktické využitelnosti v systému ochrany obyvatelstva a posouzení možností uvedení jednotlivých úkrytů do provozuschopného stavu v případě mimořádné události nebo krizové situace. Práce se současně zabývá faktory, které mohou ovlivňovat jejich dlouhodobou udržitelnost, včetně přístupu vlastníků těchto staveb k jejich údržbě, rekonstrukci nebo případnému vyřazení z evidence stálých úkrytů.

Vedlejším cílem práce je zjištění úrovně informovanosti veřejnosti o problematice ochrany obyvatelstva a vnímání významu ochranných opatření mezi obyvateli. Tato problematika je zpracována v kapitole 7, která je zaměřena na vyhodnocení názorů a postojů veřejnosti k otázkám ochrany obyvatelstva a využívání úkrytů. Podkladem pro tuto kapitolu jsou výsledky strukturovaných rozhovorů s vybranými občany a zaměstnanci při provádění terénního šetření a také výsledky dotazníkového šetření realizovaného mezi žáky 8. a 9. tříd základních škol v okrese Rokycany a Plzeň-město. Cílem této části práce je zjistit úroveň povědomí o systému ochrany obyvatelstva, o existenci úkrytů a o základních opatřeních ochrany obyvatel při mimořádných událostech v co možná nejširším věkovém spektru.

Na základě stanoveného cíle práce byly formulovány následující výzkumné otázky:

V jakém technickém stavu se nacházejí stálé úkryty v Plzeňském kraji a do jaké míry jsou schopny plnit svou ochrannou funkci?

Jaká je úroveň informovanosti veřejnosti o problematice ochrany obyvatelstva a o existenci úkrytů určených k ukrytí obyvatelstva?

Jaký je reálný přístup orgánů zajišťující plánované ukrytí a hlavního koordinátora ochrany obyvatelstva?

Hlavním cílem práce není žádná hypotéza ani teorie a ani doporučení ke zlepšení a podobně, ale o porozumění problematiky v širším kontextu a nalezení mezer, které je třeba zaplnit.

1.2 Metodika bakalářské práce

Při zpracování bakalářské práce byly využity především metody analýzy odborné literatury, analýzy legislativních dokumentů, terénního šetření, rozhovorů a dotazníkového výzkumu.

V teoretické části práce byla provedena analýza právních předpisů a koncepčních dokumentů vztahujících se k problematice ochrany obyvatelstva. Jednalo se zejména o zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. Současně byly analyzovány také související prováděcí předpisy, zejména vyhláška č. 380/2002 Sb., o přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, a vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. Dále byla analyzována Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030, která vymezuje strategické směry rozvoje ochrany obyvatelstva v České republice.

Další část práce je věnována historickému vývoji ochrany obyvatelstva a budování ochranných úkrytů na území České republiky. Tento vývoj je sledován od meziválečného období, přes období druhé světové války a období studené války až po současný systém ochrany obyvatelstva. Při zpracování této části byly využity odborné publikace, historické dokumenty a archivní materiály vztahující se k problematice civilní obrany a budování ochranných úkrytů.

Praktická část práce je rozdělena do tří oblastí tak, aby bylo zodpovězeno na tři výzkumné otázky. První oblast tvoří kapitola 6 a je založena na terénním šetření vybraných stálých úkrytů v Plzeňském kraji. V rámci tohoto šetření byla provedena vizuální prohlídka jednotlivých objektů a jejich základních stavebních a technologických prvků. Podrobná metodika je součástí kapitoly 6. 1 Metodika. Získaná data byla následně zpracována pomocí deskriptivní analýzy a prezentována formou tabulek a grafů, které umožňují přehledné porovnání jednotlivých hodnocených kritérií. Součástí výzkumu bylo rovněž dotazování vlastníků úkrytů, jehož cílem bylo zjistit jejich informovanost o technickém stavu objektů, možnosti jejich uvedení do provozuschopného stavu a jejich postoj k dalšímu využití těchto staveb. Otázky byly zaměřeny především na provádění údržby a revizí technických zařízení, dostupnost dokumentace, ochotu investovat do

rekonstrukce nebo modernizace objektu a případné úvahy o vyřazení úkrytu z evidence stálých úkrytů. Vyhodnocením byla zodpovězena první výzkumná otázka.

Druhou oblast tvoří kapitola 7 a je založena na dotazníkovém šetření u dvou oblastí obyvatelstva. Podrobná metodika je součástí kapitoly 7.1 Metodika. Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření zaměřeného na informovanost veřejnosti o ochraně obyvatelstva jsou prezentovány formou grafů a následné interpretace získaných dat. Vyhodnocením byla zodpovězena druhá výzkumná otázka.

Třetí oblast tvoří kapitola 8, která je založena na analýze rozhovorů orgánů přímo dotčených plánováním ukrytí. Podrobná metodika je součástí kapitoly 8.1 Metodika. Vyhodnocením a komparací rozhovorů byla naplněna třetí výzkumná otázka.

2 Vymezení a definice základních pojmů ochrany obyvatelstva

2.1 Legislativní rámec ochrany obyvatelstva

Bezpečnost státu je založena na principu zajištění bezpečnosti jednotlivce, komunity a zabezpečení funkce společnosti, k jehož úspěšnému uplatnění je nezbytné zajistit funkčnost dotčených orgánů státní správy a samosprávy, právnických a podnikajících fyzických osob a rozvíjení procesů a nástrojů, které slouží k posilování bezpečnosti a ochrany obyvatelstva¹. Stěžejním právním předpisem pro oblast ochrany obyvatelstva je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, vydaný Ministerstvem vnitra České republiky, spolu s jeho prováděcí vyhláškou č. 380/2002 Sb., o přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, a vyhláškou č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

Obr. 1: Komplexní právní rámec. Zdroj vlastní.

239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému	240/2000 Sb. o krizovém řízení	241/2000 Sb. o hospodářských opatřeních pro krizové stavy	222/1999 Sb. o zajišťování obraný České republiky	133/1985 Sb. o požární ochraně
254/2001 Sb. o vodách	263/2016 Sb. atomový zákon	224/2015 Sb. o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi		

¹MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2020 [cit. 15. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz>.

Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení opravňuje Hasičský záchranný sbor kraje za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat, shromažďovat a evidovat údaje o stavbách určených k ochraně obyvatelstva při krizových situacích, k zabezpečení záchranných prací, ke skladování materiálu civilní ochrany a k ochraně a ukrytí obsluh důležitých provozů².

Zákon č. 241/2000 Sb. o hospodářských opatřeních pro krizové stavy upravuje systém a přípravu hospodářských opatření pro krizové stavy a přijetí hospodářských opatření po vyhlášení krizových stavů na základě působnosti orgánů státní moci³.

Zákon 222/1999 Sb. o zajišťování obrany České republiky stanovuje povinnosti a opatření k zajištění ochrany života obyvatel před vnějším napadením⁴.

Zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně stanovuje úkoly a zásady činnosti jednotek požární ochrany na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatel⁵.

Zákon č. 254/2001 Sb. o vodách, upravuje nakládání s vodami v případě mimořádných událostí a ochrany obyvatel před povodněmi.

Atomový zákon č. 263/2016 Sb. stanovuje podmínky ochrany obyvatel při radiační mimořádné události v zóně havarijního plánování.

Zákon č. 224/2015 Sb. o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi stanoví systém prevence pro objekty, ve kterých je umístěna nebezpečná látka a ve kterém jsou uplatňovány požadavky ochrany obyvatelstva z vnějšího havarijního plánu⁶.

Vyhláška č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva určuje zásady, způsob a rozsah při poskytování kolektivní ochrany obyvatelstva a požadavky civilní ochrany.

² ČESKO. § 15 odst. 2 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 15. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240#p15-2>.

³ ČESKO. § 1 zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 15. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-241#p1>.

⁴ ČESKO. § 2 odst. 1 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 15. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-222#p2-1>.

⁵ ČESKO. § 69b zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 15. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133#p69b>.

⁶ ČESKO. § 2 písm. m) zákona č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích (zákon o prevenci závažných havárií). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 15. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-224#p2-1-m>.

Vyhláška č. 328/2001 Sb. o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, upravuje způsob zpracování havarijního plánu kraje, především plány konkrétních činností. Pro tuto práci zásadní je plán ukrytí obyvatelstva.

Do těchto zákonů byly implementovány úkoly civilní obrany Dodatkového protokolu č. I. článek č.61, který byl i s protokolem č. II. vyhlášen současně, sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí pod číslem 168/1991 Sb. Jedním z těchto úkolů je mimo jiných i organizování a poskytování úkrytů⁷.

2.2 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030

Tento dokument byl zpracován Ministerstvem vnitra – generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky a následně schválen vládou České republiky pod číslem usnesení 560.

Koncepce vymezuje strategický rámec rozvoje ochrany obyvatelstva v České republice s cílem zajistit bezpečné životní podmínky obyvatel. Ochrana obyvatelstva je pojímána jako komplexní systém prevence, připravenosti a reakce na mimořádné události a krizové situace, do něhož jsou zapojeny orgány veřejné správy, samosprávy, podnikatelské subjekty i občané. Koordinační roli plní Hasičský záchranný sbor ČR.

Dokument vychází z vize „připravený občan, připravený systém“, jejímž cílem je zvýšení připravenosti obyvatelstva a posílení schopností bezpečnostního systému. Tato vize je rozpracována do tří strategických cílů zaměřených na rozvoj podmínek ochrany obyvatelstva, podporu opatření a zvyšování účinnosti organizace, které jsou konkretizovány dvanácti úkoly.

Koncepce zároveň reflektuje proměny bezpečnostního prostředí, zejména klimatické změny, technologický rozvoj, demografické trendy a nové typy hrozeb s vysokým dopadem. Důraz je kladen na posilování resilience společnosti, modernizaci systémů varování, rozvoj vzdělávání obyvatelstva a zvyšování soběstačnosti občanů při řešení mimořádných událostí.

Dokument zdůrazňuje potřebu kvalitního právního prostředí, personálního a materiálního zabezpečení systému a standardizace technického vybavení. Současně upozorňuje na význam moderních technologií, digitální komunikace a inovativních

⁷ ČESKO. Sdělení č. 168/1991 Sb., o Dodatkových protokolech I a II k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů a konfliktů nemajících mezinárodní charakter, přijatých v Ženevě dne 8. června 1977. In: *ASPI* [online]. [cit. 15. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz>.

metod vzdělávání při zvyšování připravenosti obyvatelstva. Výhled do roku 2030 směřuje k vytvoření flexibilního a odolného systému schopného reagovat na komplexní a nepředvídatelné hrozby. Vyhodnocení Koncepce pak bude v roce 2026.

Zatímco koncepce do roku 2020 s výhledem do roku 2030 byla orientována především na stabilizaci systému ochrany obyvatelstva, identifikaci jeho silných a slabých stránek a definování základních strategických priorit, novější koncepce představuje modernizované pojetí reagující na zkušenosti z aktuálních krizí a dynamické bezpečnostní prostředí. Nový dokument klade výrazně větší důraz na připravenost občana, rozvoj resilience společnosti, využívání digitálních technologií, inovativní vzdělávání a adaptaci na komplexní hrozby, zatímco předchozí koncepce byla více zaměřena na institucionální a systémové aspekty ochrany obyvatelstva⁸.

2.3 Základní pojmy ochrany obyvatelstva

Civilní obrana - je plnění humanitárních úkolů, jejichž cílem je chránit civilní obyvatelstvo před nebezpečím, pomoci mu odstranit bezprostřední účinky nepřátelských akcí nebo pohrom a také vytvořit nezbytné podmínky pro jeho přežití. Tímto úkolem je i organizování a poskytování úkrytů.

Civilní ochrana - je souhrn činností a postupů věcně příslušných orgánů a dalších zainteresovaných orgánů, organizací, složek a obyvatelstva, prováděných s cílem minimalizace negativních dopadů možných mimořádných událostí a krizových situací na zdraví a životy lidí a jejich životní podmínky. Civilní ochrana se stává za válečného stavu součástí systému obrany státu a zabezpečuje výkon humanitárních úkolů uvedených v čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám.

Improvizovaný úkryt - předem vybraný optimálně vyhovující prostor ve vhodných částech bytů, obytných domů, provozních a výrobních objektů, který bude upravován fyzickými a právníckými osobami pro jejich ochranu a pro ochranu jejich zaměstnanců před účinky mimořádných událostí s využitím vlastních materiálních a finančních zdrojů.

Individuální ochrana - soubor organizačních a materiálních opatření, jejichž cílem je chránit jednotlivce před účinky nebezpečných chemických, radioaktivních nebo

⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2020 [cit. 15. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz>.

biologických látek. K individuální ochraně se využívají prostředky improvizované ochrany dýchacích cest, očí a povrchu těla a prostředky individuální ochrany.

Integrovaný záchranný systém (IZS) - koordinovaný postup složek IZS při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

Kolektivní ochrana - soubor organizačních a materiálních opatření, jejichž cílem je chránit skupiny osob před následky mimořádných událostí a krizových situací. Zajišťuje se zejména evakuací z ohrožených nebo zasažených oblastí, případně ukrytím v improvizovaných nebo ve stálých úkrytech.

Krizová opatření - opatření určená k řešení krizových situací a dále též činnosti ke zmírnění nebo odstranění následků způsobených krizovou situací. K jejich realizaci lze omezit některá práva a svobody a uložit konkrétní povinnosti.

Krizová situace - mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.

Krizové plánování - ucelený soubor postupů, metod a opatření, které věcně příslušné orgány a určené subjekty užívají při předcházení, přípravě a odezvě na činnosti v krizových situacích.

Krizové řízení - souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením, nebo s ochranou kritické infrastruktury.

Mezinárodní rozeznávací znak civilní obrany - mezinárodním rozeznávacím znakem civilní obrany je, pokud se používá pro ochranu organizací civilní obrany, jejich personálu, budov a materiálu a pro civilní úkryty, modrý rovnoramenný trojúhelník na oranžovém pozadí. V době míru může být rozeznávací znak použit se souhlasem příslušných státních orgánů pro účely identifikace civilní obrany.

Mimořádná situace - situace vzniklá v určitém prostředí v důsledku hrozby vzniku nebo důsledku působení mimořádné události, která je řešena obvyklým způsobem složkami integrovaného záchranného systému, bezpečnostního systému, systému ochrany ekonomiky, obrany apod. a příslušnými orgány za použití jejich běžných oprávnění, postupů a na úrovni běžné spolupráce bez vyhlášení krizových stavů.

Mimořádná událost - událost nebo situace vzniklá v určitém prostředí v důsledku živelní pohromy, havárie, nezákonnou činností, ohrožením kritické infrastruktury, nákazami, ohrožením vnitřní bezpečnosti a ekonomiky, která je řešena obvyklým

způsobem orgány a složkami bezpečnostního systému podle zvláštních právních předpisů.

Objekty důležité pro obranu státu - objektem důležitým pro obranu státu se rozumí pozemek nebo stavba umístěná ve vojenském újezdu včetně příslušenství, který má z politického, vojenského nebo hospodářského hlediska význam pro zajišťování obrany státu, zejména pro zabezpečení základních funkcí státu a zabezpečení ozbrojených sil, a dále pozemky a stavby určené k ochraně obyvatel, pozemky a stavby, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mohou mít strategický význam a které určí vláda.

Ukrytí obyvatelstva - ukrytí obyvatelstva je využití úkrytů a jiných vhodných prostorů k ochraně obyvatelstva před účinky světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminace radioaktivním prachem, chemickými nebo biologickými látkami a proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení. K tomuto účelu se využívají improvizované a stálé úkryty⁹.

⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra, 2016 [cit. 15. 2. 2026]. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu-archiv.aspx>.

3 Historie budování úkrytů v České republice

3.1 Ochrana obyvatel do roku 1935

Na území dnešní České republiky lze historii budování ochranných úkrytů charakterizovat jako postupný vývoj od období válečných konfliktů, přes éru studené války, až k následnému útlumu zájmu, který je v současnosti občas narušován reakcemi na aktuální mezinárodní bezpečnostní situaci. Vznik a rozvoj ochrany obyvatelstva byly úzce spjaty s válečnými konflikty, vývojem bojových prostředků a nástupem zbraní hromadného ničení, přičemž tato oblast se v různých historických etapách realizovala pod odlišnými názvy i organizačními strukturami. Zásadní vliv na její podobu měla a nadále má zejména zahraniční politika státu, jeho příslušnost k mezinárodním organizacím a celková ekonomická situace. Přestože v meziválečném období chyběla jednoznačná legislativní opora, byla ochrana obyvatelstva v roce 1929 institucionalizována vznikem Ústředí ochrany obyvatelstva (ÚOO), které se stalo předchůdcem moderní civilní obrany; ÚOO vzniklo pod záštitou Ministerstva národní obrany a Československého červeného kříže¹⁰.

Na činnost ÚOO bezprostředně navazovala koordinace zapojených subjektů, mezi něž patřil Československý červený kříž, odborníci z různých oblastí, bývalí vojáci a především dobrovolníci, přičemž veškeré aktivity byly realizovány na zcela dobrovolné bázi. Tito aktéři patřili k průkopníkům ochrany obyvatelstva a postupně získávali zkušenosti s obranou proti hrozbám moderního leteckého a chemického napadení. Jejich činnost se zaměřovala na studium možností ochrany před napadením, vydávání odborných publikací a metodických příruček, provádění osvětové činnosti a zajišťování výcviku obyvatelstva i žactva v oblasti individuální i kolektivní ochrany. Ústřední ředitelství Československého červeného kříže současně zpracovalo relativně přesné vymezení činností a povinností na úrovni státu, měst a obcí, jejich organizačních složek, spolků i samotných obyvatel¹¹. Čerpali ze zahraničních zdrojů, především Francie a Německa.

V odborných materiálech té doby bylo zároveň zdůrazňováno, že s budováním stálých úkrytů určených pro kolektivní protileteckou ochranu je nezbytné začít již v

¹⁰ ŠILHÁNEK, Bohumil a DVORÁK, Josef. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, s. 5. ISBN 80-86640-12-4.

¹¹ *Obrana proti leteckým útokům: praktická příručka pro každého a zvláště pro samaritány* [online]. Praha: Společnost Československého červeného kříže, 1933 [cit. 15. 2. 2026], s. 35. Dostupné z: <https://www.digitalniknihovna.cz/nkp/uuid/uuid:f8b70c80-312c-11eb-9146-005056825209>.

období míru. Pozornost byla věnována především podrobnějším doporučením zaměřeným na statické zesílení konstrukcí podzemních a polozapuštěných prostor staveb, které mohly být v případě ohrožení využity jako improvizované úkryty. Veškeré informace poskytované obyvatelstvu však měly pouze doporučující charakter a nebyly právně závazné. Tento přístup byl do značné míry odůvodněn omezenými finančními možnostmi státu, jenž nedisponoval dostatečnými prostředky k plošnému zajištění ochrany obyvatelstva výstavbou stálých úkrytů. Pro ilustraci lze uvést, že v roce 1933 by výdaje na zabezpečení milionového města dosahovaly přibližně 5,4 miliardy korun¹².

3.2 Ochrana obyvatel po roce 1935

Rok 1935 představoval zásadní mezník v oblasti ochrany obyvatelstva, neboť byl přijat zákon č. 82/1935 Sb., o ochraně a obraně proti leteckým útokům. Přijetím tohoto zákona došlo k ukončení činnosti Ústředí ochrany obyvatelstva a k jeho formálnímu nahrazení systémem Civilní protiletecké ochrany (CPO), která byla organizačně podřízena Ministerstvu vnitra¹³. Na základě zákonných ustanovení byl zřízen Poradní výbor pro protileteckou ochranu a na úrovni venkova rovněž Místní poradní výbory pro protileteckou ochranu¹⁴. Tyto orgány v souladu se směrnicí č. 1 s názvem Organisační směrnice civilní protiletecké ochrany v obci zajišťovaly prostřednictvím technického odboru výborů dohled nad výstavbou a úpravami ochranných úkrytů a zároveň přijímaly opatření k ochraně obyvatelstva před účinky chemických bojových látek¹⁵.

V rámci organizační struktury Civilní protiletecké ochrany vydávalo velitelství CPO Místním poradním výborům směrnice k plnění jejich úkolů v jednotlivých obvodech a okrscích, a to jak v období míru, tak i v době bezprostředního ohrožení či útoku. Velitel okrsku byl povinen zpracovat ochranný plán okrsku, jehož součástí byly zejména situační náčrtky a seznamy ochranných úkrytů; tomuto veliteli byl organizačně podřízen velitel

¹² Obrana proti leteckým útokům: praktická příručka pro každého a zvláště pro samaritány [online]. Praha: Společnost Československého červeného kříže, 1933 [cit. 15. 2. 2026], s. 40. Dostupné z: <https://www.digitalniknihovna.cz/nkp/uuid/uuid:f8b70c80-312c-11eb-9146-005056825209>.

¹³ Kavan, Štěpán. *Ochrana Obyvatelstva I*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011.

¹⁴ GRÉGR, Emil. *Branná výchova. 12. část: Teorie a didaktika ochrany obyvatelstva v branném konfliktu* [online]. Praha: SPN, 1976 [cit. 15. 2. 2026], s. 13. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:58324260-3cb7-11e7-8881-5ef3fc9ae867>.

¹⁵ Organisační směrnice civilní protiletecké ochrany (CPO) v obci. Směrnice č. 1 [online]. Praha: [Zemský úřad], 1935 [cit. 15. 2. 2026], s. 15. Dostupné z: <https://digitalnistudovna.army.cz/uuid/uuid:326247ad-3a48-11eb-8e21-001b63bd97ba>.

obvodu¹⁶. Směrnice určené těmto velitelům tvořily nedílnou součást ochranných plánů a byly označovány jako dokumenty tajného charakteru.

Na zákon č. 82/1935 Sb. následně navazoval zákon č. 131/1936 Sb., o obraně státu, který v § 12 vymezoval úkoly Nejvyšší rady obrany státu. Mezi tyto úkoly patřilo zejména zpracování plánu ochrany obyvatelstva proti zásahům vnějšího útoku, včetně opatření týkajících se odsunu (evakuace) obyvatelstva a jeho ochrany před leteckými a jinými obdobnými nepřátelskými útoky¹⁷. Součástí těchto kompetencí bylo rovněž zajištění vojenského dohledu v rámci obrany státu a organizace branné výchovy obyvatelstva. Tímto hierarchickým rozčleněním povinností a kompetencí docházelo k systematickému získávání informací přímo z terénu, a to od nejmenších obcí až po velká města. Tento postup umožňoval plošné zmapování výrobních a průmyslových lokalit, hustě osídlených oblastí, jakož i míst vhodných pro obranu státu nebo již existujících obranných objektů. Získaná data tak tvořila důležitý podklad pro plánování ochrany obyvatelstva, umístování ochranných úkrytů a přijímání dalších opatření civilní protiletecké ochrany na celostátní úrovni. V návaznosti na přijatá organizační a plánovací opatření byla stanovena konkrétní opatření ochrany obyvatelstva před leteckými útoky pro jednotlivé kategorie obcí¹⁸.

Na základě této kategorizace vznikaly v jednotlivých městech a obcích rozdílné plány ukrytí, vycházející z předpokladu, že ve venkovských oblastech, vzdálených od center průmyslové výroby a strategicky významných objektů, bude pravděpodobnost leteckého útoku minimální. Ochrana obyvatelstva byla v těchto oblastech zajišťována především službou hasičskou, bezpečnostní a záchrannou.

Naproti tomu ve větších městech, kde se soustřeďoval vyšší počet obyvatel, rozvinutý průmysl, podniky významné pro obranu státu, školy, úřady a další veřejné instituce, se plány ukrytí výrazněji zaměřovaly na kolektivní ochranu. Tyto plány zohledňovaly varianty ochrany obyvatelstva jak proti nenadálým, tak i očekávaným leteckým útokům, což vedlo k postupnému nárůstu výstavby stálých úkrytů. Ty byly budovány nejen v obytných domech, ale také ve školách, výrobních i nevýrobních podnicích, zdravotnických zařízeních a dalších veřejných objektech, jako byla kina, obchody či nádraží. Současně bylo místním výborům Obrany obyvatelstva měst

¹⁶ Archiv města Plzně. Veřejný požární útvar v Plzni 1869–1975, inventární č. 316, karton č. 3105.

¹⁷ ČESKO. Zákon č. 131/1936 Sb., o obraně státu. In: *ASPI* [online]. [cit. 28. 1. 2026]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz>.

¹⁸ KRATOCHVÍLOVÁ, Dana. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, s. 4. ISBN 80-86634-70-1.

doporučeno, aby ve spolupráci se zástupci měst provedly soupis vhodných prostor, které by mohly sloužit jako úkryty, přičemž tento přehled měl být všeobecně znám a dostupný obyvatelstvu¹⁹.

Zákon č. 82/1935 Sb. dále podrobně vymezoval povinnosti jednotlivých subjektů v oblasti zřizování a udržování ochranných úkrytů. Stanovil, že vlastníci nemovitostí, v nichž se nacházely podniky, ústavy nebo jiná zařízení, zejména s větším počtem zaměstnanců či uživatelů, jsou povinni zajistit vhodné úkryty pro tyto osoby; tato povinnost se vztahovala rovněž na stavebníky nově zřizovaných objektů. Současně byli tito vlastníci a stavebníci povinni udržovat úkryty v řádném technickém stavu. Při stavebním řízení o úpravách staveb bylo nutné přihlížet ke stavu budovy, přičemž zřízení úkrytu bylo možné nařídit pouze v rámci udělování stavebního povolení. Zákon rovněž předpokládal vydání vládního nařízení, které mělo stanovit veřejnoprávní výhody poskytované zřizovatelům nebo provozovatelům úkrytů, avšak toto prováděcí nařízení nikdy nevzniklo²⁰.

Stavebním úřadům byla svěřena pravomoc dohlížet na to, aby byly úkryty udržovány v řádném stavu, a zároveň jim bylo umožněno provádět soupis prostor a místností vhodných k využití jako ochranné úkryty. Obce byly povinny na vlastní náklady zajistit dostatečný počet veřejných úkrytů, přičemž k úhradě vzniklých nákladů byly oprávněny vybírat zvláštní dávkou. V případě, že obec své povinnosti neplnila, mohl jejich zajištění převzít nadřízený správní orgán na její náklad. Zákon rovněž umožňoval, aby ve prospěch státu nebo obce byly požadovány movité či nemovité věci k užívání, a to i formou vyvlastnění²¹.

Financování opatření ochrany obyvatelstva před leteckými útoky bylo zajišťováno kombinací státních a místních zdrojů. Stát poskytoval obcím a městům zápůjčky určené na budování protileteckých opatření, k čemuž byl zmocněn zákonem č. 142/1936 Sb., o půjčce na obranu státu. Finanční prostředky byly získávány zejména z příspěvků na obranu státu, vybíraných formou daní z příjmů fyzických osob, daní z výdělku podniků a mimořádné daně ze zisků podle zákona č. 247/1937 Sb. o příspěvku na obranu státu a o mimořádné dani ze zisků.

¹⁹ ZELINGER, Jan. *Protiletecká ochrana obyvatelstva a podniků*. 6. vyd. Praha: Svaz čs. důstojnictva, 1937, s. 107.

²⁰ ŠILHÁNEK, Bohumil a Josef DVOŘÁK. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, s. 20. ISBN 80-86640-12-4.

²¹ ČESKO. Zákon č. 82/1935 Sb., o ochraně a obraně proti leteckým útokům. In: *ASPI* [online]. [cit. 9. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz>.

Vedle státních zápůjček získávaly obce a města finanční prostředky rovněž z dávků vybírané podle § 5 zákona č. 82/1935 Sb., který je opravňoval k úhradě nákladů vzniklých při plnění úkolů ochrany před leteckými útoky. Další povinnosti obcí vyplývaly z vyhlášky č. 199/1935 Sb., vydané na základě zákona č. 82/1935 Sb., a týkaly se zejména zajištění výcviku a pořízení výstroje a výzbroje pro směrnici stanovený počet osob určených k plnění úkolů civilní protiletecké ochrany. Tyto osoby byly vybírány především z řad příslušníků hasičských sborů, a to jak profesionálních, tak dobrovolných, a dále z osob povoláných k výkonu branné povinnosti. V případě, že stanovený počet nebyl naplněn, byly k těmto účelům využívány další pomocné sbory, zejména sbory samaritánské, asanační, poplachové, zastírací, hlásné a jiné, jakož i veřejné korporace, národní gardy a tělovýchovné spolky.

3.2.1 Stavebně-technická historie 1918-1945

Historický vývoj stavebního práva v českých zemích po vzniku samostatného Československa je zajímavý tím, že i po roce 1918 zůstaly v platnosti staré rakousko-uherské předpisy. Tato kontinuita trvala až do konce 40. let 20. století a ovlivnila způsob, jakým byla organizována ochrana obyvatelstva a stavební činnost.

Po vzniku ČSR nedošlo k okamžitému přijetí nového stavebního zákona. Podle ustanovení zákona č. 11/1918 Sb. stát převzal rakouský právní řád, a stavebnictví se tak řídilo několika regionálními předpisy:

Stavební řád pro Prahu (1886) – nejmodernější a nejdůležitější předpis své doby, původně platný jen pro Prahu, později rozšířený na Plzeň a České Budějovice.

Stavební řád pro venkov (Čechy, 1889) – upravoval stavební činnost na zbytku území Čech.

Moravské a Slezské řády (1894) – specifické normy pro Brno a zbytek Moravy a Slezska.

Tyto předpisy byly na svou dobu velmi detailní, avšak ochrana staveb byla řešena převážně z hlediska požární bezpečnosti. Územní plánování, tehdy nazývané „polohové plány“, se soustředilo především na lokalizaci bydlení a občanské vybavenosti. Spojení stavebního práva s ochranou obyvatelstva se začalo výrazněji prosazovat až v 50. letech 20. století.

Hlavním bezpečnostním prvkem stavebního práva byla požární ochrana. Předpisy vyžadovaly ohnivzdorné stropy nad suterény, tlusté hlavní zdi a ohnivzdorná schodiště.

Tyto požadavky na masivní zděné konstrukce a klenuté sklepy později vytvořily vhodný základ pro improvizované úkryty během druhé světové války.

První legislativní propojení stavebního povolování s ochranou státu přinesl až zákon č. 82/1935 Sb. Přesto ani tento zákon nestanovil jasná pravidla pro majitele nemovitostí občanské vybavenosti či stavebníky novostaveb, jak má úkryt konkrétně vypadat. Nařízení k vybudování úkrytů bylo proto uplatňováno jen v některých případech, a to při stavebním řízení o povolení stavby. Investor musel dokumentaci doplnit o úkryt podle směrnic Civilní protiletectvé ochrany (CPO), a vydání povolení podléhalo schválení ministerstva vnitra s doložkou „tajné“ a potvrzením CPO. U novostaveb velkých podniků či továren byla tato povinnost vždy vyžadována, zatímco u stávajících staveb se stavební úpravy prováděly na dobrovolné bázi, přičemž rovněž podléhaly stavebnímu povolení.

Od roku 1922 začala Společnost pro všeobecnou normalizaci vydávat první technické normy. Tyto normy, i když na vysoké úrovni, byly pro stavitele dobrovolné. Po roce 1939, v období Protektorátu, německá správa tyto normy převzala, zpřísnila, začlenila do Luftschutzu²² a stanovila je jako závazné. Ochrana obyvatelstva se stala jednou z priorit, zároveň vyvíjela tlak na města, aby nařízení implementovala.

Financování těchto staveb bylo až na výjimky financováno městy a obcemi, potažmo půjčkami od státu²³.

Z archivních materiálů města Plzně z let 1936–1941 vyplývá, že město poskytovalo na výzvy a dotazy ze Zemského úřadu v Praze informace o možných výnosech z místních poplatků a o případných výdajích spojených se zabezpečením úkolů ochrany obyvatelstva před leteckými útoky. Pro ilustraci lze uvést, že v letech 1937–1939 by celkové náklady na tyto úkoly činily 200 milionů Kč, při minimalizaci nákladů by se částka snížila na 48 milionů Kč. Zároveň město odhadovalo roční výnos z místního poplatku na 3,5 milionu Kč²⁴.

Výnos Ministerstva vnitra č. 29.430/1940-13 ze dne 17. září 1940 urychlil přípravu na výstavbu úkrytů, zejména ve větších městech ohrožených vzdušným napadením. Město Plzeň již mělo vypracované plány a rozpočty, avšak z důvodu

²² KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva I*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011.

²³ ŠTAFL, Adolf. *První stavební novela a nové předpisy stavební: I. doplněk ke komentářům stavebního řádu pražského, českého, brněnského a moravského* [online]. Praha: V. Linhart, 1943 [cit. 15. 2. 2026]. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:92612320-7da8-11ec-bc36-005056827e51>.

²⁴ Archiv města Plzně. Registratura D, inv. č. 21602, spisová signatura č. I 1927–1940, ev. č. 1276.

nedostatku finančních prostředků nebylo možné pokračovat. Výnosem ministerstva však bylo město vyzváno, aby okamžitě zahájilo výstavbu veřejných protiletectkých krytů bez ohledu na chybějící finanční zdroje. Částečná úhrada nákladů měla být realizována převodem ze strany ministerstva vnitra, přičemž prostředky potřebné k okamžité realizaci měly být kryty půjčkou od Zemského úřadu v Praze²⁵.

V archivu se dochovala evidence Komunální zápůjčky od Zemské banky z roku 1941 ve výši 2 milionů Kč, kterou město plánovalo využít na zřízení 47 veřejných protiletectkých úkrytů v domech a vybudování 50 zákopů. Následně byla vydána vyhláška č. 4393/41-25, která stanovovala podmínky této výpůjčky. Krytí půjčky bylo zajištěno z místních poplatků, přičemž vyhláška připomínala právo na odvolání a je uvedena v příloze I. Tím město využilo možnost financování výdajů na ochranu obyvatelstva z místních poplatků, jak mu to umožňoval § 5 zákona č. 82/1935 Sb. Města vytipovávala objekty vhodné pro stavby krytů v budovách bytových i občanské vybavenosti, místa pro budování veřejných krytů a zákopů. Z uvedených seznamů z roku 1940 v Plzni, je patrné, že výběr úkrytů byl volen v místech s vysokou koncentrací osob²⁶ a jsou uvedeny v příloze II.

3.2.2 Technická doporučení

Technická doporučení pro budování úkrytů se lišila podle vybraných lokalit a očekávaných účinků působících na stavbu. Výběr vhodného místa a konstrukční parametry lze shrnout následovně. Předně bylo nutné stanovit počet osob, které mají být v úkrytu chráněny; doporučená velikost jednoho úkrytu byla pro 15–20 osob, přičemž jedna osoba spotřebuje v klidu přibližně 1 m³ vzduchu za hodinu. V případě větších prostor se doporučovalo jejich rozdělení příčkami na menší místnosti.

Optimální konstrukční uspořádání zahrnovalo minimální rozpětí stropu a vhodnou sklepní chodbu ideálně ve tvaru klenby, přičemž úkryt měl být situován minimálně 3 metry pod úrovní terénu. Doporučené tloušťky konstrukčních materiálů činily 0,75 m pro zdivo, 0,4 m pro beton a 0,25 m pro železobeton. Při dostatečném zesílení a vyztužení stropu bylo možné vybudovat úkryty i pro tříposchodové stavby. Každý úkryt měl mít

²⁵ Archiv města Plzně. Registratura D, inv. č. 21602, spisová signatura č. I 1927–1940, ev. č. 1276.

²⁶ Tamtéž.

minimálně dva východy, ideálně zabezpečené proti zavalení, aby byla zajištěna bezpečnost a možnost evakuace osob²⁷.

Technická doporučení pro stavby určené k ochraně obyvatelstva před účinky leteckých útoků zahrnovala několik zásadních opatření. Okna měla být zcela chráněna z exteriéru proti střepinám, například fošnami nebo plechem, přičemž byla často zasypána zeminou či pískem. Dveře měly být zevnitř pevně zapřeny proti tlaku, případně bylo doporučeno vybudovat ochrannou stěnu před dveřmi²⁸.

V úkrytech muselo být připraveno základní vybavení, zahrnující osvětlení, kapesní svítilny, dřevěné lavice, zdroj pitné vody a odpadní nádrže, případně vhodné nádoby, čerpací nářadí pro případ zatopení, ruční nářadí pro odstranění sesypaného materiálu, lékárnička a hygienické vybavení, včetně záchodů nebo věder s vodou a chlorovým vápnem²⁹.

Vzduchová ochrana byla řešena chemickými prostředky nebo mechanicky. Chemická obnova vzduchu byla zajišťována pomocí roztoku žíravé sody odváděného do hliněných nádržek, zatímco mechanický přívod čerstvého vzduchu byl realizován přes kryté vzdušné vrstvy ventilátorem s filtry, například bednou plněnou plstí. Ventilátory měly být ovladatelné elektricky i ručně, aby byla zajištěna stálá možnost větrání i při výpadku elektrického proudu³⁰. Ochrana úkrytů proti účinkům otravnými plyny vyžadovala speciální konstrukční a těsnící opatření. Doporučovalo se zřízení zvláštní předsíně s dokonalým utěsněním a ventilátorem, který měl zajistit kontrolovaný přívod vzduchu. Pokud nebylo možné ventilátor instalovat, doporučovalo se opatřit vchod plstěným závěsem a plynotěsným závěsem vyrobeným z pryžových látek, voskovaného plátna či impregnovaných plachtovin. Důležitá byla rovněž dokonalá přilnavost zavřených dveří a těsnění všech otvorů a skulin.

Délka pobytu v úkrytu bez větrání byla určena výpočtem podle objemu prostoru v m³ a odhadované spotřeby vzduchu na osobu. Po uplynutí této doby se doporučovalo použít chemické pohlcování škodlivin pomocí žíravé sody. V případě, že pobyt přesáhl

²⁷ Obrana proti leteckým útokům: praktická příručka pro každého a zvláště pro samaritány [online]. Praha: Společnost Čs. Červeného kříže, 1933 [cit. 15. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.digitalniknihovna.cz/nkp/uuid/uuid:f6e65dd5-37e4-42cb-b72d-1bc7183eb0a1>.

²⁸ ZELINGER, Jan. *Protiletecká ochrana obyvatelstva a podniků* [online]. Praha: Svaz čs. důstojnictva, 1937 [cit. 15. 2. 2026], s. 42.

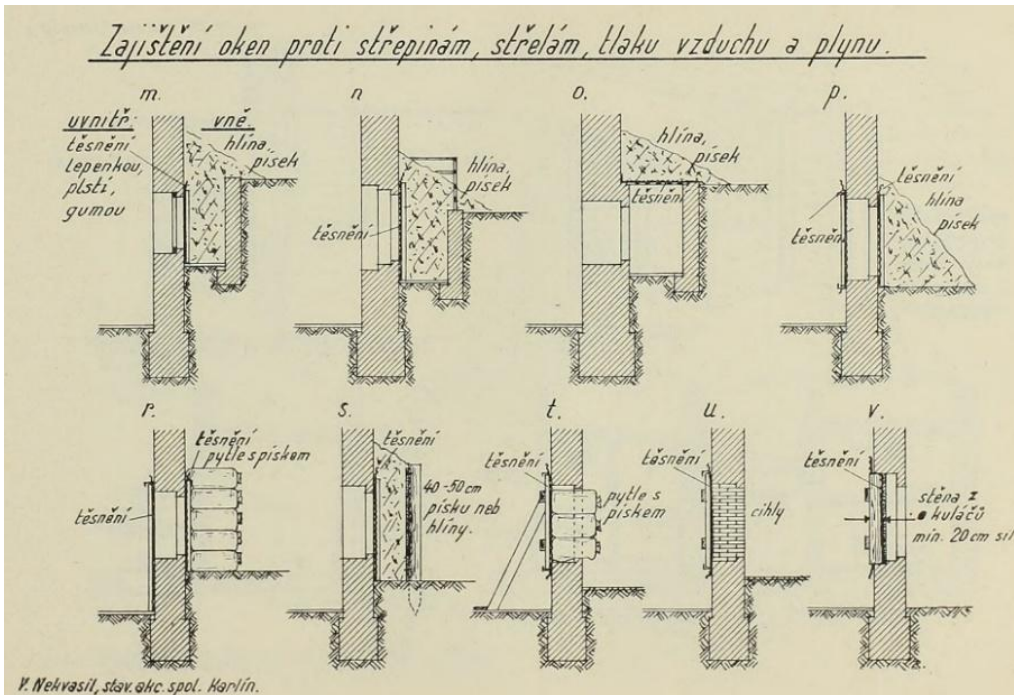
²⁹ AKERMAN, Jan, Václav DEYL a Stanislav PŘIBIL. *Úkryty v civilnej obrane. 2.*, dopln. vyd. Praha: Naše vojsko, 1969.

³⁰ Obrana proti leteckým útokům: praktická příručka pro každého a zvláště pro samaritány [online]. Praha: Společnost Čs. Červeného kříže, 1933 [cit. 15. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.digitalniknihovna.cz/nkp/uuid/uuid:f6e65dd5-37e4-42cb-b72d-1bc7183eb0a1>.

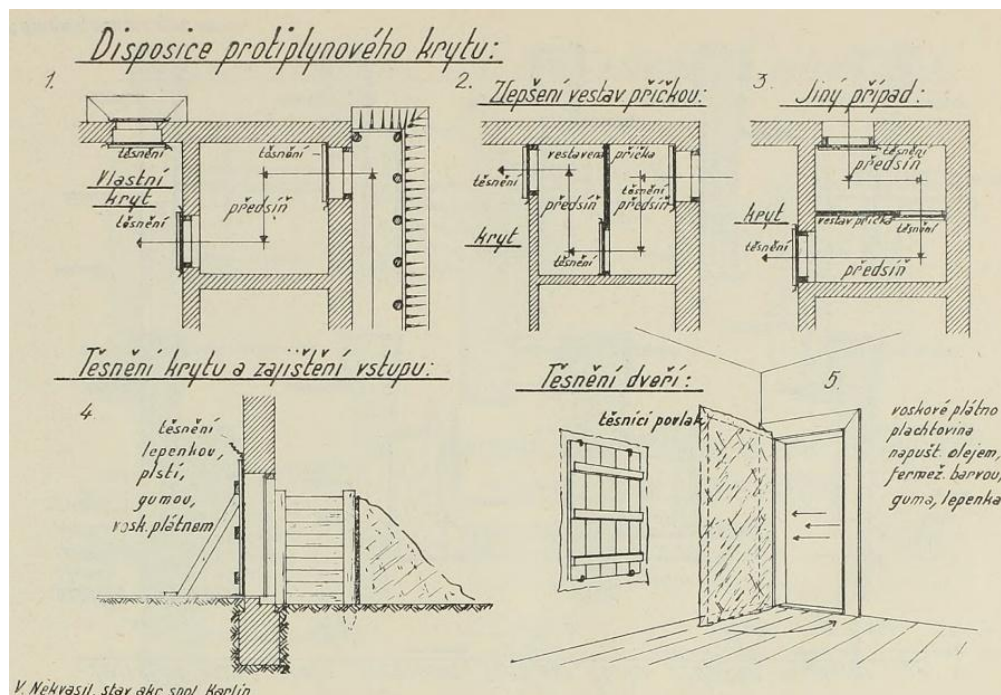
dvojnásobek stanovené doby, bylo nutné zajistit doplnění kyslíku, aby byla zachována bezpečnost ukryvaných osob³¹.

Znázornění základních technických opatření:

Obr. 2: Zajištění oken. Zdroj-Obrana proti leteckým útokům: praktická příručka pro každého a zvláště pro samaritány.

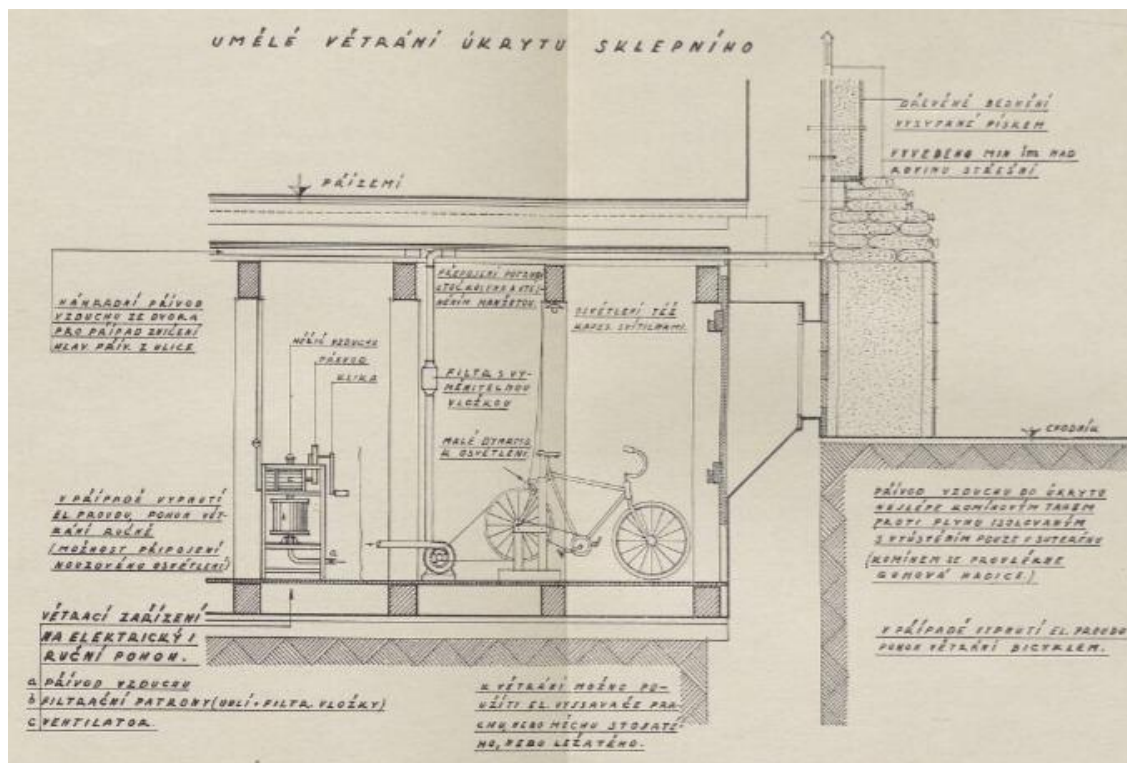

Obr. 3: Větrání sklepního úkrytu. Zdroj- Směrnice pro vybudování domovních sklepních úkrytů.

³¹ Obrana proti leteckým útokům: praktická příručka pro každého a zvláště pro samaritány [online]. Praha: Společnost Čs. Červeného kříže, 1933 [cit. 15. 2. 2026], s. 51. Dostupné z: <https://www.digitalniknihovna.cz/nkp/uuid/uuid:f6e65dd5-37e4-42cb-b72d-1bc7183eb0a1>.

Obr. 4: Dispozice sklepního úkrytu. Zdroj- Obrana proti leteckým útokům: praktická příručka pro každého a zvláště pro samaritány.

3.3 Ochrana obyvatel po roce 1945

Po skončení druhé světové války došlo k zastavení veškerých činností spojených s protileteckou ochranou a k organizovanému odstraňování již vybudovaných úkrytů³². Současně byla rušena i organizační struktura Civilní protiletecké ochrany (CPO) a její opatření. Některé větší stavby byly zakonzervovány, jiné dokončeny.

S nástupem komunistické strany k moci v Československu a postupnou totalizací státu v roce 1948 vznikla znovu potřeba obnovy a zabezpečení země, a to v kontextu závislosti na Sovětském svazu³³. Ideologické smýšlení SSSR, včetně obav z USA, vedlo k podřízení ochrany obyvatelstva logice studené války a hrozbě jaderného konfliktu³⁴.

Stávající stav stále podléhal zákonu č. 82/1935 Sb. Ministerstvo vnitra a Ministerstvo národní obrany se pokoušely sjednotit problematiku civilní ochrany,

³² KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva I*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011.

³³ NÁLEVKA, Vladimír. *Kapitoly z dějin studené války*. Sv. 1 [online]. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1997 [cit. 15. 2. 2026], s. 46. ISBN 80-86130-00-2. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:025f11df-5211-4078-be88-37f732654248>.

³⁴ GRÉGR, Emil. *Branná výchova. 12. část: Teorie a didaktika ochrany obyvatelstva v branném konfliktu* [online]. Praha: SPN, 1976 [cit. 15. 2. 2026], s. 17. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:588f2f70-3cb7-11e7-8881-5ef3fc9ae867>.

odstraňování následků živelných pohrom a požárů, požární bezpečnosti a ochrany před leteckými útoky do jednoho legislativního dokumentu. Výsledkem byla příprava zákona č. 62, který byl přijat v roce 1950, následně doplněný vládním nařízením č. 135/1950 Sb.

Zákon č. 62/1950 Sb., o ochraně před požáry a jinými živelnými pohromami, byl po dvouleté přípravě přijat, avšak prakticky ochranu obyvatelstva neřešil. Jedinou legislativní oporou zůstala směrnice Ministerstva vnitra vztahující se k vládnímu nařízení č. 45/1945 Sb., o prozatímní organizaci protiletecké ochrany z roku 1948, která upravovala zřízení velitelství protiletecké ochrany (PO) a organizační strukturu. Ministerstvo vnitra vydávalo k této směrnici služební předpisy PO, jež měly zajišťovat jednotný postup při ochraně obyvatelstva³⁵.

Po reorganizaci byla agenda civilní ochrany převedena na Správu národní bezpečnosti, která spadala pod Národní výbory a jejich organizační struktury³⁶ a³⁷. Vnitropolitická situace v Československu byla silně ovlivněna zahraničně-politickými vztahy SSSR, jeho vojenskými zájmy i konfliktem v Koreji³⁸. Tento konflikt ujistil Moskvu o vojenské převaze sovětského bloku, a Kreml podřídil všechny zdroje a síly ke globálnímu střetnutí³⁹.

Na počátku 50. let, v období vyhroceného režimu SSSR a formování východního bloku, který představoval pro Stalina strategickou příležitost, došlo ve společnosti k výraznému rozkolu. Byla budována rozsáhlá armáda, realizován zbrojní program a současně posilováno napětí a strach z válečného nebezpečí⁴⁰. Státní totalitní aparát se plně podřídil direktivám SSSR a mobilizoval síly na úrovni převyšující dokonce období druhé světové války, přičemž náklady v řádech miliard byly vynakládány na úkor ostatních resortů.

³⁵ NÁRODNÍ ARCHIV PRAHA. *Směrnice o prozatímní organizaci protiletecké ochrany*. Dopis Ministerstva vnitra č. 6300/1-10/6-1948-III/2 z 21. 6. 1948.

³⁶ ŠILHÁNEK, Bohumil a Josef DVOŘÁK. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 80-86640-12-4

³⁷ PŘÍHODA, Josef. *Obrana proti prostředkům vzdušného napadení* [online]. Praha: Naše vojsko, 1961 [cit. 15. 2. 2026], s. 109. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:1473788359e6db6fe7528c44b45372c2>.

³⁸ KAPLAN, Karel. *Československo v letech 1948–1953. Díl 2, část: Zakladatelské období komunistického režimu* [online]. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991 [cit. 15. 2. 2026], s. 6. ISBN 80-04-25700-3.

Dostupné

z:

<https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:f9222670-3578-11e4-8c14-5ef3fc9bb22f>.

³⁹ HARNA, Josef a Rudolf FIŠER. *Dějiny českých zemí. II: Od poloviny 18. století do vzniku České republiky* [online]. Praha: Fortuna, 1998 [cit. 15. 2. 2026], s. 219. ISBN 80-7168-522-4. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:8f5513b0-557c-11e3-bc9f-5ef3fc9bb22f>.

⁴⁰ KAPLAN, Karel. *Československo v letech 1948–1953. Díl 2, část: Zakladatelské období komunistického režimu* [online]. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991 [cit. 15. 2. 2026], s. 8. ISBN 80-04-25700-3.

Dostupné

z:

<https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:f9222670-3578-11e4-8c14-5ef3fc9bb22f>.

Výsledkem byla legislativní a organizační konsolidace civilní obrany, vyjádřená vládním usnesením o civilní obraně z roku 1951, která podléhala přímo Ústřednímu výboru Komunistické strany Československa (ÚV KSČ)⁴¹. Tento dokument zavedl pojem „civilní obrana“ jako oficiální nástupce civilní protiletecké ochrany. V následujícím období byly přijaty klíčové právní normy a směrnice, mezi nimi zákon č. 92/1951 Sb. o branné výchově, Usnesení č. 49/1958 o civilní obraně České republiky a směrnice o civilní obraně Československé republiky⁴².

S ohledem na změny uspořádání republiky a legislativní úpravy byla přijata nová právní norma – zákon č. 40/1961 Sb. o obraně Československé socialistické republiky, který platil až do roku 1976. Tehdy byla civilní obrana převedena pod resort Ministerstva obrany, čímž byla její činnost plně začleněna do státní vojenské struktury.

Štáb CO pro výcvik a školení svých organizovaných členů v krajských a okresních útvech CO zajišťoval v součinnosti se Svazarmem, Československým červeným křížem a Československým svazem požární ochrany⁴³.

3.3.1 Stavebně-technická historie po roce 1945

V návaznosti na potřebu poválečné obnovy byla přijata řada legislativních opatření, která stanovovala rámec pro stavební obnovu a územní plánování. Mezi klíčové předpisy patřil zákon č. 86/1946 Sb. o stavební obnově a zákon č. 280/1949 Sb. o územním plánování a výstavbě obcí. V rámci Civilní protiletecké ochrany (CPO) tyto předpisy stanovovaly pouze omezené povinnosti. Později se součástí územních plánů stala samostatná doložka CO, která byla schvalována štáby CO a řešila ukrytí obyvatelstva a pracujících. Dále určovala objekty, které bylo možné využít pro potřeby CO⁴⁴.

⁴¹ BÍLEK, Jiří; LÁNÍK, Jaroslav; MINAŘÍK, Pavel; POVOLNÝ, Daniel a Jan ŠACH. *Československá lidová armáda v koalických vazbách Varšavské smlouvy: květen 1955 – srpen 1968*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2008, s. 22. ISBN 978-80-7278-472-1.

⁴² GRÉGR, Emil. *Branná výchova. 12. část: Teorie a didaktika ochrany obyvatelstva v branném konfliktu* [online]. Praha: SPN, 1976 [cit. 15. 2. 2026], s. 18. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:58ae2920-3cb7-11e7-8881-5ef3fc9ae867>.

⁴³ Archiv bezpečnostních složek. Civilní obrana – problematika, sign. A 2/1, i. j. 603. *Základní úkoly pro zvýšení operativní připravenosti civilní obrany v Československé republice na rok 1954*. Ministerstvo vnitra, 5. 1. 1953, s. 2 [online]. Dostupné z: <https://www.ebadatelna.cz/?id=f4961>.

⁴⁴ ČESKO. § 2 odst. 1 vyhlášky č. 19/1972 Sb., federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj o zajištění přípravy a realizace staveb, jejichž objekty mohou zároveň sloužit účelům civilní obrany. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 4. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1972-19#p2-1>.

Součástí hospodářského plánování byla kategorizace míst a měst na celém území Československa⁴⁵. Tato kategorizace zohledňovala politické a hospodářské významy jednotlivých lokalit. Do první kategorie byla zařazena velká města, která byla klíčovými hospodářskými centry nebo se v nich nacházely stabilní vojenské objekty. Druhá kategorie zahrnovala města s vysokou koncentrací obyvatel a menší města s významnými závody či dopravními uzly, včetně lokalit v blízkosti strategických vojenských či hospodářských objektů. Třetí kategorie zahrnovala místa v západní části republiky, kde byly dislokovány vojenské posádky a důležité vojenské objekty. Speciální čtvrtá kategorie Z byla vyhrazena pro lokality s nejvýznamnějšími politicko-ekonomickými centry, například Praha, Plzeň nebo České Budějovice, dále pro letiště a strategické dopravní uzly⁴⁶.

Tento systém kategorizace sloužil nejen k plánování staveb civilní obrany, ale zároveň umožňoval efektivní alokaci zdrojů a zajištění ochrany obyvatelstva ve strategicky významných oblastech státu⁴⁷. Přehled kategorizace míst a objektů z roku 1962 je uveden v příloze III.

Zpočátku se jednalo pouze o dokončování již probíhající výstavby. Nová výstavba probíhala v několika časových etapách. Do roku 1960 byly úkryty realizovány jako jednoúčelové stavby bez mírového využití, a to v souladu se směrnicemi řady CO-stav. V období mezi lety 1960 až 1978 probíhala výstavba podle směrnic Ministerstva vnitra řady ŠCOS-Tech, přičemž se nadále jednalo převážně o jednoúčelové stavby. V roce 1951 došlo ke zrušení spolkového uspořádání normalizace spolu s ESČ a ČSN a řízení technické normalizace převzal stát prostřednictvím nově zřízeného Úřadu pro normalizaci. Přestože normy existovaly, zůstávaly až do počátku 70.let právně nezávazné.

S nástupem studené války a rostoucí hrozbou použití jaderných zbraní došlo ke změně koncepce ochrany obyvatelstva. Postupně se upouštělo od úprav stávajících sklepních prostor a prioritu získávala výstavba odolnějších monolitických železobetonových konstrukcí. Tyto stavby byly projektovány především Vojenským projektovým ústavem na základě metodik, směrnic CO-stav a oborových norem. Uvedené

⁴⁵ GRÉGR, Emil. *Branná výchova. 12. část: Teorie a didaktika ochrany obyvatelstva v branném konfliktu* [online]. Praha: SPN, 1976 [cit. 15. 2. 2026], s. 20. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:58f0b060-3cb7-11e7-8881-5ef3fc9ae867>.

⁴⁶ ŠACH, Jan. *Pro případ války: nová kategorizace míst a měst v Československu na počátku 70. let* [online]. Praha: Vojenský historický ústav Praha, 2021 [cit. 15. 2. 2026]. Dostupné z: <https://vhu.cz/pro-pripad-valky-nova-kategorizace-mist-a-mest-v-ceskoslovensku-na-pocatku-70-let/>.

⁴⁷ ŠILHÁNEK, Bohumil a Josef DVOŘÁK. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, s. 37. ISBN 80-86640-12-4.

předpisy byly vydávány Státním výborem pro výstavbu, Státní plánovací komisí, Státní komisí pro techniku a Ministerstvem stavebnictví.

Stát, reflektující ideologii východního bloku, zpracovával hospodářské plány, na jejichž základě byly schvalovány investiční úkoly, včetně staveb civilní obrany, často v režimu „tajné“. Toto se týkalo především území, která vojenská správa označila za strategicky významná, nebo staveb, u nichž bylo nutné brát zvláštní zřetel. U objektů určených k účelům obrany státu byl výkon pravomoci stavebního úřadu přenesen zásadně na vojenské stavební úřady Krajských vojenských ubytovacích a stavebních správ⁴⁸.

Směrnice a předpisy pro provádění staveb CO rovněž podléhaly režimu tajné a byly vydávány Ministerstvem techniky. Ministerstvo vnitra – štáb CO vydal v roce 1961 Pokyny pro projektování mírově využívaných, dvojúčelově řešených staveb civilní obrany a Projektový ústav Brno Sborník dvojúčelových staveb civilní obrany⁴⁹.

Parametry pro navrhování těchto staveb byly utajované a dostupné především projektovému ústavu, čímž se staly přísně střeženou součástí státního plánování. Jednalo se o komplexní jednoúčelové inženýrské stavby vybavené filtroventilačními zařízeními a vlastními zdroji vody a elektrické energie, projektované s ohledem na hrozbu jaderného útoku. Od 60. let 20. století se, pravděpodobně i z důvodu vysoké finanční náročnosti těchto staveb, začalo přistupovat k výstavbě objektů s dvojitým využitím. Zatímco obecní stavební úřad posuzoval nadzemní či běžně využívanou část stavby, která v době míru sloužila například jako garáž nebo sušárna, štáby CO paralelně schvalovaly utajovanou část projektové dokumentace, tedy samotný kryt.

Pro znázornění je v příloze IV. přiložena část PD samostatně stojící stavby, která byla navržena jako dvouúčelová a v období míru sloužila jako dvoupodlažní garáž. Navržena jako tlakově odolná 3.třídy odolnosti, dimenzováno pro 600 osob. Stavba je postavena ze železobetonové konstrukce z betonu B170, osazena vstupní tlaková vrata (dimenzováno na 7kg/cm²) ocelová se železobetonovou výplní. Dále osazena druhá vrata ocelová plynotěsná. Instalovány čtyři strojovny filtroventilačního zařízení 300b/55. Objekt napojen na městský vodovod a kanalizaci. Vlastní studna s elektrickým čerpadlem i ručním pohonem a samostatná jímka na splaškovou vodu o objemu 1,5 m³ a ručním

⁴⁸ ČESKO. § 3 odst. 1 vyhlášky č. 143/1960 Sb., ministra výstavby, kterou se u některých staveb přenáší pravomoc stavebních úřadů na orgány ministerstva národní obrany. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 14. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1960-143#p3-1>.

⁴⁹ ŠILHÁNEK, Bohumil a Josef DVOŘÁK. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, s. 67. ISBN 80-86640-12-4

odčerpáváním. Rozpočtovaná cena byla 1,5 mil. korun⁵⁰. Jedná se o stálý úkryt CO, číslo 4053062, Husova ulice, Plzeň, výstavba v roce 1960. Tento úkryt je od února 2026 z evidence HZS vyřazen, město Plzeň ho bude mít v evidenci doby jeho rekolaudace.

Po roce 1968 vykonávaly pravomoci v oblasti povolování staveb odbory výstavby, které byly zřízeny při nově vzniklých městských stavebních úřadech v rámci reorganizace správních činností měst⁵¹. Tyto orgány rozhodovaly o povolení staveb bez explicitního uvádění zvláštní stavby civilní obrany, která byla podřízena Ministerstvu vnitra a projednávána prostřednictvím městských štábů civilní obrany v režimu utajení.

Povinností stavebníka bylo vždy doložit stanovisko štábu civilní obrany k projektovému úkolu, který po jeho projednání určoval, zda bude stavba realizována jako dvouúčelová, a to i v případech, kdy s funkcí krytu nebylo v původním záměru stavby počítáno.

Vícenálady vzniklé v důsledku dvouúčelového řešení stavby, zahrnující náklady na přípravu a realizaci stavby i na zpracování projektové dokumentace, byly hrazeny formou dotace (subvence) ze státního rozpočtu určeného na investice CO⁵².

Legislativní rámec daného období byl vymezen stavebním zákonem a jeho prováděcí vyhláškou č. 19/1972 Sb., o zajištění přípravy a realizace staveb, jejichž objekty mohou zároveň sloužit účelům civilní obrany. Účelem této vyhlášky bylo: „V zájmu ekonomie ve výstavbě je nutno tam, kde jsou pro to podmínky, spojovat stavby pro civilní obranu (CO) se stavbami pro mírové účely a vhodné objekty občanské vybavenosti, průmyslové i jiné výstavby řešit a realizovat tak, aby sloužily jak účelům společenským nebo hospodářským, tak i pro potřeby ukrytí obyvatelstva a pracujících.“⁵³

3.3.2 Technická doporučení

U stávajících sklepních a jiných podzemních prostor byly dodatečně budovány úkryty jednoduchého typu, jejichž projektovaná kapacita činila 4 m³ prostoru na osobu

⁵⁰ Archiv města Plzně, inv. č. 429, karton č. 20.

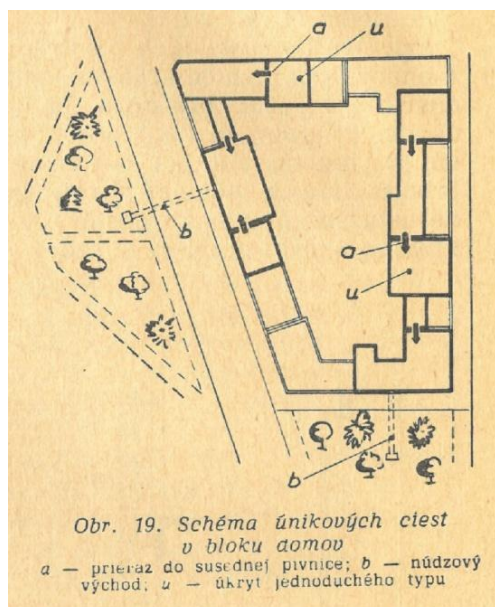
⁵¹ BRICHTA, Vladimír, Hynek GLOSER a Miloslav BĚLOHLÁVEK. *Plzeň 1945–1970* [online]. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1971 [cit. 15. 2. 2026], s. 184. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:daa54274-ab9f-48e7-a03b-40c08735f2f0>.

⁵² ČESKO. § 5 odst. 1 vyhlášky č. 19/1972 Sb., federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj o zajištění přípravy a realizace staveb, jejichž objekty mohou zároveň sloužit účelům civilní obrany. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 4. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1972-19#p5-1>.

⁵³ ČESKO. § 1 odst. 1 vyhlášky č. 19/1972 Sb., federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj o zajištění přípravy a realizace staveb, jejichž objekty mohou zároveň sloužit účelům civilní obrany. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 4. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1972-19#p1-1>.

a 1,5–2 m² podlahové plochy na osobu⁵⁴. Jednalo se zejména o stavební úpravy spočívající v podpírání stropních konstrukcí podle tabulek a výkresové dokumentace uvedené ve Sborníku dokumentace pro zřizování úkrytů jednoduchého typu ve sklepech budov – ŠCOS Tech. 4-4/1 a SČOS 4-4/2⁵⁵. Dále byly realizovány úpravy zaměřené na protitlakové a protiplynové utěsnění otvorů v obvodových stěnách, komínových tělesech a ventilačních průduších. Zvýšená pozornost byla věnována zajištění únikových cest, zejména prostřednictvím zřizování průrazů mezi sklepními prostory navazujících bytových domů v případech, kdy nebylo možné vybudovat samostatný únikový východ⁵⁶ a⁵⁷.

Obr. 5: Situační vyobrazení pro rozmístění únikových výlezů. Zdroj-Úkryty v civilnej obrane: učebnica a metodika krytovej prípravy pre cvičiteľov CO. 2.

Tyto úkryty byly označovány jako Zvláštní stavby civilní obrany a na rozdíl od předválečných úkrytů musely být od 50. let 20. století projektovány tak, aby odolaly nejen účinkům tlakové vlny, ale také světelnému a tepelnému záření, pronikavé radiaci

⁵⁴ GRÉGR, Emil. *Branná výchova. 12. část: Teorie a didaktika ochrany obyvatelstva v branném konfliktu* [online]. Praha: SPN, 1976 [cit. 15. 2. 2026], s. 123. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:67dd2f40-3cb7-11e7-8881-5ef3fc9ae867>.

⁵⁵ AKERMAN, Jan, Václav DEYL a Stanislav PŘIBIL. *Úkryty v civilnej obrane: učebnica a metodika krytovej prípravy pre cvičiteľov CO. 2.*, dopln. vyd. Praha: Naše vojsko, 1969, s. 19.

⁵⁶ AKERMAN, Jan, Václav DEYL a Stanislav PŘIBIL. *Úkryty v civilnej obrane: učebnica a metodika krytovej prípravy pre cvičiteľov CO. 2.*, dopln. vyd. Praha: Naše vojsko, 1969, s. 29.

⁵⁷ PRINC, Ivan a Dušan VIČAR. *Individuální a kolektivní ochrana* [online]. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2023. ISBN 978-80-7678-147-4. DOI: 10.7441/978-80-7678-147-4. S. 522.

a radioaktivnímu spadu. Z tohoto důvodu byly konstruovány jako plynotěsné a tlakově odolné objekty vybavené speciálními filtračními jednotkami⁵⁸.

Z hlediska konstrukčního řešení vzniklo základní třídění na stavby tlakově odolné, které splňovaly požadavky jedné z pěti stanovených tříd odolnosti, a na stavby neodolné protiradiační, jež stanovené parametry odolnosti nespĺňovaly⁵⁹, ale byly vhodně umístěny.

Jednalo se zejména o stálé úkryty v kategorizovaných místech pro obyvatelstvo, operativní stavby CO (velitelská stanoviště, chráněná pracoviště stranických orgánů, pozorovatelný), stavby služeb civilní obrany (chemické laboratoře) a stavby chráněných pracovišť na objektech CO⁶⁰. Tyto objekty byly realizovány buď jako samostatně stojící stavby, nebo jako podzemní části nadzemních objektů. Samostatně stojící objekty mohly mít podobu podzemních monolitických železobetonových bunkerů, často umístovaných například pod parkové plochy, kde nebyly ohroženy zatížením sutinami z okolní zástavby.

Třídy odolnosti byly stanoveny v počtu pěti stupňů, přičemž jednotlivé stavby musely splňovat soubor definovaných požadavků. Mezi tyto požadavky patřila zejména schopnost odolat účinkům tlakové vlny a podtlaku, zajištění protichemické ochrany, ochrana proti účinkům střepin a dopadům tříštivých a zápalných pum menší ráže, ochrana proti zatížení a dopadům sutin, jakož i ochrana proti zaplavení, tepelným účinkům výbuchu a pronikavé radiaci. Nejvyšší úroveň ochrany představovala první třída odolnosti, přičemž v praxi byly nejčastěji realizovány stavby odpovídající třetí, čtvrté a páté třídě odolnosti.

Technické vybavení úkrytů bylo navrhováno s ohledem na předpokládanou dobu pobytu ukryvaných osob, která činila zpravidla maximálně 24 hodin. Současně bylo požadováno, aby úkryty byly budovány ve vzdálenosti nejvýše 200 m od předpokládaného místa pobytu chráněných osob⁶¹.

⁵⁸ TESAŘOVÁ, Z. *Příručka k základní normě znalostí jednotek služeb CO a objektů* [online]. Praha: Naše vojsko, 1975 [cit. 15. 2. 2026], s. 29. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:3f533e60-81a0-11e7-921c-5ef3fc9ae867>.

⁵⁹ PRÍHODA, Josef. *Obrana proti prostředkům vzdušného napadení* [online]. Praha: Naše vojsko, 1961 [cit. 15. 2. 2026], s. 124. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:fa8abd293e9008553a52132abc8b96cf>.

⁵⁹ PRÍHODA, Josef. *Obrana proti prostředkům vzdušného napadení* [online]. Praha: Naše vojsko, 1961 [cit. 15. 2. 2026], s. 125. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:fa8abd293e9008553a52132abc8b96cf>.

⁶⁰ PRÍHODA, Josef. *Obrana proti prostředkům vzdušného napadení* [online]. Praha: Naše vojsko, 1961 [cit. 15. 2. 2026], s. 124. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:fa8abd293e9008553a52132abc8b96cf>.

⁶¹ PRÍHODA, Josef. *Obrana proti prostředkům vzdušného napadení* [online]. Praha: Naše vojsko, 1961 [cit. 15. 2. 2026], s. 125. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:fa8abd293e9008553a52132abc8b96cf>.

Všeobecné zásady při navrhování stálých tlakově odolných úkrytů (STOÚ) zahrnovaly zejména požadavky na dispoziční a technické řešení objektu. Do úkrytu byl zpravidla navrhován jeden hlavní vstup, jehož řešení se částečně odvíjelo od využití objektu v době míru, a jeden únikový východ vyústěný do volného prostranství mimo budovu.

Vstupní dveře byly konstruovány jako otevíravé směrem ven z úkrytu a prováděny jako masivní ocelové nebo železobetonové konstrukce s pákovým mechanismem, schopné odolat tlakům v řádu jednotek barů. Za vstupními dveřmi byla umístěna protitlaková předsíň vybavená uzavíracími klapkami a ventily, na niž navazovaly druhé ochranné dveře otevírané směrem do úkrytu, provedené jako plynotěsné s gumovým těsněním. Nedílnou součástí technologického vybavení byla filtroventilační jednotka umožňující provoz v režimu běžného větrání nebo v režimu čištění vzduchu od chemických látek a radioaktivního spadu. V případech, kdy nebylo možné zajistit přívod vzduchu z vnějšího prostředí, byly úkryty vybavovány zásobami kyslíku v tlakových lahvích.

U protiradiačních krytů se dále navrhoval prostor oddělující vstupní část od tzv. čisté zóny, zpravidla řešený jako malá místnost se sprchovým zařízením, kde osoby zasažené radioaktivním spadem odkládaly kontaminovaný oděv a prováděly základní dekontaminaci⁶².

Prostupy stěnami všech instalací musely být opatřeny plynotěsnými ucpávkami, které zajišťovaly zabránění pronikání kontaminovaného vzduchu. Tyto ucpávky byly zpravidla tvořeny těsnicími vložkami z konopných provazců impregnovaných asfaltem nebo z olověné vlny.

Úkryty byly navrhovány jako objekty s vlastním technickým zázemím zajišťujícím základní provozní soběstačnost. Zásobování vodou bylo řešeno z vlastních zdrojů, například prostřednictvím studní nebo tlakových nádrží. Odvádění odpadních vod bylo zajišťováno jímkami, případně suchými nebo chemickými toaletami. Elektrická energie byla zajišťována prostřednictvím naftových generátorů, které byly umístěny v oddělené, odvětrávané komoře s vlastním přívodem vzduchu. Filtroventilační zařízení muselo být vybaveno také možností ručního pohonu (klikou).

⁶² ONDŘEJ, Leopold, Václav LISEC a ŠTÁB. *Příručka k základní normě znalostí jednotek služeb CO a objektů*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1967 [online] [cit. 15. 2. 2026], s. 29. Dostupné z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:d1e640ef-f7ab-4743-8ccf-7432dd3f2878>.

Projektová dokumentace těchto staveb již obsahovala statické výpočty určující tloušťky konstrukcí, druh použitého betonu, množství a dimenzování ocelové výztuže, tvarové řešení betonových částí stavby a jejich vzájemné konstrukční propojení. Po dokončení stavby byly prováděny přetlakové zkoušky ověřující těsnost a funkčnost objektu.

3.4 Ochrana obyvatel po roce 1975

„Dnem 1. ledna 1976 byla civilní obrana v důsledku doktrinní teorie Varšavského bloku vyjmuta z působnosti ministerstva vnitra a převedena do působnosti ministerstva obrany za účelem vytvoření podmínek pro plné zabezpečení úkolů v období branné pohotovosti státu „⁶³.

V roce 1981 byl schválen dokument Komplexní zdokonalování CO ČSSR, ve kterém bylo ukrytí stanoveno jako hlavní způsob ochrany obyvatelstva⁶⁴. Mezinárodní napětí mezi Sovětským svazem a Spojenými státy americkými nadále přetrvávalo a postupně se stupňovalo. Nejvyšší politické vedení SSSR zároveň pocíťovalo naléhavou potřebu nezaostávat ve výzkumu a vývoji moderních zbraňových systémů. S tím souvisela také rostoucí ostražitost a trvalý tlak na státy východního bloku v souvislosti s možným vypuknutím ozbrojeného konfliktu.

V důsledku těchto skutečností byl systém civilní obrany převeden pod působnost Ministerstva obrany, kde došlo k poslední zásadní změně koncepce CO. Plnění úkolů CO bylo svěřeno Československé lidové armádě. Priority byly nově více orientovány na ochranu obyvatelstva, především však na ochranu výrobní sféry, zabezpečení fungování válečné ekonomiky a zajištění nepřetržitého zásobování armády i obyvatelstva⁶⁵.

V rámci této reorganizace byla znovu upravena kategorizace měst a míst. Postupně docházelo k rozšiřování působnosti CO a realizace jejích úkolů se začleňovala do širokého spektra činností státních orgánů a organizací, a to v souladu s ekonomickými možnostmi státu a za účasti obyvatelstva⁶⁶.

⁶³ KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva I*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011, s. 28. ISBN 978-80-87472-06-4.

⁶⁴ KRATOCHVÍLOVÁ, Dana. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, s. 6. ISBN 80-86634-70-1.

⁶⁵ ŘEHÁK, David a Jana PUPÍKOVÁ. *Ukrytí obyvatelstva v České republice*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2015, s. 5. ISBN 978-80-7385-152-1.

⁶⁶ ČESKO. § 18 odst. 1 zákona č. 40/1961 Sb., o obraně Československé socialistické republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 8. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-40#p18-1>.

Současně pokračovala příprava obyvatelstva v rámci branné výchovy a systému CO, a to za podpory zákona č. 40/1961 Sb., o obraně Československé socialistické republiky. Na této přípravě se podílely zejména dobrovolné organizace, především Svaz pro spolupráci s armádou (Svazarm), Československý svaz tělesné výchovy, Československý červený kříž a Československý svaz požární ochrany, dále státní orgány, školy, hospodářské i další organizace⁶⁷.

Současně docházelo k prohlubování činnosti štábů CO také v oblasti spolupráce při řešení následků živelných událostí a průmyslových havárií, tedy nevojenských hrozeb. V tomto období byl rovněž Hlavním štábem CO vytvořen úkrytový fond, který se po průběžných aktualizacích stal stabilní součástí systému ochrany obyvatelstva a je využíván dodnes, včetně evidenčních karet krytů (viz obr. 18 v příloze).

Vzhledem k tomu, že ukrytí bylo stanoveno jako hlavní způsob ochrany obyvatelstva, předpokládalo se, že v kategorizovaných oblastech bude dosaženo ochrany až pro 100 % obyvatelstva. V nekategorizovaných oblastech se počítalo především s improvizovaným ukrytím, evakuací a v krajních případech také s budováním polních úkrytů⁶⁸.

Hlavní vedení KSČ mělo značně ambiciózní představy o možnostech výstavby ochranných úkrytů ve velkém rozsahu. Plány ochrany obyvatelstva, stanovené v horizontu pěti až deseti let, se však poměrně brzy ukázaly jako nereálné. Limity se neprojevovaly pouze v ekonomické oblasti, jak ostatně vyplývá i z předchozích kapitol této práce, které poukazují na dlouhodobé problémy financování ochrany obyvatelstva v jednotlivých historických obdobích.

Významným problémem se ukázal také nedostatek lidských zdrojů. K neplnění plánů výstavby docházelo v důsledku nedostatku pracovních sil, vysokého stupně rozestavenosti staveb, nedostatečných zkušeností zejména v technologicky náročných odvětvích, ale především z důvodu nedostatku stavebního materiálu⁶⁹.

Navzdory uvedeným komplikacím došlo v tomto období k realizaci řady významných investičních staveb civilní obrany, zejména v oblasti výrobní sféry a zdravotnických zařízení. Současně byly budovány i samostatně stojící objekty

⁶⁷ ČESKO. § 18 odst. 1 zákona č. 40/1961 Sb., o obraně Československé socialistické republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 8. 2. 2026]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-40#p18-1>.

⁶⁸ ŠILHÁNEK, Bohumil a Josef DVOŘÁK. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, s. 120. ISBN 80-86640-12-4.

⁶⁹ ŠILHÁNEK, Bohumil a Josef DVOŘÁK. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, s. 123. ISBN 80-86640-12-4.

dvouúčelového charakteru, které v mírové době sloužily například jako garáže, kina nebo prostory pražského metra či Strahovský tunel.

Po pádu komunistického režimu v roce 1989 byla výstavba nových staveb CO zcela zastavena a pokračovalo se pouze v dokončování téměř hotových objektů⁷⁰. Vláda ČR následně svým usnesením č. 126 z března 1993 schválila opatření civilní ochrany České republiky do doby přijetí komplexní právní úpravy civilní ochrany, přičemž jednou z priorit bylo zabezpečení úkrytového fondu a nová koncepce plánů ukrytí obyvatelstva. Současně bylo cílem vytvořit předpoklady pro navázání spolupráce v oblasti civilní ochrany se sousedními státy a pro její začlenění do příslušných mezinárodních organizací a systémů⁷¹. V rámci transformace došlo k přechodu civilní obrany na civilní ochranu a po vzniku samostatné České republiky byly kompetence určených štábů civilní obrany převedeny na okresní úřady, a to jako oblast ochrana obyvatelstva⁷². Výkon státní správy ve věcech civilní ochrany byl následně s účinností od 1. ledna 2000 převeden z působnosti Ministerstva obrany opět do působnosti Ministerstva vnitra⁷³.

3.4.1 Stavebně technická historie

Po roce 1975 stavební a technická praxe nadále vycházela z doporučení a koncepčních přístupů formulovaných v předchozích letech. Stavební zákon z roku 1958 byl následně v roce 1976 komplexně novelizován zákonem č. 50/1976 Sb., který zůstal účinný až do konce roku 2006. Významnou roli sehrála rovněž vyhláška č. 75/1971 Sb. o typizaci ve výstavbě, která upravovala směrnice a typové podklady pro projektování staveb a stanovovala jejich právní závaznost. Tato závaznost však mohla být v konkrétních případech omezena nebo zcela vyloučena správním orgánem národního výboru⁷⁴. Platnost československých technických norem a oborových norem byla až do

⁷⁰ KROUPA, Miroslav a Milan ŘÍHA. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Praha: Armex, 2006, s. 33. ISBN 80-86795-33-0.

⁷¹ ČESKO. Vláda České republiky. *Usnesení vlády České republiky ze dne 17. března 1993 č. 126 + P* [online]. [cit. 2026-02-08]. Dostupné z: https://kormoran.odok.gov.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/5F8BEE06C9080D9EC12571B6006AEE22.

⁷² ČESKO. Vláda České republiky. *Usnesení vlády České republiky ze dne 20. prosince 1991 č. 537* [online]. [cit. 2026-02-08]. Dostupné z: https://kormoran.odok.gov.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/53AD427A48128FF8C12571B6006C7A9F.

⁷³ ČESKO. Vláda České republiky. *Usnesení vlády České republiky ze dne 20. ledna 1999 č. 53 + P* [online]. [cit. 2026-02-08]. Dostupné z: https://kormoran.odok.gov.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/BC5EF3E950F10E5BC12571B600709E6B.

⁷⁴ ČESKO. Vyhláška č. 75/1971 Sb., federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj o typizaci ve výstavbě, ve znění od 1. října 1971, § 12 odst. 2. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 2026-02-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1971-75#p12-2>.

roku 1993 nadále definována jako dobrovolná, přičemž právně závaznými se nové normy staly až od roku 1995⁷⁵. V uvedeném období se pro stavby CO stále používaly pojmy „investiční záměr“ a „projektový úkol“, a to až do roku 1990. Problematika civilní obrany byla v kontextu územního plánování od roku 1958 řešena pouze okrajově, konkrétně v § 2 bodu 3 zákona č. 84/1958 Sb. o územním plánování, který stanovoval, že „příslušné orgány jsou při řešení úkolů územního plánování povinny dbát zájmu obrany státu“⁷⁶. Až nová vyhláška stavebního zákona č. 84/1976 Sb. obsahovala ustanovení o samostatné doložce civilní obrany, jež řešila ukrytí obyvatelstva a vymezovala objekty využitelné jako dvouúčelové pro potřeby civilní obrany. Tento přístup zůstal v platnosti až do roku 1998⁷⁷.

3.4.2 Technická doporučení

V roce 1981 nabyly účinnosti Předpisy CO-6-2 Projektování a výstavba úkrytů CO 3., 4. a 5. třídy odolnosti a předpis CO-6-3 Navrhování úkrytů CO 3., 4. a 5. třídy odolnosti, které vydalo Federální ministerstvo národní obrany spolu s Federálním ministerstvem pro technický a investiční rozvoj v souladu s usnesením vlády Republiky československé č. 48/1958. Zároveň tím došlo ke zrušení stávajících Směrnic pro projektování a výstavbu úkrytů ŠCOS Tech-2-18, Tech-2-19 a Tech-2-20 z roku 1959 a dále ŠCOS Tech vydané v letech 1960 a 1970⁷⁸. Výše uvedené Předpisy byly po vzniku Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ) v roce 1993 postupně nahrazeny novými českými technickými normami ČSN⁷⁹. Jednalo se zejména o normu ČSN 73 9001 – Navrhování stálých tlakově odolných úkrytů CO využívaných dvouúčelově, která byla následně nahrazena normou ČSN P 73 9010 a poté v roce 2010 současně platnou normou ČSN 73 9010 – Navrhování a výstavba staveb civilní ochrany. Tato norma upravuje zásady navrhování všech staveb civilní ochrany a její součástí je

⁷⁵ ČESKÁ AGENTURA PRO STANDARDIZACI. *Historie národní normalizace* [online]. [cit. 2026-02-14]. Dostupné z: <https://agenturacas.gov.cz/o-nas/historie-narodni-normalizace/>.

⁷⁶ ČESKO. Zákon č. 84/1958 Sb., o územním plánování, ve znění od 1. ledna 1959, § 2 odst. 3. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 2026-02-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1958-84#p2-3>.

⁷⁷ ČESKO. Vyhláška č. 84/1976 Sb., federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci, ve znění od 17. července 1992. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 2026-02-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1976-84#f5382108>.

⁷⁸ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY. *Projektování a výstavba úkrytů CO 3., 4. a 5. třídy odolnosti*. V Praze 1960. Schváleno čj. 0777/CO/1979.

⁷⁹ KRATOCHVÍLOVÁ, Dana. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, s. 59. ISBN 80-86634-70-1.

rovněž statický výpočet konstrukcí⁸⁰. Druhou významnou normou je ČSN 73 9050 Údržba stálých úkrytů civilní ochrany z roku 2004.

3.4.3 Dělení a charakteristika stálých úkrytů

SPRÚ – stálý protiradiační úkryt

Stálé protiradiační úkryty byly navrhovány s minimální kapacitou 50 osob, zpravidla jako dvouúčelové stavby s mírovým využitím, například jako kulturní zařízení, obchodní prostory, sklepy, podchody, stravovací zařízení, administrativní prostory nebo sřelnice. Tyto stavby byly koncipovány s minimálním počtem otvorů v obvodovém zdivu. Z hlediska umístění mohly být řešeny jako zcela zapuštěné, zapuštěné (kdy úroveň podlahy je minimálně 1,7 m pod úrovní terénu), částečně zapuštěné (úroveň podlahy je maximálně 1,7 m pod úrovní terénu) nebo jako přízemní⁸¹.

Základním parametrem ochrany úkrytu proti radioaktivnímu záření byl ochranný součinitel stavby vůči radioaktivnímu záření „K_o“, který vyjadřuje, kolikrát je dávka radioaktivního záření v úkrytu menší než dávka radioaktivního záření ve výšce 1 m nad odkrytým terénem. Hodnota součinitele závisí především na plošné hmotnosti vnějších a vnitřních stěn, stropních konstrukcí a násypů, dále na ploše a výšce umístění okenních a jiných stavebních otvorů v obvodových zdech, na rozměrech místnosti a na hloubce zapuštění podlahy pod úroveň terénu⁸².

SPRÚ-Z – stálý protiradiační úkryt zesílený

Stálé protiradiační úkryty zesílené splňovaly kromě základních požadavků kladených na stálé protiradiační úkryty také přísnější technické a konstrukční podmínky. Obvodové konstrukce stěn a stropů musely dosahovat plošné hmotnosti minimálně 1 500 kg/m² a zároveň zajišťovat požadovanou tlakovou odolnost podle ČSN 73 0035 Zatížení konstrukcí pozemních staveb a ČSN 73 0037 Zemní a horninový tlak na stavební konstrukce. Ochranný součinitel stavby vůči radioaktivnímu záření K_o musel u těchto úkrytů dosahovat minimální hodnoty 100⁸³.

⁸⁰ ČSN 73 9010. *Navrhování a výstavba staveb civilní ochrany*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2010.

⁸¹ MUZEUM CIVILNÍ OBRANY PRAHA. *Legenda ke značení typu krytu* [online]. [cit. 2026-03-17]. Dostupné z: <https://www.mcop.cz/kryty/pomoc.php>.

⁸² BALCER, Milan. *Příručka pro budování protiradiačních úkrytů*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1978.

⁸³ Některé faktory ovlivňující budování improvizovaných úkrytů. *The Science for Population Protection* [online]. 2011, roč. 3, č. 2. [cit. 2026-02-21]. Dostupné z: <https://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/11/85.pdf>.

STNÚ – stálý tlakově neodolný úkryt

Stálé tlakově neodolné úkryty sloužily k ochraně obyvatelstva před světelným a tepelným zářením, pronikavou radiací, radioaktivním spadem a do určité míry také před účinky zbraní hromadného ničení. Jejich výstavba probíhala zejména po roce 1979, přičemž byly navrhovány jako dvouúčelové stavby s mírovým využitím a s minimálním přetlakem 30 Pa. Projektování a realizace těchto úkrytů se řídily směrnicí ministerstva obrany řady CO-6-1, která upravovala přípravu, projektování a výstavbu protiradiačních úkrytů⁸⁴.

STNÚ-Z – stálý tlakově neodolný úkryt zesílený

Stálé tlakově neodolné úkryty zesílené splňovaly kromě základních požadavků kladených na stálé tlakově neodolné úkryty také přísnější technické parametry. U těchto úkrytů byl požadován minimální přetlak 50 Pa, čímž byla zajištěna vyšší úroveň ochrany proti průniku kontaminovaného vzduchu a dalších škodlivých vlivů.

STOÚ 3-STOÚ 5 – stálý tlakově odolný úkryt tříd 3–5

Stálé tlakově odolné úkryty tříd 3 až 5 sloužily k ochraně obyvatelstva před účinky zbraní hromadného ničení a byly navrhovány ve třech třídách odolnosti proti přetlaku. Jednalo se o dvouúčelové ochranné stavby realizované buď jako vestavěné objekty v podzemních podlažích budov, nebo jako samostatně stojící zasypané objekty. Nad vestavěným úkrytem nesměly být umístěny předměty se zatížením větším než 1 000 kg/m² podlahové plochy a úroveň stropu úkrytu mohla být maximálně 0,8 m nad úrovní terénu. U samostatně stojících objektů musela být nad stropní konstrukcí vytvořena vrstva násypu o minimální výšce 1 m⁸⁵.

3.4.4 Všeobecné parametry pro stálé úkryty

Základní pravidla pro navrhování staveb civilní obrany v 80. letech vycházela z požadavku na jejich efektivní integraci do běžné zástavby. Preferovány byly především úkryty situované v podzemních podlažích staveb občanské vybavenosti, ve specializovaných objektech civilní obrany, v garážích, tunelech a dalších vhodných podzemních prostorech. U dvouúčelově využívaných úkrytů bylo stanoveno, že

⁸⁴ Některé faktory ovlivňující budování improvizovaných úkrytů. *The Science for Population Protection* [online]. 2011, roč. 3, č. 2. [cit. 2026-02-21]. Dostupné z: <https://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/11/85.pdf>

⁸⁵ ČSN 73 9010. *Navrhování a výstavba staveb civilní ochrany*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2010.

zabudované technologické zařízení nesmí přesáhnout 40 % celkové podlahové plochy úkrytu. Velikost úkrytu byla zpravidla navrhována pro kapacitu minimálně 300 osob, což souviselo s využíváním typizovaných vzduchotechnických zařízení dodávaných pro tyto stavby. Úkryty určené pro menší počet osob, minimálně však pro 50 osob, bylo možné navrhovat pouze jako jednoúčelové a ve zjednodušeném konstrukčním provedení. Z dispozičního hlediska se prostory úkrytu členily na hlavní a pomocné prostory a dále na vstupy a výstupy. Současně byly z hlediska provozu během bojové činnosti rozděleny na část čistou a nečistou. Tyto části musely být vzájemně odděleny plynotěsnými předěly, aby bylo zabráněno pronikání kontaminovaného prostředí do čisté části úkrytu. Přípojky inženýrských sítí byly instalovány do předem připravených chrániček, jejichž účelem bylo zabránit poškození vedení v případě otřesů nebo posunů konstrukcí zdiva či okolního terénu. Nosné stěnové a stropní konstrukce byly prováděny monolitické železobetonové nebo z prefabrikovaných dílců, jejichž spáry se musely speciálně zmonolitnit. Minimální světlá výška prostor činila 2,3 m⁸⁶.

Technologické vybavení úkrytů zahrnovalo strojovnu filtroventilace se zařízením zajišťujícím minimální přetlak 50 Pa a technologická zařízení umožňující autonomní provoz po dobu minimálně 72 hodin. Filtroventilační zařízení bylo navrženo ve třech základních provozních režimech – částečná filtroventilace, filtroventilace a izolace popřípadě regenerace. Režim částečné filtroventilace (hrubé) zabezpečoval výměnu a regulaci vzduchu zbaveného radioaktivního prachu. Režim filtroventilace (jemné) zabezpečoval výměnu vzduchu zbaveného radioaktivního prachu, otravných látek a bojových biologických prostředků. Režim izolace pracoval v nouzovém režimu pouze s oběhovým vzduchem. Po uplynutí doby izolace nastal režim regenerace, který pracuje s oběhovým vzduchem, zbavuje ho kyslíčnicku uhličitého a doplňuje kyslíkem z kyslíkových lahví. Filtroventilace byly opatřeny elektromotory a zařízením na ruční pohon. Před filtračními systémy byly osazeny tlakové uzávěry a tlakově plynotěsné poklopy. Dalším technologickým vybavením úkrytu byly místnost pro uložení kyslíkových lahví, strojovna elektrické energie a sklad pohonných hmot.

Úkryty musely být vybaveny nouzovým výlezem, případně nouzovým východem, přičemž tyto únikové prvky musely vyústit do nezavalitelného prostoru. Nouzový výlez se se zřizoval u úkrytů s kapacitou nad 600 osob. Součástí stavebního řešení byly také typové tlakově plynotěsné dveře odpovídající příslušné třídě odolnosti.

⁸⁶ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY. *Projektování a výstavba úkrytů CO 3., 4. a 5. třídy odolnosti*. Praha, 1960. Schváleno čj. 0777/CO/1979.

Zásobování vodou muselo být řešeno odděleně od veřejné vodovodní sítě, a to prostřednictvím nádrží na pitnou vodu dimenzovaných podle počtu osob při spotřebě 3 l na osobu a den a nádrží na užitkovou o objemu 2 000 l. Odvod odpadní vody byl řešen samostatně do akumulacních nádrží o objemu 1 000 l s možností přečerpávání do venkovní kanalizační sítě. Zásobování elektrickou energií bylo zabezpečeno z veřejné sítě a zároveň náhradním zdrojem – naftovým motorem. Vnitřní vybavení zahrnovalo umístění židlí a lehátek přibližně pro 20–30 % ukryvaných osob, spojovací prostředky telefonní a rádiové⁸⁷. Přehledná fotodokumentace těchto prvků je uvedena v příloze VI.

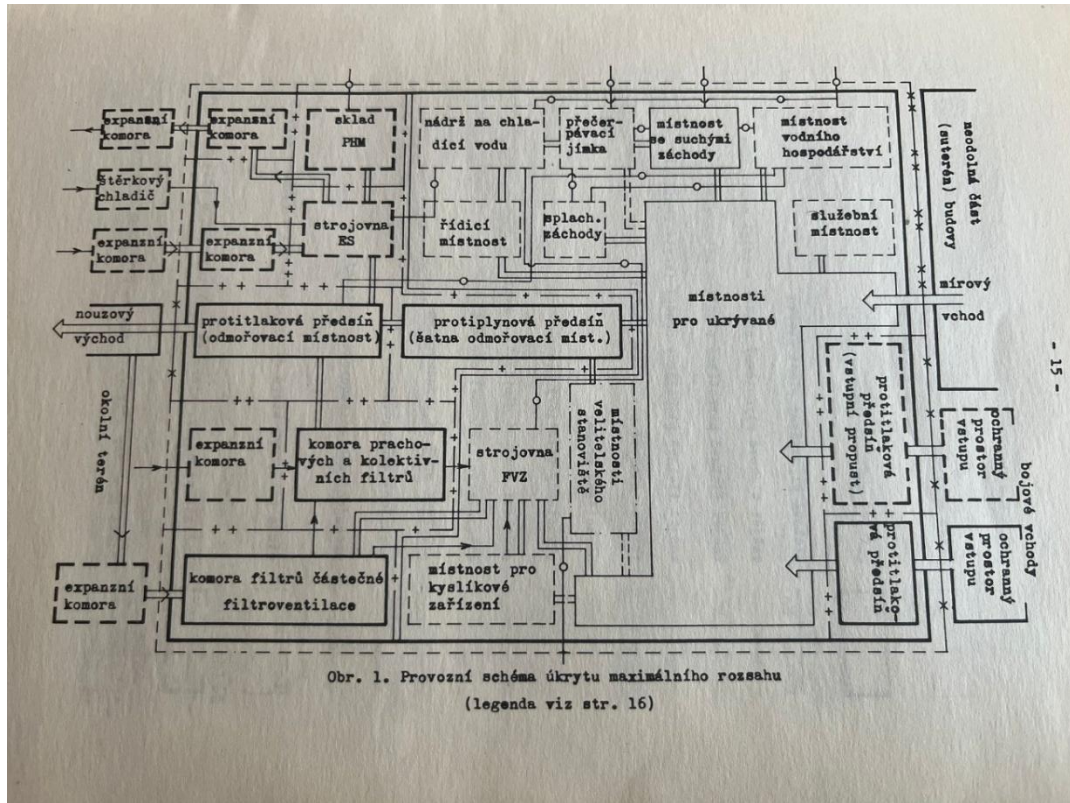
Navrhování stálých úkrytů podle v současnosti platné normy ČSN 73 92010 z roku 2010 vychází z principů dřívějších předpisů civilní obrany CO-6-2 a CO-6-3 z roku 1980, se kterými je v základních technických požadavcích obsahově shodné. Norma však přináší také některá upřesnění a doplnění. Podrobněji specifikuje zejména hygienické požadavky, zohledňuje potřeby osob s omezenou schopností pohybu nebo orientace a stanovuje požadavky na spojovací a signalizační prostředky umístěné jak uvnitř úkrytu, tak v jeho vnějším prostoru.

Současná norma dále přesněji vymezuje jednotlivé typy stálých ochranných staveb, mezi které patří stálé tlakově neodolné úkryty, chráněná pracoviště krizového řízení, malokapacitní úkryty civilní ochrany a speciální úkryty civilní ochrany. Do kategorie speciálních úkrytů jsou zařazovány zejména pohotovostní úkryty určené pro obsluhu provozů, jejichž doporučená kapacita se pohybuje přibližně mezi 2 až 5 osobami. Další skupinu představují úkryty pro pracovníky nepřetržitých provozů, které jsou určeny pro personál zajišťující nepřetržitý chod těchto zařízení, zpravidla v kapacitě přibližně 20 až 50 osob⁸⁸.

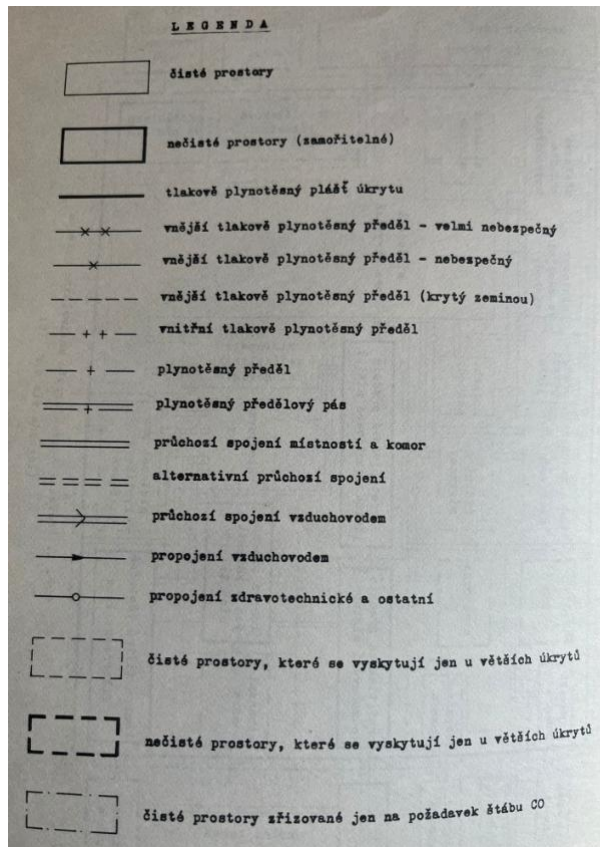
⁸⁷ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY. *Projektování a výstavba úkrytů CO 3., 4. a 5. třídy odolnosti*. V Praze 1960. Schváleno čj, 0777/CO/1979.

⁸⁸ ČSN 73 9010. *Navrhování a výstavba staveb civilní ochrany*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2010.

Obr. 6: Provozní schéma úkrytu maximálního rozsahu. Zdroj-Projektování a výstavba úkrytů CO 3., 4. a 5. třídy odolnosti.

Obr. 7: Legenda k provoznímu schématu úkrytu maximálního rozsahu. Zdroj- Projektování a výstavba úkrytů CO 3., 4. a 5. třídy odolnosti.

4 Ukrytí obyvatel

4.1 Ukrytí obyvatelstva jako součást ochrany obyvatelstva

Po roce 2000 došlo v oblasti civilní ochrany k významné institucionální i legislativní transformaci. Výkon státní správy ve věcech civilní ochrany byl převeden do působnosti Ministerstva vnitra, které současně vytvořilo nový legislativní rámec ochrany obyvatelstva. Vedle tzv. krizové legislativy, reprezentované zejména zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, a zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, byl přijat rovněž zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky. V tomto období byl zároveň zaveden pojem ochrana obyvatelstva jako komplexní systém opatření zaměřených na ochranu života, zdraví a majetku při mimořádných událostech a krizových situacích. Institucionálně došlo ke vzniku generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, do jehož struktury byly integrovány organizační prvky bývalého Hlavního úřadu civilní ochrany a jeho podřízených organizací⁸⁹.

Ukrytí představuje jeden ze základních úkolů civilní ochrany v rámci systému ochrany obyvatelstva. V historickém kontextu bylo ukrytí primárně orientováno na ochranu obyvatelstva před účinky zbraní hromadného ničení. Současný přístup však reflektuje proměnu bezpečnostního prostředí a zaměřuje se především na ochranu obyvatelstva při mimořádných událostech a krizových situacích nevojenského charakteru. Mezi hlavní rizika patří zejména havárie s únikem nebezpečných chemických látek a účinky ionizujícího záření, přičemž ukrytí je považováno za jedno z nejúčinnějších opatření ke snížení kontaminace osob⁹⁰.

Při mimořádných událostech nevojenského charakteru je ukrytí obyvatelstva realizováno především využitím přirozených ochranných vlastností staveb, případně prováděním jednoduchých technických opatření omezujících pronikání nebezpečných látek do vnitřních prostor. Tento přístup je charakteristický dominancí improvizovaného ukrytí, které představuje základní formu ochrany obyvatelstva v současných podmínkách.

Pro případ vojenských hrozeb jsou určeny stálé úkryty, mezi něž patří stálé tlakově neodolné a tlakově odolné úkryty či ochranné systémy podzemních dopravních

⁸⁹ ŠILHÁNEK, Bohumil a Josef DVOŘÁK. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, s. 172. ISBN 80-86640-12-4.

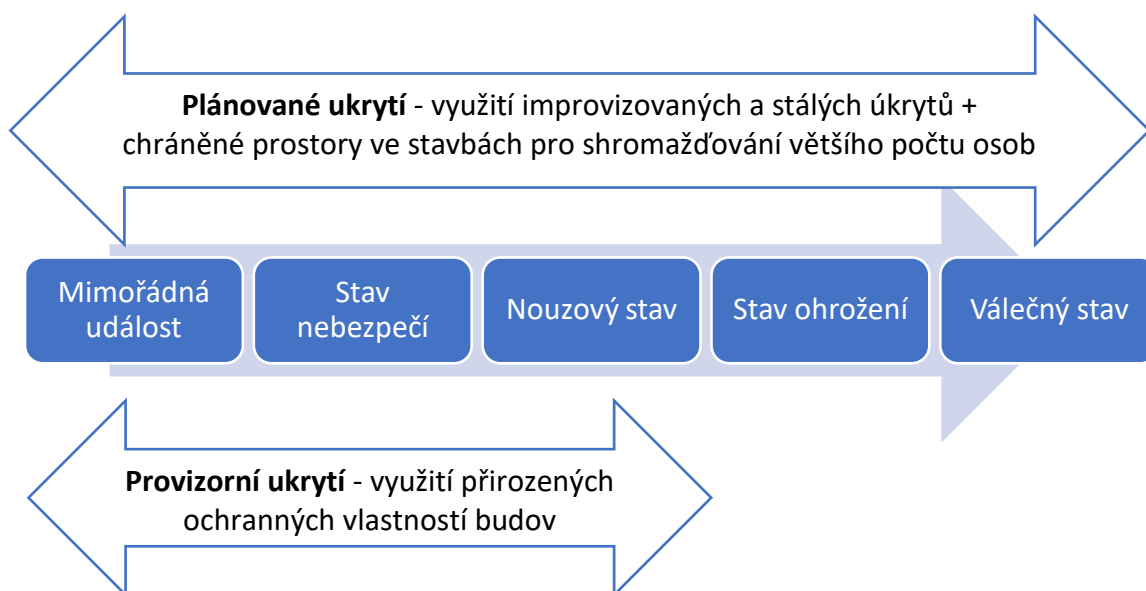
⁹⁰ ŘEHÁK, David a Jana PUPÍKOVÁ. *Ukrytí obyvatelstva v České republice*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2015, s. 41. ISBN 978-80-7385-152-1.

staveb. Jejich počet se však od poloviny 90. let postupně snižuje, přičemž státní podpora je zaměřena zejména na provoz ochranných systémů podzemních dopravních staveb a úkrytový fond vybraných fakultních nemocnic⁹¹. V praxi je využitelnost stálých úkrytů při nevojenském ohrožení omezená, a to zejména z důvodu dlouhé doby jejich zphotovení a nerovnoměrného geografického rozmístění⁹².

4.2 Plánování ukrytí

Systém ukrytí v České republice je v současnosti rozdělený z hlediska způsobu realizace a v souvislostech s danou situací .

Obr. 8: Schéma plánování ukrytí. Zdroj vlastní.

Zásady, způsob a rozsah kolektivní ochrany obyvatelstva upravuje vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, konkrétně její pátá část. Ukrytí obyvatelstva je stanoveno prostřednictvím plánu ukrytí, který tvoří součást havarijního plánu kraje. Podklady pro jeho zpracování jsou získávány zejména od obecních úřadů, především ve formě údajů o počtu obyvatel a dalších informací nezbytných pro zabezpečení ochrany obyvatelstva⁹³.

⁹¹ ČESKO. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030* [online]. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2020 [cit. 2026-02-22]. Dostupné z: <https://hzscr.gov.cz>.

⁹² KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva I*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011, s. 77. ISBN 978-80-87472-06-4.

⁹³ KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva I*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011, s. 75. ISBN 978-80-87472-06-4.

Ze strany Ministerstva vnitra – Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky bylo upřesněno, že s ohledem na dlouhou dobu potřebnou ke zpohotovení úkrytů a jejich nerovnoměrné rozmístění na území nelze reálně předpokládat jejich efektivní využití v případě mimořádné události. Z uvedených důvodů proto nebude s těmito objekty nadále počítáno v rámci Havarijního plánu kraje⁹⁴. V havarijním plánu Plzeňského kraje je v plánu ukrytí přesto se stálými úkryty počítáno a specifikováno takto:

„Zásady ochrany obyvatelstva ukrytím před účinky zbraní hromadného ničení za vojenského ohrožení

Při nárůstu hrozby válečného konfliktu by k ukrytí byly využity:

funkční stále tlakově odolné úkryty a ochranné systémy dopravních staveb

vyřazené stálé úkryty, vhodné pro zprovoznění k původnímu účelu (po doplnění chybějících technologií),

vyřazené stálé úkryty nevhodné pro plné obnovení provozních režimů a další podzemní, suterénní a jiné části obytných domů, provozních a výrobních objektů, vytipované pro úpravu k improvizovanému ukrytí.

SÚ se využívají v případě ohrožení státu a válečného stavu. Doba pobytu ukrývaných osob ve SÚ je do 72 hodin. Pro pobyt ukrývaných osob slouží v čisté části SÚ místnost pro ukrývané osoby, která se v době zpohotovení vybavuje nábytkem pro sezení a ležení ukrývaných osob. Rozměr sedátka je 0,45x0,45 m a rozměr lehátka je 0,55x1,8 m. Kapacita SÚ je dána součtem míst pro sezení a ležení, přičemž místa pro ležení musí tvořit minimálně 20 % z celkového počtu míst v úkrytu. Na jednu ukrývanou osobu je nutné počítat min. s 0,5 m² podlahové plochy pro dospělé osoby a min. s 1 m² pro děti do 7 let, těhotné ženy a kojící matky.

Vlastníci SÚ v době vyhlášení stavu ohrožení státu zřizují na každém SÚ zařízení civilní ochrany pro zabezpečení ukrytí osob – krytové družstvo. Krytové družstvo zabezpečuje plynulý vstup obyvatelstva do úkrytu, jeho rozmístění a poučení o chování v úkrytu. Vyžaduje-li to situace, může být kapacita úkrytu překročena nejvýše o 20 %.

Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje (dále jen HZS PLK) vede evidenci stálých úkrytů, která vychází z realizovaných kontrol stálých úkrytů a z řízení o vyřazení stálých úkrytů z evidence z důvodu změny užívání stavby (rekolaudace) nebo demolice.

⁹⁴ BLAŽKOVÁ, Kateřina a kol. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015, s. 102. ISBN 978-80-86466-62-0.

*Upřesněná databáze je odesílána na generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR ve stanovených termínech. Seznam stálých úkrytů je dostupný na webových stránkách HZS PLK v sekci ochrana obyvatelstva, záložce ukrytí“.*⁹⁵

Plánování ukrytí obyvatelstva je z hlediska výkonu státní správy zajišťováno na jednotlivých územních úrovních, a to krajským úřadem, úřadem obce s rozšířenou působností a obecním úřadem. Tyto orgány vedou evidenci staveb civilní ochrany a staveb dotčených požadavky civilní ochrany, provádějí jejich kontrolu a současně zabezpečují informování právnických a fyzických osob o opatřeních ochrany obyvatelstva včetně organizace jejich školení. Úkoly krajského úřadu v této oblasti plní Hasičský záchranný sbor kraje⁹⁶.

Specifické povinnosti mají rovněž právnické osoby a podnikající fyzické osoby, které jsou zahrnuty do havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu. Tyto subjekty jsou povinny zajistit ochranu svých zaměstnanců, včetně jejich ukrytí, pokud dojde k mimořádné události související s provozem jejich technických zařízení⁹⁷.

Významnou roli v systému ukrytí obyvatelstva mají také vlastníci a uživatelé staveb civilní ochrany nebo staveb dotčených požadavky civilní ochrany. Ti jsou povinni zachovat účel a charakter těchto staveb a umožnit jejich využití pro potřeby civilní ochrany. Současně musí zajistit přístup příslušným orgánům, zejména hasičskému záchrannému sboru kraje nebo jím pověřeným osobám, za účelem kontroly, údržby, oprav a případného využití staveb při mimořádných událostech⁹⁸.

Plánování ukrytí obyvatelstva jako součást systému ochrany obyvatelstva spadá primárně do kompetence Ministerstva vnitra, avšak jeho realizace je úzce provázána také s činností Ministerstva pro místní rozvoj. Problematika ochrany obyvatelstva se promítá do územního plánování, kde je řešena zejména prostřednictvím doložky civilní ochrany jako součásti územního plánu sídelního útvaru. Nadřazenými dokumenty územního

⁹⁵ PLZEŇSKÝ KRAJ. *Havarijní plán Plzeňského kraje: C – Druhy plánů konkrétních činností. Plán ukrytí obyvatelstva*. Č. j. HSPM-3537-6/2020 ÚPP.

⁹⁶ ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění od 19. srpna 2025. Část 1, hlava 3, díl 2. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 2026-02-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239#cast1-hlava3-dil2>.

⁹⁷ ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění od 19. srpna 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 2026-02-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239#f2059620>.

⁹⁸ ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění od 19. srpna 2025, § 23 odst. 2 písm. d). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 2026-02-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239#p23-2-d>.

plánování jsou Politika územního rozvoje České republiky a Zásady územního rozvoje, které však explicitní požadavky na ochranu obyvatelstva neobsahují.

Podle stavebního zákona jsou stavby určené pro ochranu obyvatelstva považovány za součást veřejné infrastruktury. V územních a regulačních plánech jsou tyto stavby zpravidla zařazeny mezi plochy občanského vybavení nebo plochy specifické. Textová část územního plánu sídelního útvaru vymezuje koncepci veřejné infrastruktury, zatímco regulační plán stanovuje podrobnější podmínky a prostorové uspořádání staveb veřejné infrastruktury, včetně staveb určených pro ochranu obyvatelstva.

Na základě stanoviska dotčených orgánů se v souladu s územním plánem obce zpracovává do regulačního plánu doložka civilní ochrany, která obsahuje textovou i grafickou část. Tato doložka specifikuje zejména umístění stálých a improvizovaných úkrytů⁹⁹.

Územní plánování současně plní významnou roli při vytváření podmínek pro obranu a bezpečnost státu a civilní ochranu obyvatelstva. Jeho úkolem je stanovit koncepci využití a rozvoje území, včetně dlouhodobé urbanistické koncepce sídel a rozvoje veřejné infrastruktury, čímž by měl nepřímou podporovat systém ochrany obyvatelstva a plánování ukrytí¹⁰⁰.

4.3 Stavby civilní ochrany z hlediska požární bezpečnosti a ochrany obyvatelstva

Podle vyhlášky č. 460/2021 Sb., o kategorizaci staveb z hlediska požární bezpečnosti a ochrany obyvatelstva, jsou stavby civilní ochrany zařazeny do III. až IV. třídy využití a současně do II. kategorie staveb. Třída využití představuje kritérium hodnocení staveb z hlediska podmínek objektové evakuace, přičemž zohledňuje zejména účel a způsob využití stavby. Kategorie staveb je určována na základě stavebně technických parametrů, umístění stavby a podmínek evakuace, ale také s ohledem na rizikovost stavby a ochranu jiných veřejných zájmů¹⁰¹.

Stavby zařazené do II. kategorie, které představují vyšší nebezpečí, podléhají výkonu státního požárního dozoru. Tento dozor zahrnuje zejména posuzování projektové

⁹⁹ ČESKO. Vyhláška č. 380/2002 Sb., Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, ve znění od 22. srpna 2002. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 2026-02-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380#f2356327>.

¹⁰⁰ ČESKO. Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění od 1. ledna 2026, § 39 písm. o). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 2026-02-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-283#p39-1-o>.

¹⁰¹ ČESKO. Zákon č. 133/1985 Sb., České národní rady o požární ochraně, ve znění od 30. srpna 2025, § 39. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 2026-02-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133#p39>.

dokumentace pro povolení stavby, dokumentace pro provádění stavby, rámcové povolení, změnu účelu užívání stavby i změny dokončených staveb. Posuzování je prováděno v rozsahu požárně bezpečnostního řešení, které je nedílnou součástí projektové dokumentace.

Státní požární dozor vykonává Hasičský záchranný sbor kraje jako dotčený orgán na úseku ochrany obyvatelstva. Ministerstvo vnitra vykonává tuto působnost u vybraných staveb, zejména u zařízení vymezených právními předpisy nebo u staveb nacházejících se na území více krajů. Výstupem procesu posuzování je závazné stanovisko dotčeného orgánu na úseku ochrany obyvatelstva¹⁰².

Součástí posuzování projektové dokumentace je i hodnocení plnění úkolů ochrany obyvatelstva. Podle vyhlášky č. 131/2024 Sb., o dokumentaci staveb, je tato problematika řešena v souhrnné technické zprávě, konkrétně v části B.9. V této části musí být uvedeny informace týkající se zejména způsobu zajištění ukrytí obyvatelstva, ochrany stávajících staveb civilní ochrany v území dotčeném stavbou nebo stavenišťem, jejich identifikace, umístění a popis možného ovlivnění jejich funkce a provozuschopnosti. Dokumentace pro provádění stavby musí rovněž obsahovat řešení ochrany obyvatelstva se zohledněním potřeb osob s omezenou schopností pohybu nebo orientace¹⁰³.

¹⁰² ČESKO. Zákon č. 133/1985 Sb., České národní rady o požární ochraně, ve znění od 30. srpna 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 2026-02-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133#f2804517>.

¹⁰³ ČESKO. Vyhláška č. 131/2024 Sb., o dokumentaci staveb, ve znění od 1. července 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 2026-02-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2024-131#f7889708>.

5 Možnosti ukrytí v Plzeňském kraji

5.1 Geografie

Plzeňský kraj se rozkládá na ploše 7 649 km² a z hlediska územněsprávního členění je tvořen sedmi okresy s patnácti obcemi s rozšířenou působností. Celkově se na jeho území nachází 557 obcí, z nichž 56 má statut města. K 1. 1. 2025 zde podle údajů Českého statistického úřadu žilo 614 640 obyvatel. Kraj zahrnuje okresy Domažlice, Klatovy, Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov.

Obr. 9: Mapa správních obvodů Plzeňského kraje. Zdroj: Geoportál Plzeňského kraje.

5.2 Úkryty v Plzeňském kraji v souvislostech celé ČR

V současné době se na území České republiky nachází 1.655 stálých úkrytů s kapacitou pro 337 975 osob. Ochranný systém metra disponuje teoretickou kapacitou ukrytí 332 000 osob, Strahovský tunel pro dalších 15 000 osob. Celkem lze v současné době zajistit ukrytí pro cca 670 000 osob, tj. 6,3% obyvatel ČR¹⁰⁴. Od roku 2010 se kapacita snížila o cca 190 000 osob a i nadále tento trend trvá

Obr. 10: Vývoj počtu úkrytů. Zdroj www.hzs.gov.cz.

Vývoj počtu úkrytů v letech 1990 až 2022

KRAJ	1990	2000	2005	2008	2010	2015	2020	2021	2022
hl. m. Prahy	1 138	834	818	817	785	763	685	683	681
Středočeský	479	451	405	255	212	147	127	124	122
Jihočeský	126	126	114	43	40	31	31	31	31
Plzeňský	229	211	204	148	126	106	101	101	100
Karlovarský	152	152	151	119	104	83	68	68	68
Ústecký	625	597	566	378	255	179	165	161	158
Liberecký	97	96	91	36	19	16	9	5	3
Královéhradecký	135	121	118	69	55	31	21	20	20
Pardubický	207	194	163	130	104	81	69	68	65
Vysočina	145	143	137	119	87	72	66	62	62
Jihomoravský	359	354	343	226	185	127	113	112	110
Olomoucký	323	302	278	182	142	80	69	62	62
Moravskoslezský	948	900	813	339	287	187	137	129	122
Zlínský	209	194	171	100	69	58	53	52	51
CELKEM	5 172	4 675	4 372	2 961	2 470	1 961	1 714	1 678	1 655

Vývoj v počtu úkrytů je i v Plzeňském kraji, kde od roku 2008 došlo ke snížení počtu krytů na 95, z toho v okrese Plzeň-město o 57 stálých úkrytů s kapacitou 14 000 osob¹⁰⁵. S vysokou pravděpodobností bude docházet ke snižování kapacit stálých úkrytů nejen v Plzeňském kraji, ale i na území celé České republiky. Státem jsou v současnosti podporovány především ochranné systémy podzemních staveb a úkrytový fond vybraných fakultních nemocnic. Finanční podpora státu byla poskytnuta pouze Fakultní Thomayerově nemocnici ze strany Ministerstva zdravotnictví. Tato nemocnice patří mezi

¹⁰⁴ ČESKO. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. *Informace o stavu ochrany obyvatelstva a krizového řízení* [online]. 27. března 2023 [cit. 2026-03-18]. Dostupné z: <https://hzc.gov.cz/clanek/zpravodajstvi-2023-brezen-ochrana-obyvatelstva.aspx>.

¹⁰⁵ Rozhovor s pracovníkem oddělení krizového řízení Magistrátu města Plzně, osobní konzultace, Plzeň, 22. ledna 2026.

čtyři fakultní nemocnice, nacházející se v Praze a Plzni a disponuje celkovou kapacitou 772 lůžek¹⁰⁶.

Podle Koncepce ochrany obyvatelstva z roku 2006 nebude stálý úkrytový fond dále rozšiřován ani podporován ze státního rozpočtu. Obdobný přístup vyplývá také z interního spisu Ministerstva vnitra – Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky *Informace k problematice zabezpečování opatření k ukrytí (příloha k č. j. PO-1864-1/OOB-2004)*. Tento dokument při řešení problematiky stálých úkrytů doporučuje zejména - postupně realizovat vyřazování stálých úkrytů z evidence a z plánů ukrytí z vlastního podnětu a dále netrvat na zachování stálých úkrytů v evidenci v případě návrhu na jejich vyřazení ze strany vlastníka¹⁰⁷.

Koncepce ochrany obyvatelstva z roku 2020 však i nadále uvádí, že pro období vyhlášeného stavu ohrožení státu nebo válečného stavu bude využití stálých úkrytů stále plánováno. Vyřazené úkryty budou Hasičským záchranným sborem České republiky nadále evidovány, aby bylo možné tyto prostory v případě potřeby využít jako improvizované úkryty¹⁰⁸. Evidence improvizovaných úkrytů však ze strany HZS ČR systematicky vedena není, neboť ze zákona tuto povinnost nemá¹⁰⁹.

5.3 Evidence stálých úkrytů

Povinnost evidence a kontroly staveb civilní ochrany, případně staveb dotčených požadavky civilní ochrany, je svěřena orgánům obcí a orgánům kraje. Na úrovni kraje tuto činnost zajišťuje Hasičský záchranný sbor kraje, který vykonává správu a kontrolu příslušné evidence.

Základním dokumentem pro vedení evidence je evidenční list krytu uvedený v příloze V., který je veden většinou jen v listinné podobě. Tento dokument obsahuje zejména údaje o technických parametrech objektu, grafickou část v podobě situačního plánu, informace o kapacitě úkrytu a jeho třídě odolnosti. Na základě údajů uvedených v evidenčním listu je následně vytvářena digitální evidence, která je zpracovávána

¹⁰⁶ NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD. *Kontrolní závěr z kontrolní akce č. 22/12: Peněžní prostředky státu určené na přípravu a zajištění systému ochrany obyvatelstva* [online]. Praha: Nejvyšší kontrolní úřad, 2023 [cit. 2026-02-23]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/assets/kon-zavery/k22012.pdf>.

¹⁰⁷ BLAŽKOVÁ, Kateřina a kol. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2015. s. 103. ISBN 978-80-86466-62-0.

¹⁰⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2020 [cit. 2026-02-23]. Dostupné z: https://www.krizport.cz/system/files/files/download/koncepce_oob_2025-2030.pdf.

¹⁰⁹ Rozhovor s pracovníkem krajského ředitelství HZS v Plzni, osobní konzultace, Plzeň, 22. ledna 2026.

v informačním systému GIS ochrany obyvatelstva využívaném Hasičským záchranným sborem kraje¹¹⁰.

Součástí evidence je rovněž předepsaná dokumentace stanovená normou ČSN 73 9050 Údržba stálých úkrytů civilní ochrany. Základní dokumentace musí být uložena přímo ve stálých úkrytech. Rozšířená dokumentace je uchovávána u vlastníka stálého úkrytu, a to společně s originály protokolů o zkouškách provozuschopnosti a s doklady o provedení stanovených revizí technických zařízení.

Základní dokumentace obsahuje:

- situační plánec stálého úkrytu CO vzhledem k okolní zástavbě;
- půdorys stálého úkrytu CO s vyznačením únikových cest (nouzového východu, výlezu);
- grafickou část s provozními schématy filtroventilačního zařízení, rozvodu vody, kanalizace a sanitárních zařízení, rozvodu elektrické energie se spotřebiči s vyznačením ovládacích a uzavíracích prvků;
- dokumentaci pro provoz a údržbu technických zařízení;
- knihu kontrol, údržby a provozu stálého úkrytu CO;
- požární řád.

Rozšířená dokumentace obsahuje:

- evidenční list stálého úkrytu CO;
- projektovou dokumentaci stavby s podrobným zakreslením filtroventilačního zařízení, elektrického zdrojového soustrojí, elektrických rozvodů, vodovodních zařízení, sociálních zařízení a kanalizace a dalších technických zařízení s ovládacími prvky a s vyznačením nasávacích a výdechových míst, vstupů a únikových cest;
- harmonogram a metodiku zphotovení stálého úkrytu CO a jeho technických zařízení;
- seznam materiálního vybavení stálého úkrytu CO;
- seznam ukryvaných osob;
- úkrytový řád;
- plán rozmístění sedadel a lehátek¹¹¹.

¹¹⁰ BLAŽKOVÁ, Kateřina a kol. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2015. s. 102. ISBN 978-80-86466-62-0.

¹¹¹ ČSN 73 9050. *Údržba stálých úkrytů civilní ochrany*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2004, str.7.

5.4 Počet stálých úkrytů v Plzeňském kraji – praktická část

5.4.1 Vyhodnocení kapacity stálých úkrytů

Cílem bakalářské práce bylo zhodnocení současného počtu stálých úkrytů v Plzeňském kraji a jejich technický stav s důrazem na jejich připravenost k ochraně obyvatelstva v krizových situacích. K vyhodnocení kapacity stálých úkrytů byla použita statistická analýza dat v kombinaci s terénním průzkumem pro získání dat z reálného prostředí. Cílem bylo přehledně uspořádat získaná data a interpretovat výsledky získaných informací do číselné podoby a následně je prezentovat pomocí tabulek, grafů a procentuálních vyjádření. Statistická analýza byla následně využita k dalšímu zpracování terénního šetření v kapitole 6.

Z podkladů získaných od Magistrátu města Plzně a Krajského ředitelství Hasičského záchranného sboru v Plzni, byla provedena analýza úkrytového fondu celého území Plzeňského kraje podle kategorií úkrytů. Součástí Na území Plzeňského kraje je evidováno celkem 95 stálých úkrytů, jejichž kapacita je určena pro 23 795 osob. Tyto úkryty jsou určeny k ochraně obyvatelstva, zaměstnanců, pacientů, žáků a dětí v případě ohrožení státu či válečného stavu.

Tabulka 1: Rozložení stálých úkrytů v okresech. Zdroj vlastní.

okres	počet obyvatel	počet ORP	typ a počet úkrytů					nesoulad mezi HZS a MMP	úkrytů celkem
			STOÚ3	STOÚ4	STOÚ5	STNÚ	STNÚ-Z		
Domažlice	55 914	2				1		1	
Klatovy	86 722	3			3	3		6	
Plzeň-jih	71 728	4						0	
Plzeň-sever	83 649	2	3	4	2	1		10	
Rokycany	50 796	1		1	7		2	10	
Tachov	57 370	2		1				1	
Plzeň-město	208 461	1	25	17	14		7	4	
Plzeňský kraj	614 640	15	28	23	26	5	9	4	95

STNÚ - stálý tlakově neodolný úkryt

STNÚ-Z - stálý tlakově neodolný úkryt zesílený

STOÚ 3 – STOÚ 5 - stálý tlakově odolný úkryt tř. 3-5

Podrobné dělení a charakteristika stálých úkrytů viz.kapitola 3.4.3.

Ze získaných dat byla provedena analýza kapacity úkrytového fondu spolu s jejich popisem v jednotlivých okresech, kdy data o počtu obyvatel byla získána z veřejně dostupných informací Českého statistického úřadu. V tabulce č. 2 je uvedeno rozřídění jednotlivých okresů podle počtu obyvatel a současně podle kapacity určené pro ukrývané osoby v rámci těchto okresů. Z uvedených dat vyplývá, že celková kapacita stálých úkrytů odpovídá 3,87 % obyvatelstva. Součástí této statistiky nejsou úkryty v okrese Plzeň-město, které jsou z evidence HZS vyřazeny, přesto jsou součástí evidence města Plzně. Z této evidence je město odstraňováno až po jejich rekolaudaci. Kapacita těchto úkrytů je pro 6 250 osob. Jedná se o 3 % z celkového počtu osob okresu Plzeň-město a v konečném shrnutí by se jednalo o navýšení o 1,02 % na celkových 4,89 % kapacity osob celého Plzeňského kraje. Mimoto vede i evidenci improvizovaných úkrytů, jejichž kapacita je určena pro 31 866 osob¹¹².

Tabulka 2: Rozložení stálých úkrytů v Plzeňském kraji. Zdroj vlastní.

Okres	kapacita ukrývaných osob	počet obyvatel okresu	%
Domažlice	60	55 914	0,11
Klatovy	2 150	86 722	2,48
Plzeň-jih	0	71 728	0
Plzeň-sever	1 715	83 649	2,05
Rokycany	1 270	50 796	2,50
Tachov	200	57 370	0,35
Plzeň-město	18 400	208 461	8,83
Celkem	23 795	614 640	3,87

5.4.2 Možnosti ukrytí v okrese Domažlice

Okres Domažlice patří svou polohou mezi pohraniční okresy Plzeňského kraje, západní a jihozápadní částí sousedí v délce 75 km se SRN. Rozloha okresu Domažlice představuje 13,8 % plochy Plzeňského kraje a hustota zalidnění je 53,0 obyvatel na 1 km². Na území okresu leží dva správní obvody obcí s rozšířenou působností. Součástí okresu Domažlice je 76 obcí, tj. 15,2 % z celkového počtu obcí v Plzeňském kraji. Okres Domažlice s počtem obyvatel 55 914 druhým nejméně lidnatým okresem v Plzeňském kraji, žije zde 9,1 % z celkového počtu obyvatel kraje¹¹³.

¹¹² Rozhovor s pracovníkem oddělení krizového řízení Magistrátu města Plzně, osobní konzultace, Plzeň, 22. ledna 2026.

¹¹³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Okres Domažlice* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2018 [cit. 5. 3. 2026]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/plk/domazlice1>.

V okrese Domažlice je evidován 1 stálý úkryt STNÚ s kapacitou 60 osob (zaměstnanců) a jedná se o podzemní část administrativní budovy v Domažlicích a je využíván jako sklad. Úkryt je ve vlastnictví České republiky. Polohou je situován v centru města.

5.4.3 Možnosti ukrytí v okrese Klatovy

Klatovský okres patří mezi pohraniční okresy České republiky, na východě sousedí s okresy Jihočeského kraje a na jihu tvoří státní hranici se SRN v délce 70 km. Rozloha okresu Klatovy zaujímá 25,4 % z celkové rozlohy kraje a je jeho největším okresem. Hustota zalidnění činí 44,6 obyvatel na 1 km² a je druhým nejhřidčeji osídleným okresem v Plzeňském kraji. Na území okresu Klatovy leží tři správní obvody obcí s rozšířenou působností. Součástí okresu Klatovy je 94 obcí, tj. 18,8 % z celkového počtu obcí v Plzeňském kraji. Okres Klatovy je s počtem obyvatel 88 722 druhým nejlidnatějším okresem v Plzeňském kraji, žije zde 14,1 % z celkového počtu obyvatel kraje¹¹⁴.

V okrese Klatovy jsou evidovány tři stálé úkryty STNÚ s kapacitou 1 800 osob (zaměstnanci a obyvatelé) a 3 stálé úkryty STOÚ5 s kapacitou 350 osob (obyvatel). Všechny ve městě Klatovy. Tři úkryty STOÚ5 jsou podzemní prostory bytových domů a jsou využívány jako sklepy. Vlastníky jsou společenství vlastníků jednotek (SVJ) a bytová družstva (BD). Polohou jsou situovány v jednom bloku a v centru města Klatovy. Dva stálé úkryty STNÚ jsou školské budovy, kde se úkryty nachází v podzemních částech staveb a slouží dvouúčelově jako sklad. Vlastníkem je Plzeňský kraj. Polohou jsou situovány opět v centru města. Posledním stálým úkrytem STNÚ je objekt pro obchod a služby, jeho podzemní část. Vlastníkem je soukromá fyzická osoba. Polohou je situován v centru města.

¹¹⁴ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Okres Klatovy* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2018 [cit. 5. 3. 2026]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/plk/klatovy1>.

Tabulka 3: Rozložení stálých úkrytů v okrese Klatovy. Zdroj vlastní.

počet obyvatel obec	obec	STOÚ3	STOÚ4	STOÚ5	STNÚ	STNÚ-Z	kapacita	určení
22 763	Klatovy				1		300	zaměstnanci
					1		900	obyvatelé
					1		600	zaměstnanci
				1			50	obyvatelé
				1			150	obyvatelé
				1			150	obyvatelé
CELKEM				3	3		2150	

5.4.4 Možnosti ukrytí v okrese Plzeň-jih

Okres Plzeň-jih sousedí se všemi okresy Plzeňského kraje a částečně s kraji Jihočeským a Středočeským. Rozloha okresu Plzeň-jih zaujímá 14,0 % z celkové rozlohy kraje. Hustota zalidnění činí 66,5 obyvatel na 1 km² a okres je tak třetím nejhustěji osídleným v kraji. Na území okresu Plzeň-jih leží čtyři správní obvody obcí s rozšířenou působností. Součástí okresu Plzeň-jih je 99 obcí, tj. 19,8 % z celkového počtu obcí v Plzeňském kraji. Počet obyvatel okresu Plzeň-jih je 71 728 a žije zde 11,7 % obyvatel kraje¹¹⁵.

V okrese Plzeň-jih není evidován žádný stálý úkryt.

5.4.5 Možnosti ukrytí v okrese Plzeň-sever

Okres Plzeň-sever svou severovýchodní částí hraničí se Středočeským krajem, severozápadní částí s Karlovarským krajem a severní částí s Ústeckým krajem. Rozloha okresu Plzeň-sever tvoří 16,8 % z území kraje a okres je podle velikosti třetí v kraji. Hustota zalidnění činí 64,6 obyvatel na 1 km² a je tak čtvrtým nejhustěji osídleným okresem v Plzeňském kraji. Na území okresu Plzeň-sever leží dva správní obvody obcí s rozšířenou působností. Součástí okresu Plzeň-sever je 98 obcí, tj. 19,6 % z celkového počtu obcí v Plzeňském kraji. Okres Plzeň-sever je s počtem obyvatel 83 649 třetím nejlidnatějším okresem v Plzeňském kraji, žije zde 13,6 % z celkového počtu obyvatel kraje¹¹⁶.

¹¹⁵ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Okres Plzeň-jih* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2018 [cit. 5. 3. 2026]. Dostupné z: https://csu.gov.cz/plk/plzen_jih1.

¹¹⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Okres Plzeň-sever* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2018 [cit. 5. 3. 2026]. Dostupné z: https://csu.gov.cz/plk/plzen_sever1.

V okrese Plzeň-sever je evidováno deset stálých úkrytů s celkovou kapacitou 1 715 osob a nachází se na šesti různých katastrálních územích okresu. Tři stálé úkryty STOÚ3 s kapacitou 310 osob (zaměstnanci), z čehož jsou dva úkryty podzemní stavby krizového řízení ve vlastnictví České republiky a jeden je samostatná podzemní stavba v areálu právnické osoby bez dvojího využívání. Dále jsou to čtyři stálé úkryty STOÚ4 s kapacitou 625 osob (zaměstnanci, obyvatelé, žactvo). Jeden podzemní úkryt s kapacitou 0 osob, je dle správce od roku 2010 oficiálně zrušen a slouží jako sklad, jeden podzemní je ve vlastnictví fyzické osoby v bytovém domě a slouží jako sklep. Zde vlastník vůbec netušil, že se jedná o stavbu civilní ochrany. Jeden podzemní úkryt je součástí Základní školy, patřící městu a je využíván jako sklad. Poslední z úkrytů STOÚ4 je samostatná podzemní stavba, patřící právnické osobě a je zcela nepřístupná. Dva stálé úkryty STOÚ5 s kapacitou 180 osob (zaměstnanci) patří právnickým osobám a jedná se o podzemní části staveb a jsou nevyužívané. Jeden stálý úkryt STNÚ s kapacitou 600 osob (žactvo) je podzemní částí stavby základní školy a vlastníkem je město. Stavba se využívá jako sklad.

Tabulka 4: Rozložení stálých úkrytů v okrese Plzeň-sever. Zdroj vlastní.

počet obyvatel obec	obec	STOÚ3	STOÚ4	STOÚ5	STNÚ	STNÚ-Z	kapacita	určení
22 902	Kralovice			1			80	zaměstnanci
2 924	Plasy		1				0	zaměstnanci
			1				25	obyvatelé
				1			100	zaměstnanci
450	Dolní Bělá		1			450	žactvo	
171	Obora	1					120	zaměstnanci
4 066	Horní Bříza		1				150	zaměstnanci
					1		600	žactvo
5 052	Třemošná	1					40	zaměstnanci
		1					150	zaměstnanci
CELKEM		3	4	2	1		1 715	

5.4.6 Možnosti ukrytí v okrese Rokycany

Okres Rokycany leží ve východní části Plzeňského kraje a sousedí se Středočeským krajem. Rozloha okresu Rokycany zaujímá 8,6 % z celkové rozlohy kraje a je druhým nejmenším okresem Plzeňského kraje. Hustota zalidnění je 76,5 obyvatel na 1 km² a okres Rokycany je tak druhým nejhustěji zalidněným okresem kraje. Na území okresu leží 1 správní obvod obce s rozšířenou působností. Součástí okresu je 68 obcí, tj. 13,6 % z celkového počtu obcí v Plzeňském kraji. Okres Rokycany je s počtem obyvatel

50 796 nejméně lidnatým okresem Plzeňského kraje, žije zde 8,3 % z celkového počtu obyvatel kraje.

V okrese Rokycany je evidováno deset stálých úkrytů s celkovou kapacitou 1 270 osob a všechny leží v katastrálním území města Rokycany. Jeden stálý úkryt STOÚ4 s kapacitou 150 osob (žactvo) je podzemní část budovy, slouží jako sklad a je ve vlastnictví města. Sedm stálých úkrytů STOÚ5 s celkovou kapacitou 820 osob (obyvatelé), jsou podzemní prostory bytových domů a jsou využívány jako sklepy či sušárny. Vlastníkem jsou SVJ a bytová družstva. Dva stálé úkryty STNÚ-Z s celkovou kapacitou 300 osob (obyvatelé, pacienti, zaměstnanci) jsou podzemní části staveb. Jedním vlastníkem je SVJ a slouží jako sušárna, druhý je využíván jako sklad a vlastníkem je Plzeňský kraj. Tyto dva úkryty jsou situovány na okraji města, zbylé jsou situovány kolem centra města.

Tabulka 5: Rozložení stálých úkrytů v okrese Rokycany. Zdroj vlastní.

počet obyvatel obec	obec	STOÚ 3	STOÚ 4	STOÚ 5	STNÚ	STNÚ-Z	kapacita	určení	
14 381	Rokycany			1			100	obyvatelé	
				1			100	obyvatelé	
				1			120	obyvatelé	
				1			150	obyvatelé	
							1	200	pacienti, zaměstnanci
					1			150	obyvatelé
				1				150	žactvo
					1			100	obyvatelé
							1	100	obyvatelé
				1			100	obyvatelé	
CELKEM			1	7		2	1 270		

5.4.7 Možnosti ukrytí v okrese Tachov

Okres Tachov patří k pohraničním okresům České republiky. Severní část okresu hraničí s Karlovarským krajem a západní část okresu tvoří v délce 51 km hranice se SRN. Rozloha okresu zaujímá 18,0 % z celkové rozlohy kraje a je druhým největším v kraji. Hustota zalidnění je 41,3 obyvatel na 1 km² a území je nejrýchleji osídleným okresem v Plzeňském kraji. Na území okresu Tachov leží dva správní obvody obcí s rozšířenou působností. Součástí okresu je 51 obcí, tj. 10,2 % z celkového počtu obcí v Plzeňském kraji. Počet obyvatel okresu je 57 370 a žije zde 9,3 % z celkového počtu obyvatel kraje.

V okrese Tachov je evidován jeden stálý úkryt STOÚ4 s kapacitou 200 osob (zaměstnanců) a jedná se o podzemní část administrativní budovy v Tachově. Úkryt je ve vlastnictví České republiky. Polohou je situován v centru města.

5.4.8 Možnosti ukrytí v okrese Plzeň-město

Okres Plzeň-město leží zhruba uprostřed Plzeňského kraje. Rozloha okresu zaujímá 3,4 % z celkové rozlohy kraje. Hustota zalidnění činí 770,9 obyvatel na 1 km². Okres Plzeň-město je nejmenším, ale zároveň nejhustěji osídleným okresem Plzeňského kraje. Na území okresu leží 1 správní obvod obce s rozšířenou působností. Součástí okresu je 15 obcí. Počet obyvatel okresu je 208 461 a žije zde 33,9 % z celkového počtu obyvatel kraje.

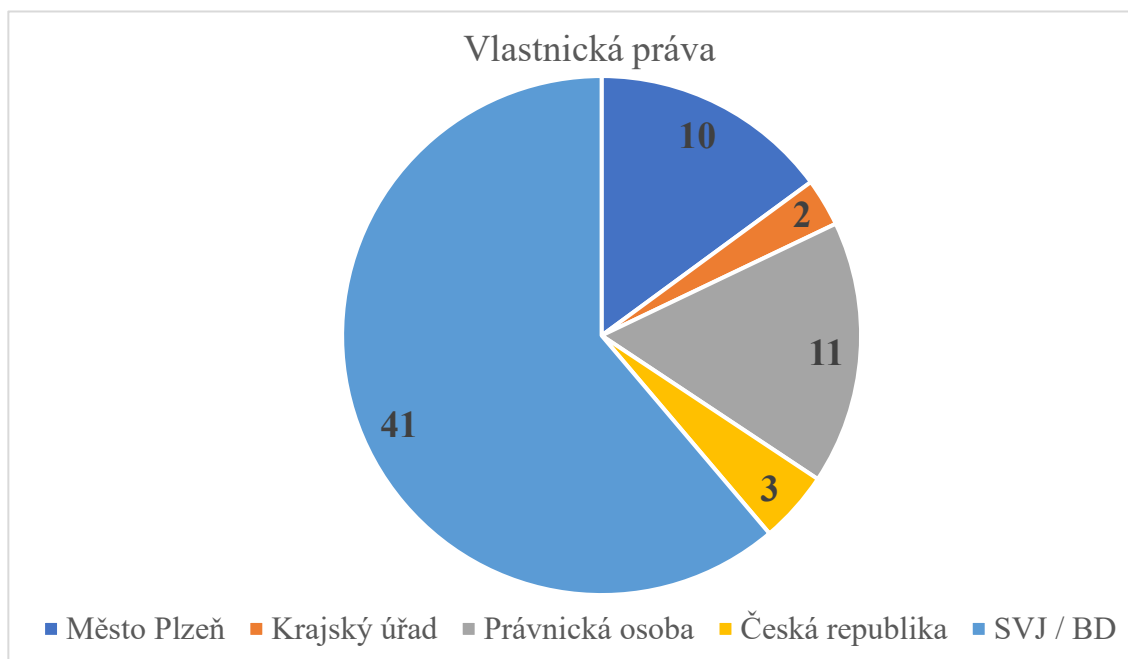
V okrese Plzeň-město je evidováno 67 stálých úkrytů s celkovou kapacitou 18 400 osob a všechny leží v katastrálním území města Plzně.

Tabulka 6: Rozložení stálých úkrytů v okrese Plzeň-město. Zdroj vlastní.

počet obyvatel obec	obec	STOÚ3	STOÚ4	STOÚ5	STNÚ	STNÚ-Z	kapacita	určení
187 928	Plzeň			10			1500	obyvatelstvo
			6				1030	obyvatelstvo
		15					2400	obyvatelstvo
						10	1650	obyvatelstvo
				1			150	zaměstnanci
		7					2300	zaměstnanci
			4				1850	zaměstnanci
			6				3050	žactvo
					2		600	žactvo
		3					3600	pacienti, zaměstnanci
					1		150	pacienti, zaměstnanci
	2				120	děti		
CELKEM		25	18	14		10	18 400	

Vlastnictví stálých úkrytů je shrnuto bez rozlišení kategorie stavby do grafu 1, kdy deset úkrytů vlastní město Plzeň, dva vlastní Krajský úřad, tři vlastní Česká republika, jedenáct vlastní právnické osoby a 41 úkrytů vlastní SVJ nebo bytové družstvo.

Graf 1: Vlastnická práva ke stálým úkrytům v Plzni. Zdroj vlastní.

6 Analýza udržitelnosti a údržby stálých úkrytů

6.1 Metodika

Cílem bakalářské práce bylo zhodnocení současného počtu stálých úkrytů v Plzeňském kraji a jejich technický stav s důrazem na jejich připravenost k ochraně obyvatelstva v krizových situacích. K vyhodnocení technického stavu s důrazem na jejich připravenost byla zvolena metoda praktického výzkumu, která spojuje informace z teoretické části s informacemi v části praktické a docházelo k vzájemné korekci¹¹⁷. Použit byl systematický sběr dat, kvalitativní analýza a následné statistické prezentace. U vybraných staveb stálých úkrytů došlo k terénnímu šetření a pořízení fotodokumentace.

Na základě prvotních informací od pracovníků krizového řízení krajského ředitelství HZS, krizového řízení Magistrátu města Plzně a krizových odborů obcí ORP byl vytvořen ucelený seznam staveb stálých úkrytů, které budou vhodné pro terénní průzkum a na jaké hodnotící prvky se zaměřit. V rámci tohoto terénního průzkumu byly vlastníkům položeny otázky zaměřené především na jejich informovanost o stavu úkrytu, provádění údržby a revizí technických zařízení, dostupnost projektové dokumentace, ochotu investovat do případné rekonstrukce nebo modernizace objektu a možnosti jejich uvedení do provozuschopného stavu a budoucí využitelnost. Další otázky se týkaly také možnosti využití dotačních prostředků na opravu či modernizaci úkrytů a případných úvah vlastníků o vyřazení úkrytu z evidence stálých úkrytů. Získané odpovědi byly následně vyhodnoceny a využity při posouzení dlouhodobé udržitelnosti a budoucí využitelnosti zkoumaných staveb.

K naplnění hlavního cíle a zodpovězení první výzkumné otázky byla stanovena hodnotící kritéria vycházející technické normy ČSN 73 9050 *Údržba stálých úkrytů civilní ochrany*, ČSN 73 0038 *Hodnocení a ověřování existujících konstrukcí* a ČSN ISO 13822 *Zásady navrhování konstrukcí – Hodnocení existujících konstrukcí*. Terénní šetření bylo realizováno formou prohlídky předem stanovených hodnotících kritérií, posouzení stavu stavebních konstrukcí a technologických zařízení. Posouzení a interpretace dat praktického výzkumu proběhl na základě vlastních odborných znalostí, praktických zkušeností a dosaženého vzdělání v oboru stavitelství. Informace týkající se správné funkčnosti a údržby byly získány prostřednictvím osobní prohlídky objektu a odborných doporučení Ing. Beneše, vedoucím pracovníkem oddělení krizového managementu

¹¹⁷ HORNOVÁ, Lucie. *Praktický výzkum*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014, s. 140. ISBN 978-80-7460-218-4.

Fakultní nemocnice Plzeň, který má v rámci své pracovní náplně na starosti údržbu stálých úkrytů. Kontrola specifických prvků jakou je elektroinstalace a filtroventilace, byla provedena pouze funkčnost a vizuální prohlídka.

Struktura a kombinace hodnoticích kritérií byla převzata z normy ČSN 73 9050 *Údržba stálých úkrytů civilní ochrany*, na jejímž základě bylo vymezeno šest hlavních hodnoticích oblastí: stav stavební konstrukce, stav dveří, poklopů a uzávěrů, stav filtroventilačního zařízení, stav technologického zařízení, stav elektroinstalace a dokumentace stavby.

Každá z těchto oblastí je dále členěna na dílčí prvky, které byly podrobeny detailnímu posouzení a následně klasifikovány jako vyhovující (vysoké skóre), vyhovující s výhradami (střední skóre) nebo nevyhovující (nízké skóre). Hodnocení je tedy založeno na skórovacím modelu.

Výsledné skóre se liší v závislosti na jednotlivých oblastech. Pro celkové vyhodnocení stavu stavby jsou následně využita agregovaná data dílčích výsledných skóre jednotlivých hodnoticích oblastí.

Do šetření byly zahrnuty všechny stavby stálých úkrytů evidované v okresech Domažlice, Klatovy, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov, což představuje 28 staveb stálých úkrytů. Okres Plzeň-město, ve kterém je evidováno 67 staveb stálých úkrytů, představuje dominantní podíl na celkové kapacitě úkrytů v kraji a z tohoto důvodu byl do výběrového souboru zařazen pouze menší vzorek stálých úkrytů. Celkem tak bylo v rámci výzkumu osloveno 47 vlastníků nebo uživatelů. Z uvedeného počtu 11 subjektů neprojevovalo zájem o spolupráci. Jednalo se o jednu právnickou osobu, jednu fyzickou osobu a devět bytových družstev nebo společenství vlastníků jednotek. U dvou z těchto subjektů bylo současně zjištěno, že si nebyly vědomy skutečnosti, že jsou vlastníky stavby stálého úkrytu civilní ochrany.

S vlastníky nebo jejich zástupci u zbývajících 36 objektů bylo realizováno terénní šetření v období od prosince 2025 do února 2026. Na základě jejich souhlasu byla provedena prohlídka staveb. Ve třech případech nebyl vlastníkem umožněn vstup do prostoru úkrytu, nicméně vlastníci nebo jejich zástupci poskytli informace týkající se způsobu a rozsahu údržby těchto objektů. Tyto 3 objekty se nestaly součástí celkového vyhodnocení.

Z hlediska vlastnické struktury bylo zjištěno, že osm úkrytů je ve vlastnictví České republiky, jeden úkryt vlastní fyzická osoba, tři úkryty jsou ve vlastnictví Plzeňského

kraje, osm úkrytů je ve vlastnictví právnických osob a 16 úkrytů je ve vlastnictví společenství vlastníků jednotek nebo bytových družstev.

6.1.1 Hodnotící kritéria

Jako hodnotící kritérium bylo vymezeno šest hlavních oblastí, k nimž byly následně přiřazeny dílčí prvky. Jejich kontrola je prováděna v různých časových intervalech a poskytuje relevantní informace pro posouzení stavu a funkčnosti úkrytu. Kontrolní činnosti jsou stanoveny v pravidelných intervalech, konkrétně jednou týdně, jednou měsíčně, jednou za čtvrtletí, jednou za půl roku, jednou ročně a jednou za dva roky. Kritérium jejich skutečného provádění však bylo z dalšího hodnocení vypuštěno, neboť v praxi není systematicky naplňováno.

Stav stavební konstrukce, zejména:

- pronikání vlhkosti obvodovým zdívem, stav omítek a nátěrů, větrání,
- výskyt trhlin či jiných poruch nosných konstrukcí,
- funkčnost dveří, výlezů a dalších otvorů,
- stav nouzového výlezu v exteriéru.

Stav dveří, poklopů a uzávěrů, zejména:

- celistvost konstrukcí a funkčnost pohyblivých mechanismů,
- stav těsnění a povrchových úprav včetně označení poloh,
- plynotěsnost předělů ve stěnových konstrukcích.

Stav filtroventilačního zařízení, zejména:

- funkčnost zařízení včetně ručního pohonu,
- stav zásob náhradních filtrů jemného čištění,
- ovladatelnost klapek.

Stav technologického zařízení, zejména:

- stav vodního hospodářství a kanalizace, včetně provádění dezinfekce.

Stav elektroinstalace, zejména:

- funkčnost elektroinstalace,
- upevnění kabeláže a její vizuální stav.

Dokumentace a revize stavby, zejména:

- revize filtroventilačního zařízení (1× za 5 let),

- revize elektrické instalace (1× za 2 roky),
- revize tlakových nádob na vodu (1× za 5 let),
- dokumentace stálého úkrytu a úkrytový řád.

Metodika hodnocení vycházela z výběru dílčích prvků v rámci šesti hlavních hodnotících oblastí. Pro oblast stavu stavební konstrukce bylo stanoveno 8 dílčích prvků, pro oblast stavu dveří, poklopů a uzávěrů 3 prvky a pro oblast stavu filtroventilačního zařízení rovněž 3 prvky. V případě stavu technologického zařízení byl zvolen 1 prvek, u stavu elektroinstalace 2 prvky a u dokumentace stavby 4 prvky.

6.1.2 Skórovací model

Vyhodnocení bylo provedeno pomocí skórovacího modelu navrženého ve zjednodušené podobě na základě stanovených stupňů a odpovídajících kvantifikátorů. Výsledná data byla zpracována v tabulkové formě v programu Microsoft Excel a následně pro zvýšení přehlednosti graficky znázorněna.

Stupeň 0: Prvek nesplňuje požadované parametry, zcela chybí, je nefunkční - nevyhovuje (0 bodů).

Stupeň 1: Prvek splňuje požadované parametry, ale vykazuje známky velmi malé či chybějící údržby, je funkční, ale z dlouhodobého hlediska vyžaduje výměnu či rekonstrukci, chybí vhodné příslušenství či technologie - vyhovuje s výhradami (1 bod).

Stupeň 2: Prvek splňuje požadované parametry, s minimálními nedostatky, je funkční a udržovaný, je dostupné příslušenství a technologie - vyhovuje (2 body).

Pro vyhodnocení stavu sledovaných prvků byl použit index hodnocení, který vychází z bodového ohodnocení jednotlivých prvků. Každý prvek byl hodnocen na tříbodové škále, kde hodnota 0 bodů představovala nejnižší úroveň hodnoceného kritéria, 1 bod střední úroveň a 2 body nejvyšší úroveň.

Výsledná hodnota indexu byla stanovena jako aritmetický průměr bodového hodnocení všech posuzovaných prvků. Tímto způsobem je možné získat souhrnný ukazatel, který vyjadřuje celkovou úroveň hodnoceného souboru prvků.

Výpočet indexu hodnocení lze vyjádřit následujícím vztahem:

$$IH = \frac{\sum b_i}{n}$$

kde:

IH je výsledný index hodnocení,

b_i je bodové hodnocení i -tého prvku (0–2 body),

n je celkový počet hodnocených prvků.

Hodnota indexu se pohybuje v intervalu 0–2, přičemž vyšší hodnota indexu indikuje vyšší úroveň hodnoceného stavu.

6.1.3 Interpretace výsledků souhrnných ukazatelů stavu hlavních hodnotících oblastí:

K1 - stavební konstrukce:

Nízké skóre (0,00-0,50) – nevyhovující stav: Oblast stavební konstrukce nespĺňuje základní požadované parametry. Vyskytuje se výrazné zatékání nebo dlouhodobá vlhkost konstrukcí, degradace omítek a nátěrů, případně nefunkční nebo zcela chybějící větrání. Jsou patrné závažné trhliny či poruchy nosných konstrukcí. Otvorové prvky (dveře, výlezy) jsou nefunkční nebo poškozené, nouzový výlez či vzduchotechnické prvky mohou být neprovozeroschopné. Zdravotechnika je nefunkční nebo ve špatném hygienickém stavu, sifony nejsou zalité a dochází k šíření zápachu. V některých místech byly zařizovací předměty i rozvody instalací odstraněny. Celkově je prostor zanedbaný, znečištěný a bez pravidelné údržby.

Střední skóre (0,51-1,25) – vyhovující s výhradami: Oblast stavební konstrukce obecně splňuje požadované parametry, avšak vykazuje známky nedostatečné nebo nepravidelné údržby. Může se vyskytovat lokální vlhkost nebo drobné poruchy omítek a nátěrů, větrání je funkční, avšak omezené. Trhliny konstrukcí jsou spíše menšího rozsahu a neohrožují statiku. Otvorové prvky jsou funkční, ale mohou vykazovat opotřebení. Nouzový výlez i vzduchotechnické prvky jsou provozoschopné s dílčími nedostatky. Zdravotechnika je funkční, avšak ne vždy plně udržovaná (např. občas vyschlé sifony). Čistota prostoru je průměrná, s patrnými známkami nedostatečné péče. Do budoucna je nutná oprava, doplnění nebo rekonstrukce některých prvků.

Vysoké skóre (1,26–2,00) – vyhovující stav: Oblast stavební konstrukce plně splňuje požadované parametry, případné nedostatky jsou pouze minimálního charakteru. Konstrukce je suchá, bez známek degradace, omítky a nátěry jsou v dobrém stavu a větrání je plně funkční. Nosné konstrukce nevykazují poruchy ani trhliny. Dveře, výlezy i nouzový výlez jsou plně funkční a udržované. Nasávací a výdechové prvky jsou čisté a provozuschopné. Zdravotechnika je funkční, pravidelně udržovaná a hygienicky nezávadná, sifony jsou zalité. Vnitřní prostory jsou čisté, udržované a bez známek zanedbání.

K2 – stav dveří, poklopů a uzávěrů:

Nízké skóre (0,00–0,67) – nevyhovující stav: Dveře, poklopy nebo uzávěry jsou konstrukčně poškozené, deformované nebo neúplné. Pohyblivé mechanismy jsou nefunkční, zadržávají se nebo zcela chybí. Těsnění je degradované, netěsné nebo zcela nefunkční, povrchové úpravy jsou výrazně narušeny (např. koroze) a chybí označení poloh (na funkci nemá vliv). Plynotěsnost předělů není zajištěna. Celkově prvky neplní svou ochrannou funkci a vyžadují zásadní opravu či výměnu.

Střední skóre (0,68–1,32) – vyhovující s výhradami: Konstrukce dveří, poklopů a uzávěrů je celistvá, avšak vykazuje známky opotřebení. Pohyblivé mechanismy jsou funkční, ale jejich chod je ztížený (např. vlivem nedostatečné údržby). Těsnění je částečně funkční, může být lokálně ztrácet své vlastnosti nedostatečným promazáváním. Povrchové úpravy jsou narušeny pouze lokálně, označení poloh může být neúplné či hůře čitelné. Plynotěsnost je částečně zachována, avšak s rizikem snížené účinnosti. Prvky jsou provozuschopné, ale vyžadují údržbu či dílčí opravy.

Vysoké skóre (1,33–2,00) – vyhovující stav: Dveře, poklopy a uzávěry jsou konstrukčně nepoškozené, plně funkční a pravidelně udržované. Pohyblivé mechanismy pracují plynule a bez závad. Těsnění je funkční, neporušené a zajišťuje požadovanou těsnost. Povrchové úpravy jsou zachovalé, bez známek významné degradace, a označení poloh je kompletní a dobře čitelné. Plynotěsnost předělů je plně zajištěna. Prvky spolehlivě plní svou ochrannou funkci.

K3 – stav filtrověntilačního zařízení:

Nízké skóre (0,00–0,67) – nevyhovující stav: Filtrověntilační zařízení je nefunkční. Ruční pohon není provozuschopný nebo zcela chybí. Náhradní filtry nejsou k dispozici, případně jsou poškozené. Klapky jsou neovladatelné, zablokované nebo

výrazně poškozené. Zařízení jako celek není schopno plnit svou ochrannou funkci a vyžaduje zásadní opravu nebo výměnu. V tomto stavu je stálý úkryt považován za nevyužitelný z hlediska ochrany obyvatelstva.

Střední skóre (0,68–1,32) – vyhovující s výhradami: Filtroventilační zařízení je funkční, avšak vykazuje známky nedostatečné údržby. Ruční pohon je provozuschopný, ale má ztížené ovládání. Zásoby náhradních filtrů jsou přítomny, nelze odhadnout zda v dostatečném množství. Klapky jsou ovladatelné, avšak jejich chod je ztížený. Zařízení je provozuschopné, nicméně vyžaduje pravidelnou údržbu a revize, v některých případech dílčí zásahy.

Vysoké skóre (1,33–2,00) – vyhovující stav: Filtroventilační zařízení je plně funkční a pravidelně udržované. Ruční pohon je provozuschopný a snadno ovladatelný. K dispozici je viditelně dostatečné množství náhradních filtrů, které jsou dobře uskladněné. Klapky jsou plně funkční, plynule ovladatelné a bez závad. Zařízení plní svou ochrannou funkci.

K4 – stav technologického zařízení:

Nízké skóre (0-0,99) – nevyhovující stav: Vodní hospodářství a kanalizace chybí nebo je ve velmi špatném technickém stavu. Dezinfekce není prováděna. Čerpadla jsou nefunkční nebo chybí. Systém jako celek neplní svou funkci a vyžaduje zásadní opravu nebo výměnu.

Střední skóre (1-1,99) – vyhovující s výhradami: Vodní hospodářství je zajištěno jen vodovodní přípojkou z veřejného řadu, chybí zásobníky na vodu nebo jsou viditelně ve špatném stavu – nejsou plněny vodou ani desinfikovány. Kanalizace je funkční, akumulární nádrže mohou být zrušené, avšak napojené rovnou do splaškové veřejné kanalizační sítě. Dezinfekce je prováděna nepravidelně nebo vůbec. Čerpadla jsou provozuschopná, ale mohou vykazovat sníženou účinnost nebo dílčí závady. Systém je použitelný, avšak vyžaduje údržbu či dílčí opravy.

Vysoké skóre (2) – vyhovující stav: Vodní hospodářství a kanalizace jsou plně funkční a v dobrém technickém stavu. Dezinfekce je prováděna pravidelně. Čerpadla jsou plně provozuschopná a bez závad. Systém spolehlivě plní svou funkci.

K5 – stav elektroinstalace:

Nízké skóre (0,00–0,99) – nevyhovující stav: Elektroinstalace je nefunkční nebo vykazuje závažné závady ohrožující její provozuschopnost či bezpečnost. Kabeláž je poškozená, nevhodně upevněná nebo vykazuje známky výrazného opotřebení. Systém není způsobilý bezpečného provozu a vyžaduje zásadní opravu nebo výměnu. V tomto stavu je stálý úkryt považován za nevyužitelný z hlediska ochrany obyvatelstva.

Střední skóre (1,00–1,50) – vyhovující s výhradami: Elektroinstalace je funkční, avšak vykazuje dílčí nedostatky. Kabeláž je místy uvolněná a vykazuje známky stárí. Vizuální stav odpovídá běžnému provozu, ale údržba není dostatečně pravidelná. Systém je provozuschopný, avšak vyžaduje údržbu nebo dílčí opravy. Revize je vedena pravidelně.

Vysoké skóre (1,51–2,00) – vyhovující stav: Elektroinstalace je plně funkční, bezpečná a pravidelně udržovaná. Kabeláž je řádně upevněná, bez poškození a v dobrém vizuálním stavu. Nejsou patrné žádné závady ani rizikové prvky. Systém spolehlivě plní svou funkci a odpovídá požadavkům na bezpečný provoz. Revize je vedena pravidelně.

K6 – dokumentace a revize stavby:

Tato oblast je hodnocena samostatně a má pouze informativní charakter. Do celkového hodnocení není zahrnuta, neboť nemá přímý vliv na funkčnost stavební části ani technologického vybavení úkrytu. Hodnocení je rozděleno do čtyř úrovní podle rozsahu dostupných revizí a dokumentace:

Úroveň 0 – nevyhovující stav: Úkryt nemá k dispozici žádné platné revize ani požadovanou dokumentaci (0 bodů).

Úroveň 1 – částečně vyhovující stav: K dispozici je pouze revize elektrické instalace. Ostatní revize a dokumentace chybí (1 bod).

Úroveň 2 – vyhovující s výhradami: K dispozici je revize elektrické instalace a revize filtroventilačního zařízení. Další požadované revize nebo dokumentace nejsou kompletní (2 body).

Úroveň 3 – vyhovující stav: K dispozici jsou všechny požadované revize a dokumentace (4 body).

6.2 Výsledky udržitelnosti a údržby stálých úkrytů

Tabulka 7: Kritéria a hodnocení prvků. Zdroj vlastní.

	Vlastník	okres Domažlice			okres Tachov			okres Klatovy															
		úkryt č. 1			úkryt č. 2			úkryt č. 3			úkryt č. 4			úkryt č. 5			úkryt č. 6			úkryt č. 7			
		st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	
K1	Stav stavební konstrukce	ČR			ČR			KÚ			KÚ			BD			BD			SVJ			
1.1	pronikání vlhkost obvodovým zdivem, omítky, nátěry, větrání		1			1			1			1			2			2			2		
1.2	kontrola trhlin či jiných poruch nosných konstrukcí stavby	2				1		2				1		2			2			2			
1.3	kontrola funkčnosti dveří, výlezu či jiných otvorů		1			1			1			1				0			0			1	
1.4	kontrola nouzového výlezu v exteriéru		1			1			1			1			1			1			1		
1.5	kontrola nasávacích a výdechových hlavic v exteriéru		1			1			1			1				0			0			1	
1.6	funkčnost a těsnost prvků zdravotnické (WC, umyvadla, sprchy),			0			0			0			0			0			0			1	
1.7	zalití sifonů a podlahových vpustí			0			0			0			0			0			0			1	
1.8	celková čistota a udržovanost vnitřního prostoru		1			1			1			1			2			2			2		
	Celkem	7			6			7			7			7			7			11			
	$IH = \frac{\sum b_i}{n}$	0,88			0,75			0,88			0,88			0,88			0,88			1,34			
K2	Stav dveří, poklopů a uzávěrů																						
2.1	celistvost konstrukcí a funkčnost pohybových mechanismů		1			1			1			1				0			0			1	
2.2	stav těsnění a povrchová úprava s označením poloh			0		1				0			0			0			0			1	
2.3	plynotěsné předěly ve stěnových konstrukcích			0		0			0			0			1			1			1		
	Celkem	1			2			1			1			1			1			3			
	$IH = \frac{\sum b_i}{n}$	0,33			0,67			0,33			0,33			0,33			0,33			1			
K3	Stav filtroventilačního zařízení																						
3.1	kontrola funkčnosti včetně ručního pohonu			0			0			0		2			2			2			2		
3.2	kontrola zásob náhradních filtrů jemného čištění			0			0			0		1				0			0		2		
3.3	kontrola ovladatelnosti klapek			0			0			0		1			1			1			2		
	Celkem	0			0			0			2			3			2			5			
	$IH = \frac{\sum b_i}{n}$	0			0			0			1,33			1			1			2			
K4	Stav technologického zařízení																						
4.1	prohlídka vodního hospodářství a kanalizace, provádění desinfekce, funkčnost čerpadel			0			0			0			0			0			0			1	
	Celkem	0			0			0			0			0			0			1			
	$IH = \frac{\sum b_i}{n}$	0			0			0			0			0			0			1			
K5	Stav elektroinstalace																						
5.1	kontrola funkčnosti elektroinstalace		1		2			2			2			2			2			2			2
5.2	kontrola přichycení kabelů a vizuální prohlídka		1			1			1			1			2			2			2		
	Celkem	2			3			3			3			4			4			4			
	$IH = \frac{\sum b_i}{n}$	1			1,5			1,5			1,5			2			2			2			

		okres Plzeň-sever																							
		úkryt č. 8			úkryt č. 9			úkryt č. 10			úkryt č. 11			úkryt č. 12			úkryt č. 13			úkryt č. 14					
		PO			ČR			FO			PO			ČR			PO			PO					
K1	Stav stavební konstrukce	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.
		2	1	0	2	1	0	2	1	0	2	1	0	2	1	0	2	1	0	2	1	0	2	1	0
1.1	pronikání vlhkost obvodovým zdivem, omítky, nátěry, větrání	2					0			0			1			1							2		
1.2	kontrola trhlin či jiných poruch nosných konstrukcí stavby	2				1			1			1			2								2		
1.3	kontrola funkčnosti dveří, výlezů či jiných otvorů			0			0		1				1			2							2		
1.4	kontrola nouzového výlezu v exteriéru		1				0		1				1			2									1
1.5	kontrola nasávacích a výdechových hlavíc v exteriéru			0			0		1				1			2									1
1.6	funkčnost a těsnost prvků zdravotnické (WC, umyvadla, sprchy),			0			0			0			0			1									1
1.7	zalití sifonů a podlahových vpustí			0			0			0			0			1									1
1.8	celková čistota a udržovanost vnitřního prostoru			0			0		1				1			1							2		
Celkem		5			1			5			7			12						12					
$IH = \frac{\sum b_i}{n}$		0,63			0,13			0,63			0,88			1,50						1,50					
K2	Stav dveří, poklopů a uzávěrů																								
2.1	celistvost konstrukcí a funkčnost pohybových mechanismů			0			0		1				1			2							2		
2.2	stav těsnění a povrchová úprava s označením poloh			0			0		1				0			2									1
2.3	plynotěsné předěly ve stěnových konstrukcích			0			0			0			0			2									0
Celkem		0			0			2			1			6						3					
$IH = \frac{\sum b_i}{n}$		0			0			0,67			0,33			2						1					
K3	Stav filtroventilačního zařízení																								
3.1	kontrola funkčnosti včetně ručního pohonu	2					0			0			0			2									0
3.2	kontrola zásob náhradních filtrů jemného čištění	2					0			0			0			2									0
3.3	kontrola ovladatelnosti klapek		1				0			0			0			2									0
Celkem		5			0			0			0			6						0					
$IH = \frac{\sum b_i}{n}$		1,67			0			0			0			2						0					
K4	Stav technologického zařízení																								
4.1	prohlídka vodního hospodářství a kanalizace, provádění desinfekce, funkčnost čerpadel		1				0						0			1									0
Celkem		1			0			0			0			1						0					
$IH = \frac{\sum b_i}{n}$		1			0			0			0			1						0					
K5	Stav elektroinstalace																								
5.1	kontrola funkčnosti elektroinstalace	2			2					0	2					2							2		
5.2	kontrola přichycení kabelů a vizuální prohlídka		1			1				0		2				1							2		
Celkem		3			3			0			4			3						4					
$IH = \frac{\sum b_i}{n}$		1,5			1,5			0			2			1,5						2					

	Vlastník	okres Plzeň-sever									okres Rokycany												
		úkryt č. 15			úkryt č. 16			úkryt č. 17			úkryt č. 18			úkryt č. 19			úkryt č. 20			úkryt č. 21			
		PO			ČR			SVJ			SVJ			SVJ			SVJ			BD			
K1	Stav stavební konstrukce	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	
1.1	pronikání vlhkost obvodovým zdivem, omítky, nátěry, větrání				2			2			2			2			2			2			
1.2	kontrola trhlin či jiných poruch nosných konstrukcí stavby				2			2			2			2			2			2			
1.3	kontrola funkčnosti dveří, výlezů či jiných otvorů				2			2			2	1		1			1			1			1
1.4	kontrola nouzového výlezu v exteriéru				2			2			2			2			2			1			0
1.5	kontrola nasávacích a výdechových hlavic v exteriéru				2			2			2	1		2			2			1			0
1.6	funkčnost a těsnost prvků zdravotnické (WC, umyvadla, sprchy),				2			2			2			2			2			0			2
1.7	zalití sifonů a podlahových vpustí				2			2			2			2			2			0			2
1.8	celková čistota a udržovanost vnitřního prostoru				2			2			2			2			2			1			2
	Celkem							16			16			14			15			8			11
	$IH = \frac{\sum b_i}{n}$							2			2			1,75			1,88			1			1,34
K2	Stav dveří, poklopů a uzávěrů																						
2.1	celistvost konstrukcí a funkčnost pohybových mechanismů				2			1			1			1			1			1			1
2.2	stav těsnění a povrchová úprava s označením poloh				2			0			1			1			1			1			1
2.3	plynotěsné předěly ve stěnových konstrukcích				2			2			2			2			2			2			1
	Celkem							6			3			4			4			4			3
	$IH = \frac{\sum b_i}{n}$							2			1			1,33			1,33			1,33			1
K3	Stav filtrověntilačního zařízení																						
3.1	kontrola funkčnosti včetně ručního pohonu				2			2			2			2			2			2			0
3.2	kontrola zásob náhradních filtrů jemného čištění				2			0			0			1			0			0			0
3.3	kontrola ovladatelnosti klapek				2			2			1			1			1			2			0
	Celkem							6			4			3			4			4			0
	$IH = \frac{\sum b_i}{n}$							2			1,33			1			1,33			1,33			0
K4	Stav technologického zařízení																						
4.1	prohlídka vodního hospodářství a kanalizace, provádění desinfekce, funkčnost čerpadel				2			1			1			1			1			0			1
	Celkem							2			1			1			1			0			1
	$IH = \frac{\sum b_i}{n}$							2			1			1			1			0			1
K5	Stav elektroinstalace																						
5.1	kontrola funkčnosti elektroinstalace				2			2			2			2			2			2			2
5.2	kontrola přichycení kabelů a vizuální prohlídka				2			2			2			2			2			2			1
	Celkem							4			4			4			4			4			3
	$IH = \frac{\sum b_i}{n}$							2			2			2			2			2			1,5

	Vlastník	okres Rokycany									Okres Plzeň-město													
		úkryt č. 22			úkryt č. 23			úkryt č. 24			úkryt č. 25			úkryt č. 26			úkryt č. 27			úkryt č. 28				
		SVJ			PO			KÚ			PO			ČR			ČR			PO				
K1	Stav stavební konstrukce	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0		
1.1	pronikání vlhkost obvodovým zdivem, omítky, nátěry, větrání	2				1		2			2			2									1	
1.2	kontrola trhlin či jiných poruch nosných konstrukcí stavby	2				1		2			2			2									2	
1.3	kontrola funkčnosti dveří, výlezů či jiných otvorů	2				1		2			2			2									1	
1.4	kontrola nouzového výlezu v exteriéru	2				1		2			2			2									2	
1.5	kontrola nasávacích a výdechových hlavic v exteriéru	2				1		2			2			2									2	
1.6	funkčnost a těsnost prvků zdravotnické (WC, umyvadla, sprchy),			0		1			1			1		2				2					2	
1.7	zalití sifonů a podlahových vpustí			0	2					0	2			2				2					2	
1.8	celková čistota a udržovanost vnitřního prostoru	2				1			1		2			2				2					2	
	Celkem	12			9			12			15			16			16			14				
	$IH = \frac{\sum b_i}{n}$	1,5			1,13			1,5			1,88			2			2			1,75				
K2	Stav dveří, poklopů a uzávěrů																							
2.1	celistvost konstrukcí a funkčnost pohybových mechanismů	2				1			1			2			2			2				2		
2.2	stav těsnění a povrchová úprava s označením poloh	2					0		1		2			2				2					1	
2.3	plynotěsné předěly ve stěnových konstrukcích			0			0		1		2			2				2					1	
	Celkem	4			1			3			6			6			6			4				
	$IH = \frac{\sum b_i}{n}$	1,33			0,33			1			2			2			2			1,33				
K3	Stav filtrověntilačního zařízení																							
3.1	kontrola funkčnosti včetně ručního pohonu	2					0	2			2			2				2				2		
3.2	kontrola zásob náhradních filtrů jemného čištění	2					0	2			2			2				2				2		
3.3	kontrola ovladatelnosti klapek	2					0	2			2			2				2				2		
	Celkem	6			0			6			6			6			6			6				
	$IH = \frac{\sum b_i}{n}$	2			0			2			2			2			2			2				
K4	Stav technologického zařízení																							
4.1	prohlídka vodního hospodářství a kanalizace, provádění desinfekce, funkčnost čerpadel			0		1			1			1		2				2					1	
	Celkem	0			1			1			1			2			2			1				
	$IH = \frac{\sum b_i}{n}$	0			1			1			1			2			2			1				
K5	Stav elektroinstalace																							
5.1	kontrola funkčnosti elektroinstalace	2			2			2			2			2				2				2		
5.2	kontrola přichycení kabelů a vizuální prohlídka	2			2			2			2			2				2				2		
	Celkem	4			4			4			4			4			4			2				
	$IH = \frac{\sum b_i}{n}$	2			2			2			2			2			2			2				

		Okres Plzeň-město																	
		úkryt č. 29			úkryt č. 30			úkryt č. 32			úkryt č. 33			úkryt č. 34			úkryt č. 36		
Vlastník		ČR			SVJ			SVJ			BD			BD			SVJ		
K1	Stav stavební konstrukce	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0	st. 2	st. 1	st. 0
1.1	pronikání vlhkost obvodovým zdivem, omítky, nátěry, větrání		1		2				1		2					0		1	
1.2	kontrola trhlin či jiných poruch nosných konstrukcí stavby	2			2				1		2			2			2		
1.3	kontrola funkčnosti dveří, výlezu či jiných otvorů		1			1		2			2					0		1	
1.4	kontrola nouzového výlezu v exteriéru		1			1			1		2				1		2		
1.5	kontrola nasávacích a výdechových hlavíc v exteriéru		1			1			1		2				1		2		
1.6	funkčnost a těsnost prvků zdravotnických (WC, umyvadla, sprchy),			0			0	2			2					0	2		
1.7	zalití sifonů a podlahových vpustí			0			0	2			2					0	2		
1.8	celková čistota a udržovanost vnitřního prostoru		1		2			2			2				1		2		
Celkem		7			9			12			16			5			14		
$IH = \frac{\sum b_i}{n}$		0,88			1,13			1,5			2			0,63			1,75		
K2	Stav dveří, poklopů a uzávěrů																		
2.1	celistvost konstrukcí a funkčnost pohybových mechanismů		1			1			1		2					0		1	
2.2	stav těsnění a povrchová úprava s označením poloh			0			0		1		2					0		1	
2.3	plynotěsné předěly ve stěnových konstrukcích		1			1		2				1			1				0
Celkem		2			2			4			5			1			2		
$IH = \frac{\sum b_i}{n}$		0,67			0,67			1,33			1,67			0,33			0,67		
K3	Stav filtrověntilačního zařízení																		
3.1	kontrola funkčnosti včetně ručního pohonu			0	2				1		2					0	2		
3.2	kontrola zásob náhradních filtrů jemného čištění			0			0		1				0			0	2		
3.3	kontrola ovladatelnosti klapek			0		1			1		2					0		1	
Celkem		0			3			3			4			0			5		
$IH = \frac{\sum b_i}{n}$		0			1			1			1,33			0			1,67		
K4	Stav technologického zařízení																		
4.1	prohlídka vodního hospodářství a kanalizace, provádění desinfekce, funkčnost čerpadel			0			0		1			1				0		1	
Celkem		0			0			1			1			0			1		
$IH = \frac{\sum b_i}{n}$		0			0			1			1			0			1		
K5	Stav elektroinstalace																		
5.1	kontrola funkčnosti elektroinstalace	2			2			2			2			2			2		
5.2	kontrola přichycení kabelů a vizuální prohlídka		1		2			2			2				1		2		
Celkem		3			4			4			4			3			4		
$IH = \frac{\sum b_i}{n}$		1,5			2			2			2			1,5			2		

Výpočet pro K1 – stav stavebních konstrukcí úkrytů č. 1-36:

$$IH_{K1} = \frac{\sum U1 - U36}{n}$$

$$IH_{K1} = \frac{41,38}{32}$$

$$IH_{K1} = 1,29$$

Hodnocení stavu stavebních konstrukcí K1 odpovídá hodnotě **1,29** – tedy **vysoké skóre: vyhovující stav, oblast K1 plně splňuje požadované parametry, případné nedostatky jsou pouze minimálního charakteru.**

Výpočet pro K2 – stav dveří, poklopů a uzávěrů úkrytů č. 1-36:

$$IH_{K2} = \frac{\sum U1 - U36}{n}$$

$$IH_{K2} = \frac{30,64}{32}$$

$$IH_{K2} = 0,96$$

Hodnocení stavu dveří, poklopů a uzávěrů K2 odpovídá hodnotě **0,96** – tedy **střední skóre: vyhovující s výhradami, konstrukce dveří, poklopů a uzávěrů je celistvá, vykazuje známky opotřebení, chod mechanismů je ztížený a těsnění lokálně ztrácí své vlastnosti. Plynotěsnost je částečně zachována, avšak s rizikem snížené účinnosti. Prvky jsou provozuschopné, ale vyžadují údržbu či dílčí opravy.**

Výpočet pro K3 – stav filtroventilačního zařízení úkrytů č. 1-36:

$$IH_{K3} = \frac{\sum U1 - U36}{n}$$

$$IH_{K3} = \frac{32,99}{32}$$

$$IH_{K3} = 1,03$$

Hodnocení stavu filtroventilačního zařízení K3 odpovídá hodnotě **1,03** – tedy **střední skóre: vyhovující s výhradami, zařízení je funkční, avšak vykazuje známky nedostatečné údržby, ruční pohon a klapky mají ztížené ovládání. Zásoby náhradních filtrů jsou přítomny, nebo v malém množství.**

Výpočet pro K4 – stav technologického zařízení úkrytů č. 1-36:

$$IH_{K4} = \frac{\sum U1 - U36}{n}$$

$$IH_{K4} = \frac{20}{32}$$

$$IH_{K4} = 0,63$$

Hodnocení stavu technologického zařízení K4 odpovídá hodnotě **0,63** – tedy **nízké skóre: nevyhovující stav, vodní hospodářství a kanalizace chybí nebo je ve velmi špatném technickém stavu, bez desinfekce. Systém jako celek neplní svou funkci.**

Výpočet pro K5 – stav elektroinstalace úkrytů č. 1-36:

$$IH_{K5} = \frac{\sum U1 - U36}{n}$$

$$IH_{K5} = \frac{56,5}{32}$$

$$IH_{K5} = 1,77$$

Hodnocení stavu elektroinstalace K5 odpovídá hodnotě **1,77** – tedy **vysoké skóre: vyhovující stav, instalace je plně funkční, bezpečná a pravidelně udržovaná. Nejsou patrné žádné závady ani rizikové prvky. Systém spolehlivě plní svou funkci a odpovídá požadavkům na bezpečný provoz.**

Výpočet pro K6 – dokumentace a revize úkrytů č. 1-36:

$$IH_{K6} = \frac{\sum U1 - U36}{n}$$

$$IH_{K6} = \frac{58}{36}$$

$$IH_{K6} = 1,61$$

Hodnocení vedení dokumentace a revizí K6 odpovídá hodnotě **1,61 – tedy 1úroveň 1: částečně vyhovující stav, kdy je k dispozici pouze revize elektrické instalace a částečně revize filtroventilace. Ostatní revize a dokumentace chybí, nebo je v zanedbatelném množství.**

Celkové posouzení stavu jednotlivých úkrytů je stanoveno na základě výsledného souhrnného skóre, které vzniká agregací dílčích hodnocení jednotlivých hlavních oblastí K1-K5. Na základě dosažené hodnoty jsou úkryty klasifikovány do tří kategorií:

Nízké skóre (0,00–0,60) – nevyhovující stav: Úkryt nesplňuje požadované parametry a není způsobilý plnit svou ochrannou funkci. V tomto stavu je považován za nevyužitelný z hlediska ochrany obyvatelstva.

Střední skóre (0,61–1,20) – vyhovující s výhradami: Úkryt je částečně funkční, avšak vykazuje nedostatky, které mohou negativně ovlivnit jeho využitelnost. Pro plnohodnotné využití je nutné provést opravy, údržbu nebo doplnění technologií.

Vysoké skóre (1,21–2,00) – vyhovující stav: Úkryt splňuje požadované parametry, je funkční a udržovaný. Případné nedostatky jsou pouze drobného charakteru a nemají zásadní vliv na jeho využitelnost.

V případech, kdy nebylo možné objekt hodnotit z důvodu nedostupnosti dat (označeno jako „nehodnoceno“), není celkové skóre stanoveno. Oblast K6 není součástí celkového číselného hodnocení. V případě nevyhovujícího stavu filtroventilačního či elektroinstalačního zařízení, jsou objekty vyhodnoceny jako „nevyhovující“.

Výpočet celkového hodnotícího indexu IH pro K1-K5 všech úkrytů č. 1-36:

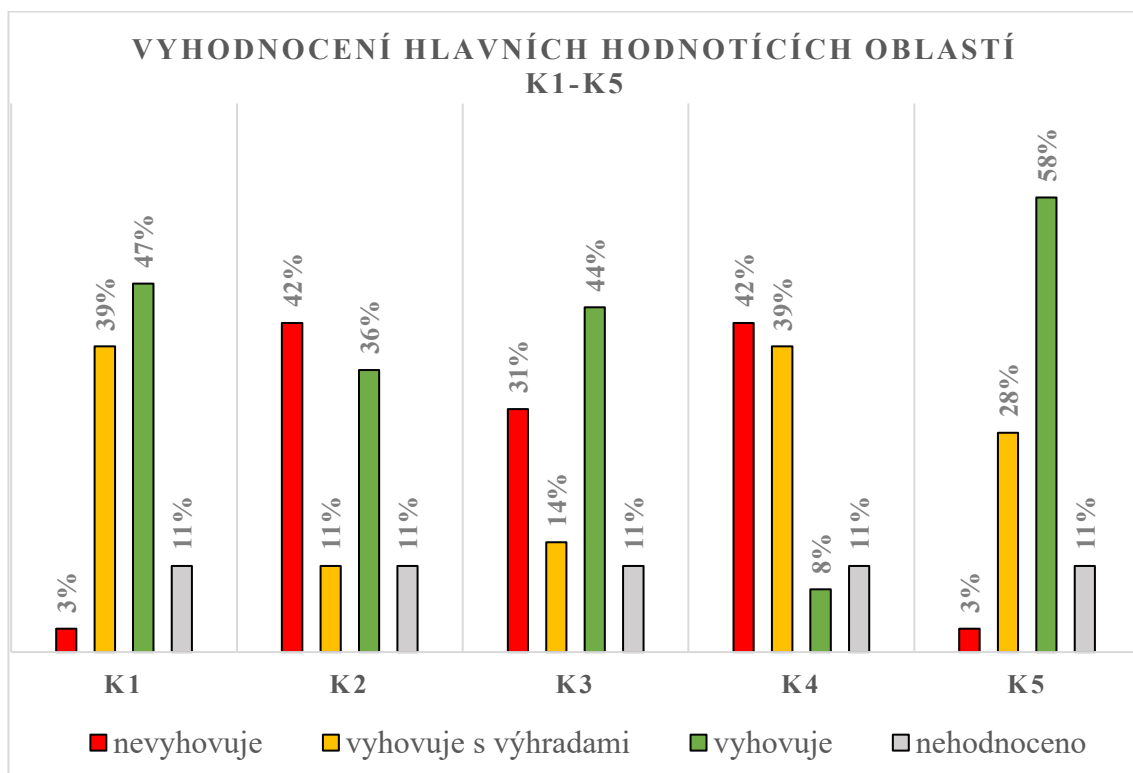
$$IH_{U1-U36} = \frac{K1_{U1-U36} + K2_{U1-U36} + K3_{U1-U36} + K4_{U1-U36} + K5_{U1-U36}}{n}$$

Souhrnné hodnocení je uvedeno v následující tabulce 8.

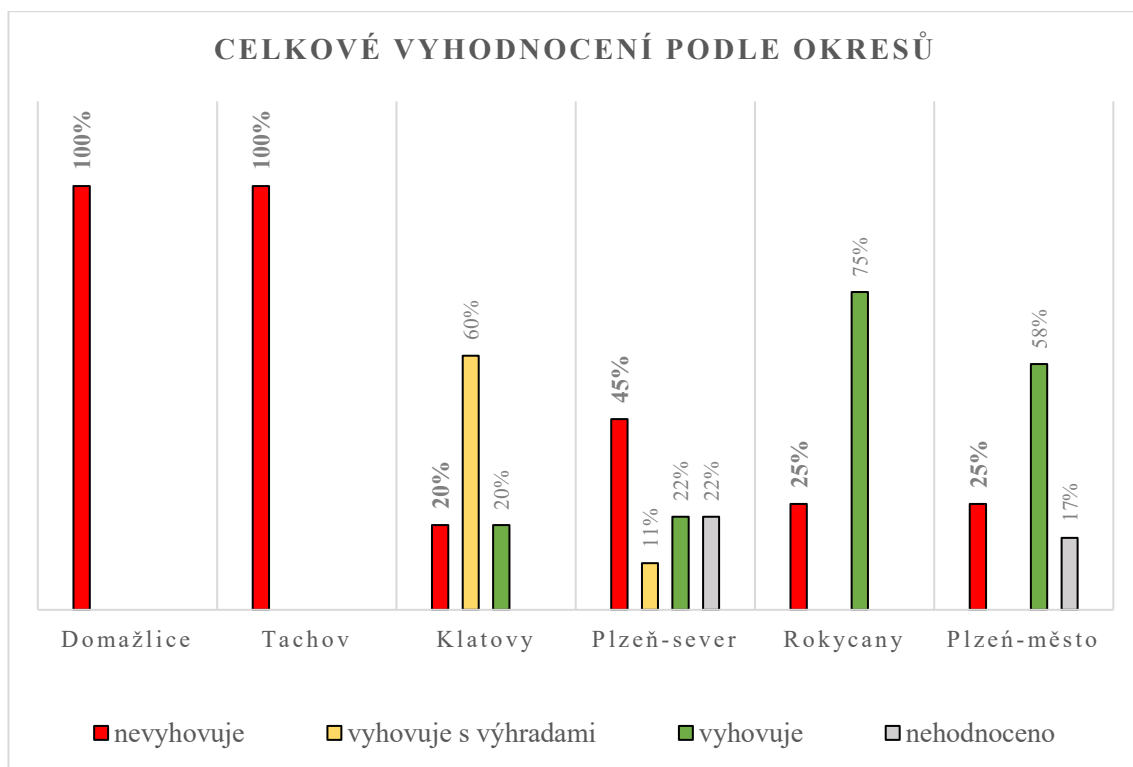
Tabulka 8: Souhrn výsledného hodnocení úkrytů. Zdroj vlastní.

okres	Číslo úkr.	K1	K2	K3	K4	K5	K6	IHu
Domažlice	1	1	0	0	0	1	1	NEVYHOVUJE
Tachov	2	1	0	0	0	1	1	NEVYHOVUJE
Klatovy	3	1	0	0	0	1	1	NEVYHOVUJE
	4	1	0	2	0	1	1	0,8
	5	1	0	1	0	2	1	0,8
	6	1	0	1	0	2	1	0,8
	7	2	1	2	1	2	1	1,6
Plzeň-sever	8	1	0	2	1	1	1	1
	9	0	0	0	0	2	1	NEVYHOVUJE
	10	1	0	0	0	0	1	NEVYHOVUJE
	11	1	0	0	0	2	1	NEVYHOVUJE
	12	2	2	2	1	1	2	1,6
	13	X	X	X	X	X	1	NEHODNOCENO
	14	2	1	0	0	2	1	NEVYHOVUJE
	15	X	X	X	X	X	2	NEHODNOCENO
16	2	2	2	2	2	3	2	
Rokycany	17	2	2	2	1	2	1	1,8
	18	2	2	1	1	2	1	1,6
	19	2	2	2	1	1	1	1,6
	20	1	2	2	0	2	2	1,4
	21	2	1	0	1	1	1	NEVYHOVUJE
	22	2	2	2	0	2	1	1,6
	23	1	0	0	1	2	1	NEVYHOVUJE
	24	2	1	2	1	2	2	1,6
Plzeň-město	25	2	2	2	1	2	3	1,8
	26	2	2	2	2	2	4	2
	27	2	2	2	2	2	4	2
	28	2	2	2	1	2	3	1,8
	29	1	0	0	0	1	1	NEVYHOVUJE
	30	1	0	1	0	2	1	0,5
	31	X	X	X	X	X	1	NEHODNOCENO
	32	2	2	1	1	2	1	1,6
	33	2	2	2	1	2	1	1,8
	34	1	0	0	0	1	1	NEVYHOVUJE
	35	X	X	X	X	X	1	NEHODNOCENO
	36	2	0	2	1	2	2	1,4

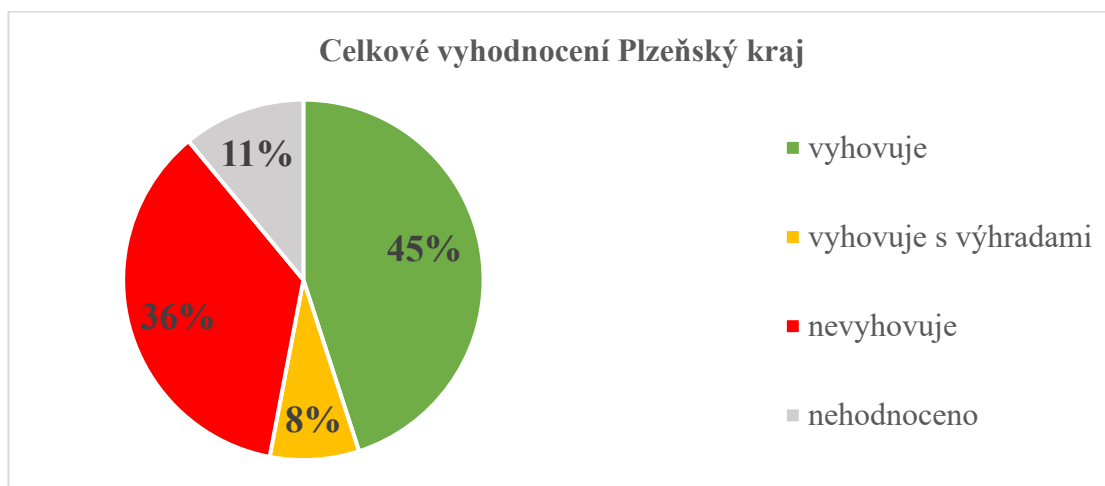
Graf 2: Vyhodnocení hlavních hodnotících oblastí. Zdroj vlastní.

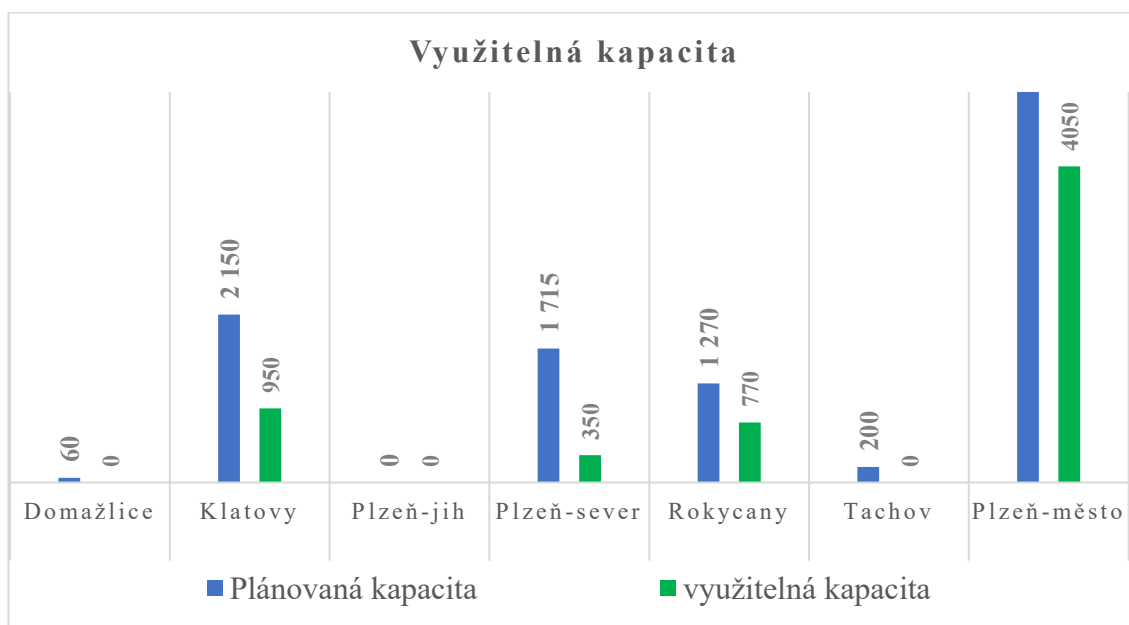
Graf 3: Vyhodnocení celkového stavu úkrytů podle okresů. Zdroj vlastní.

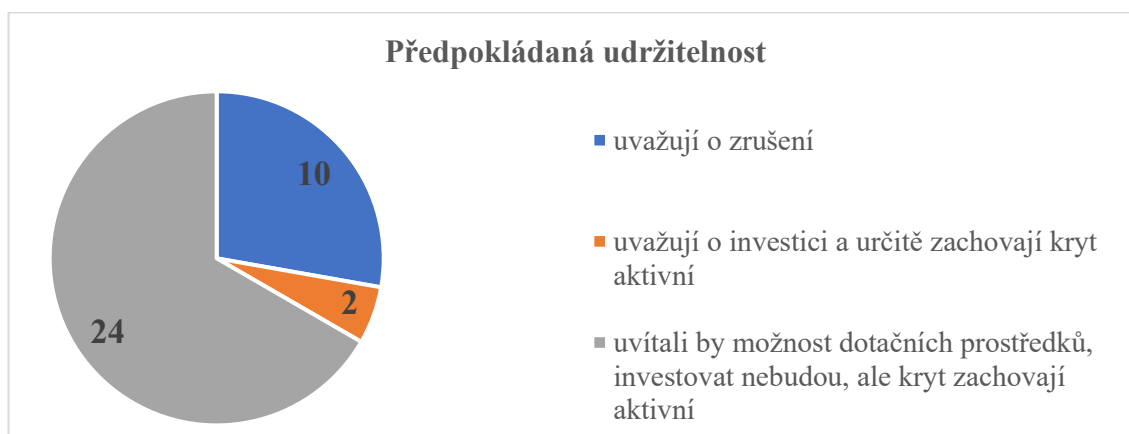
Graf 4: Vyhodnocení celkového stavu úkrytů v Plzeňském kraji. Zdroj vlastní.

Graf 5: Využitelná kapacita stálých úkrytů. Zdroj vlastní.

Graf 6: Předpokládaná udržitelnost počtu stálých úkrytů. Zdroj vlastní.

7 Povědomí obyvatel o možnostech ukrytí a ochraně obyvatel

7.1 Metodika

Vedlejším cílem bakalářské práce je zjištění úrovně informovanosti veřejnosti o problematice ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech a o existenci úkrytů určených k ukrytí obyvatelstva při krizových situacích. Pro dosažení tohoto vedlejšího cíle je navržen kvantitativní výzkum, který bude prováděn formou dotazníkového šetření. Tato část práce navazuje na předchozí kapitoly zaměřené na stavebně-technické posouzení stálých úkrytů a rozšiřuje pohled na problematiku o názor veřejnosti. K naplnění tohoto vedlejšího cíle byl zvolen kvantitativní výzkum formou dotazníkových šetření. Výzkum je rozdělen do dvou částí, v první bude oslovena dospělá populace přímo v místech terénního šetření a v druhé části budou osloveni žáci 8. a 9. ročníků základních škol.

7.2 Dotazník obyvatel a zaměstnanců v místech stálých úkrytů

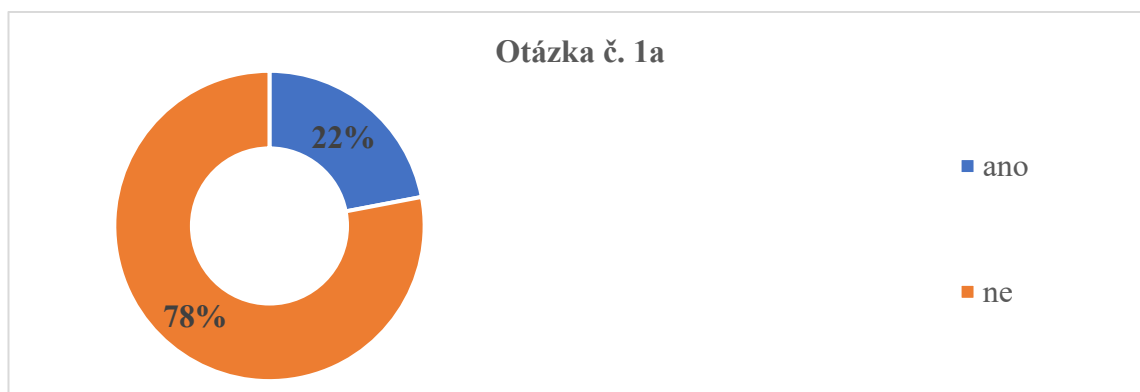
Pro získání potřebných dat byl využit dotazníkový průzkum realizovaný mezi vybranými občany a zaměstnanci v průběhu terénních šetření staveb, která probíhala v období od prosince 2025 do února 2026. V případě úkrytů určených pro zaměstnance bylo vždy osloveno pět osob přímo v daném objektu. U úkrytů určených pro obyvatelstvo bylo osloveno pět respondentů v bezprostředním okolí budovy, ve které se stálý úkryt nachází.

Dotazníkové šetření bylo prováděno formou osobního dotazování, přičemž odpovědi byly zapisovány do předem připraveného záznamového formuláře a následně digitálně zpracovány. Celkem bylo osloveno 60 respondentů. Získaná data byla zaznamenána do programu Microsoft Excel, kde byla dále vyhodnocena a v této kapitole prezentována formou grafů doplněných o komentář interpretující zjištěné skutečnosti.

Dotazník obsahoval celkem šest otázek zaměřených na úroveň informovanosti o ochraně obyvatelstva v případě mimořádných a krizových událostí, včetně znalostí problematiky ukrytí. Cílem bylo odpovědět na třetí výzkumnou otázku týkající se povědomí obyvatel o ochraně obyvatelstva. Otázky byly koncipovány jako průřez základních znalostí potřebných při vzniku mimořádné události. Respondenti byli před zahájením šetření informováni o anonymitě dotazníku a s jeho vyplněním souhlasili.

Rozklad odpovědi na otázku č. 1a - Víte, že se v této budově nachází stálý úkryt civilní ochrany?

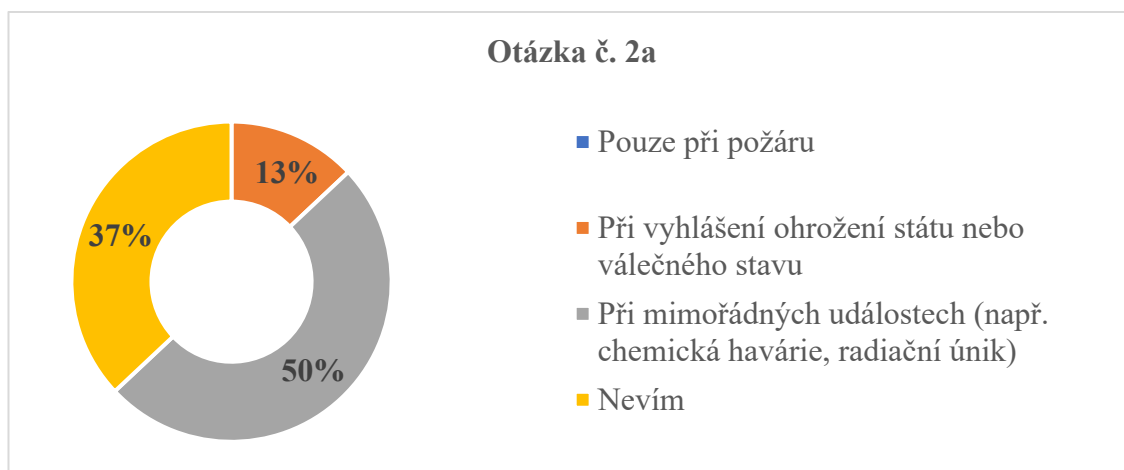
Graf 7: Rozklad odpovědi na otázku č. 1a. Zdroj vlastní.

Otázka č. 1a se zaměřovala na to, zda respondenti vědí o existenci stálého úkrytu civilní ochrany v budově. Pouze **22 %** (13 osob) uvedlo, že o úkrytu ví, zatímco **78 %** (47 osob) o jeho existenci nevědělo. Výsledky ukazují na poměrně nízké povědomí respondentů o přítomnosti stálého úkrytu civilní ochrany v objektu.

Rozklad odpovědi na otázku č. 2a - Víte, kdy se stálý úkryt využívá?

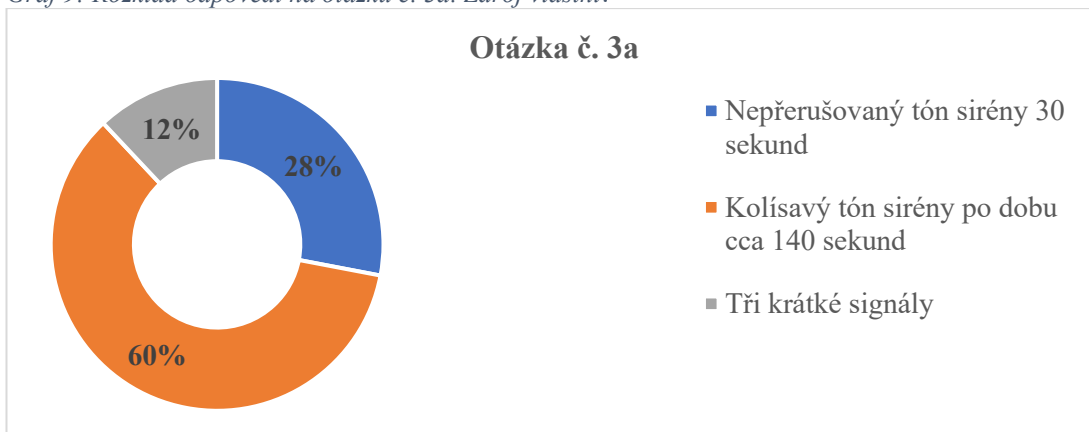
Graf 8: Rozklad odpovědi na otázku č. 2a. Zdroj vlastní.

Otázka č. 2a zjišťovala, zda respondenti vědí, kdy se stálý úkryt civilní ochrany využívá. Polovina respondentů, tedy **50 %** (30 osob), uvedla, že se úkryt využívá při mimořádných událostech, například při chemické havárii nebo radiačním úniku. Dále **13 %** (8 osob) se domnívá, že je využíván při vyhlášení ohrožení státu nebo válečného stavu. Zároveň **37 %** (22 osob) respondentů uvedlo, že neví, kdy se stálý úkryt využívá. Možnost využití pouze při požáru ne zvolil žádný z respondentů.

Rozklad odpovědi na otázku č. 3a - Jaký je jednotný varovný signál v ČR?

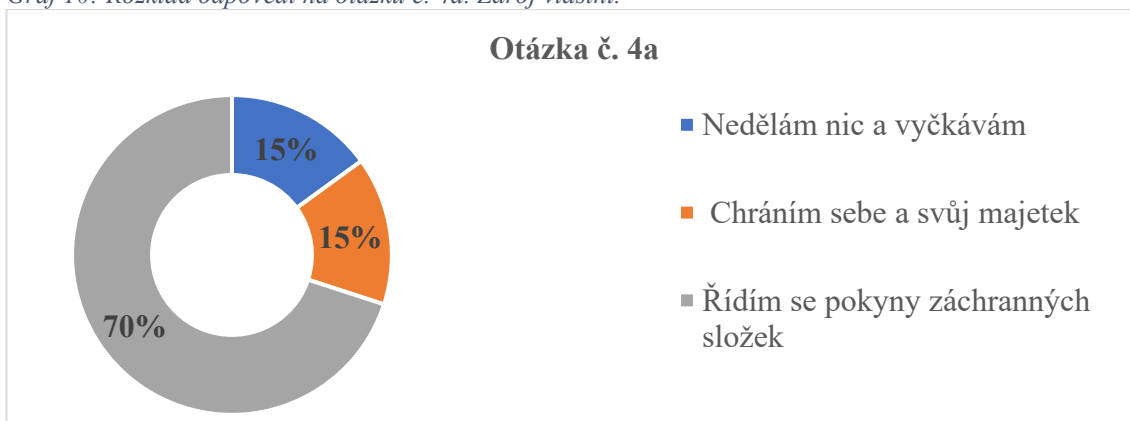
Graf 9: Rozklad odpovědi na otázku č. 3a. Zdroj vlastní.

Otázka č. 3a byla zaměřena na znalost jednotného varovného signálu v České republice. Správnou odpověď, že se jedná o kolísavý tón sirény po dobu přibližně 140 sekund, uvedlo **60 %** (36 osob) respondentů. Naopak **28 %** (17 osob) se domnívalo, že jde o nepřerušovaný tón sirény trvající 30 sekund, a **12 %** (7 osob) označilo možnost tří krátkých signálů. Výsledky ukazují, že většina respondentů správný varovný signál zná, avšak část dotazovaných má v této oblasti nepřesné informace.

Rozklad odpovědi na otázku č. 4a - Jaké jsou základní zásady chování při mimořádné události?

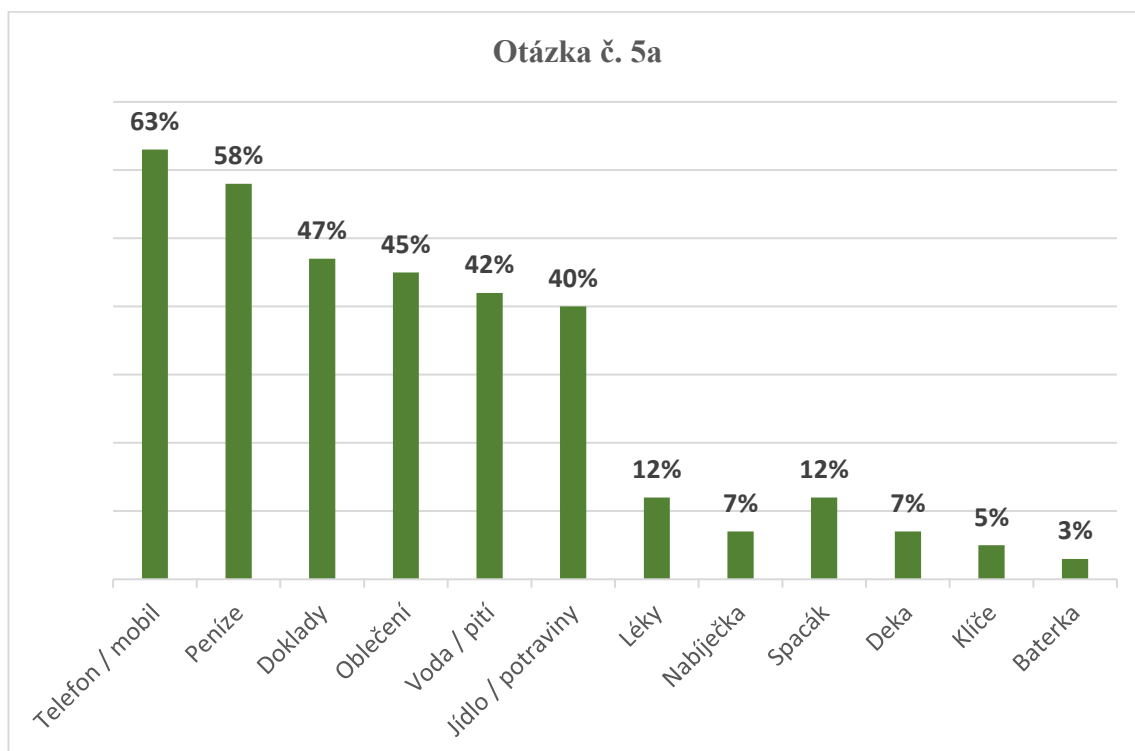
Graf 10: Rozklad odpovědi na otázku č. 4a. Zdroj vlastní.

Otázka č. 4a byla zaměřena na reakci respondentů v případě mimořádné události. Nejvíce respondentů, konkrétně **70 %** (42 osob), uvedlo, že by se řídilo pokyny záchranných složek. Dalších **15 %** (9 osob) by chránilo sebe a svůj majetek a stejný podíl, tedy **15 %** (9 osob), uvedl, že by nedělal nic a pouze vyčkával. Výsledky naznačují, že většina respondentů by v krizové situaci postupovala podle pokynů záchranných složek.

Rozklad odpovědi na otázku č. 5a - Co by mělo obsahovat evakuační zavazadlo?

Graf 11: Rozklad odpovědi na otázku č. 5a. Zdroj vlastní.

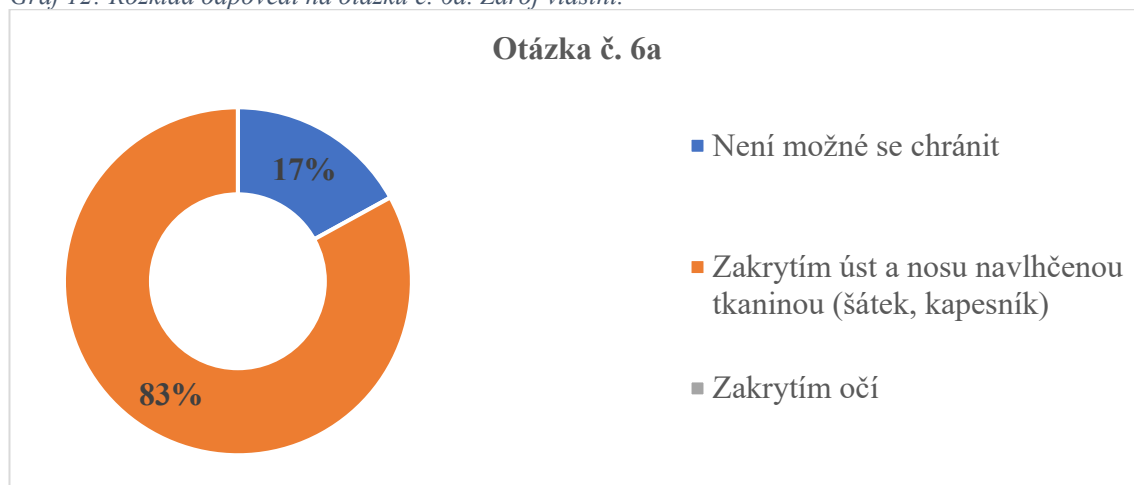

Otázka č. 5a byla zaměřena na to, jaké věci by si respondenti vzali s sebou v případě nutnosti rychlé evakuace. Nejčastěji respondenti uváděli telefon nebo mobil, který označilo **63 %** (38 osob). Dále následovaly peníze s **58 %** (35 osob) a doklady, které uvedlo **47 %** (28 osob). Poměrně často respondenti zmiňovali také oblečení s **45 %** (27 osob), vodu nebo pití s **42 %** (25 osob) a jídlo či potraviny s **40 %** (24 osob).

Méně často byly uváděny léky a spacák, shodně **12 %** (7 osob). Nabíječku a deku by si vzalo **7 %** (4 osoby). Klíče uvedlo **5 %** (3 osoby) a baterku pouze **3 %** (2 osoby). Výsledky naznačují, že respondenti by si při evakuaci nejčastěji brali osobní a cenné věci, zatímco vybavení, které by mohlo být užitečné při delším pobytu mimo domov, uváděli méně často.

Rozklad odpovědi na otázku č. 6a - Jak lze improvizovaně chránit dýchací cesty při úniku nebezpečných látek?

Graf 12: Rozklad odpovědi na otázku č. 6a. Zdroj vlastní.

Otázka č. 6a se zaměřovala na znalosti o improvizované ochraně dýchacích cest při úniku nebezpečných látek. Většina respondentů, tedy **83 %** (50 osob), správně uvedla, že dýchací cesty lze improvizovaně chránit zakrytím úst a nosu navlhčenou tkaninou, například šátkem nebo kapesníkem. Naopak **17 %** (10 osob) se domnívalo, že se proti takové situaci není možné chránit. Možnost zakrytí očí ne zvolil žádný z respondentů.

7.3 Dotazník žáků 8. a 9. tříd základních škol

Následně bylo realizováno druhé dotazníkové šetření, zaměřené na žáky 8. a 9. tříd základních škol. Cílem tohoto šetření bylo zjistit úroveň povědomí žáků o ochraně obyvatelstva a jejich znalosti základních ochranných opatření.

Dotazník byl vytvořen v programu Microsoft Forms a distribuován do dvou základních škol v okresech Rokycany a Plzeň-město. Respondenti jej vyplňovali interaktivní formou prostřednictvím QR kódu, přičemž jejich odpovědi byly automaticky ukládány v systému pro následné vyhodnocení.

Obr. 11: QR kód pro stažení dotazníku. Zdroj vlastní.

Pro naplnění tohoto dílčího cíle byl zvolen kvantitativní výzkum, jehož výsledky slouží k doplnění odpovědi na třetí výzkumnou otázku zaměřenou na povědomí obyvatel o ochraně obyvatelstva. Realizace dotazníkového šetření proběhla se souhlasem ředitelů škol v únoru 2026. Žáci byli před jeho vyplněním informováni o anonymitě dotazníku a o dobrovolnosti účasti. Celkem se zúčastnilo 109 respondentů.

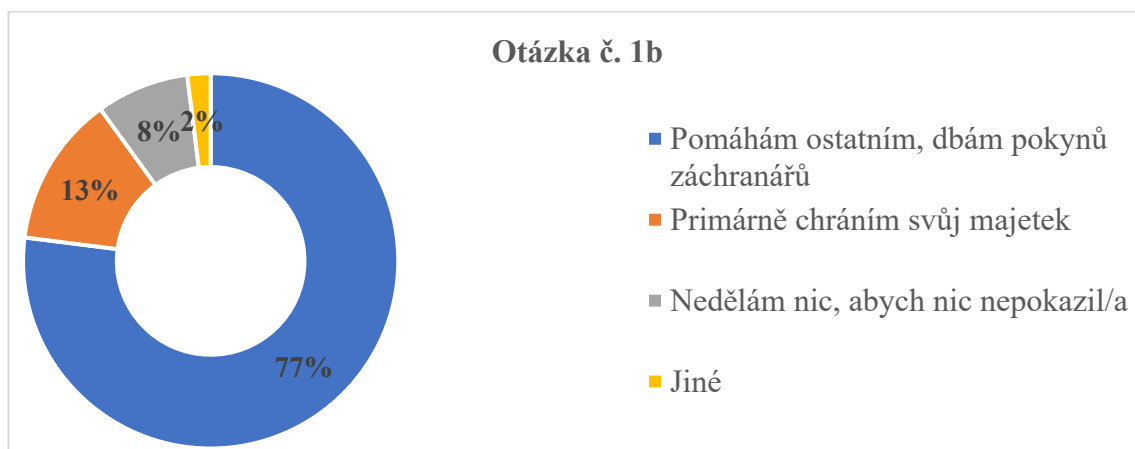
Na základě zájmu vedení škol byla po vyhodnocení výsledků zpracována zpětná vazba, která jim byla následně poskytnuta.

Dotazník obsahoval celkem 10 otázek, které byly převzaty ze standardizovaného dotazníku Národního kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 22/12, který je k dispozici na: <https://infogram.com/1pven79km6xe9dux6q93glmzdnarnem7lp7?live>.

Získané odpovědi byly následně zpracovány a vyhodnoceny a v této kapitole prezentovány formou grafů a doplněny komentářem, který interpretuje zjištěné skutečnosti.

Rozklad odpovědi na otázku č. 1b – Jak se zachováte v případě mimořádné události?

Graf 13: Rozklad odpovědi na otázku č. 1b. Zdroj vlastní.

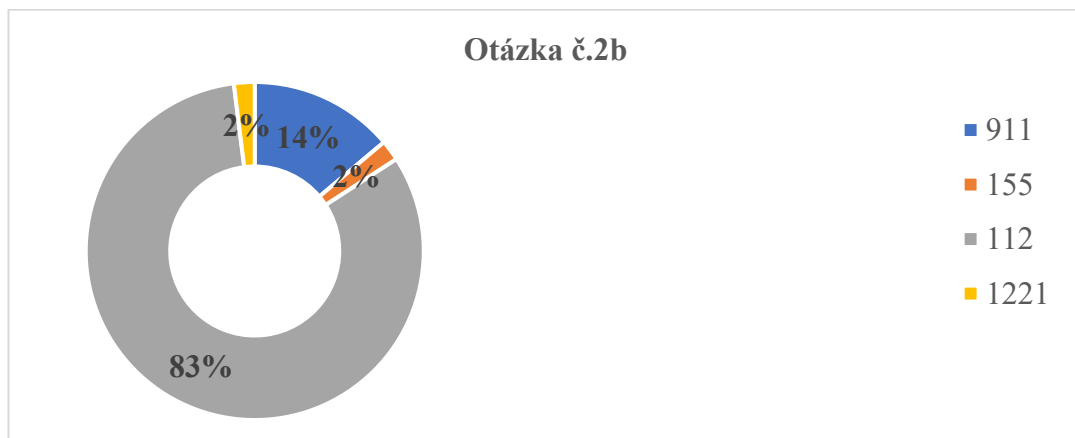

Správnou odpověď, tedy že v případě mimořádné události pomáhají ostatním a dbají pokynů záchranářů, zvolilo 77 % respondentů (84 osob). Dalších 13 % (14 osob) by se zaměřilo především na ochranu svého majetku. 8 % respondentů (9 osob) by raději nezasahovalo, aby situaci případně nezhoršili. Možnost „Jiné“ (2 %, tedy 2 osoby) zahrnovala odpovědi, že by se nejprve pokusili zpracovat, co se stalo, a teprve poté pomohli, případně že nevědí, jak by se v takové situaci zachovali.

Výsledky ukazují, že většina respondentů ví, jak se při mimořádné události správně zachovat.

Rozklad odpovědi na otázku č. 2b - Mezinárodní tísňová linka má číslo:

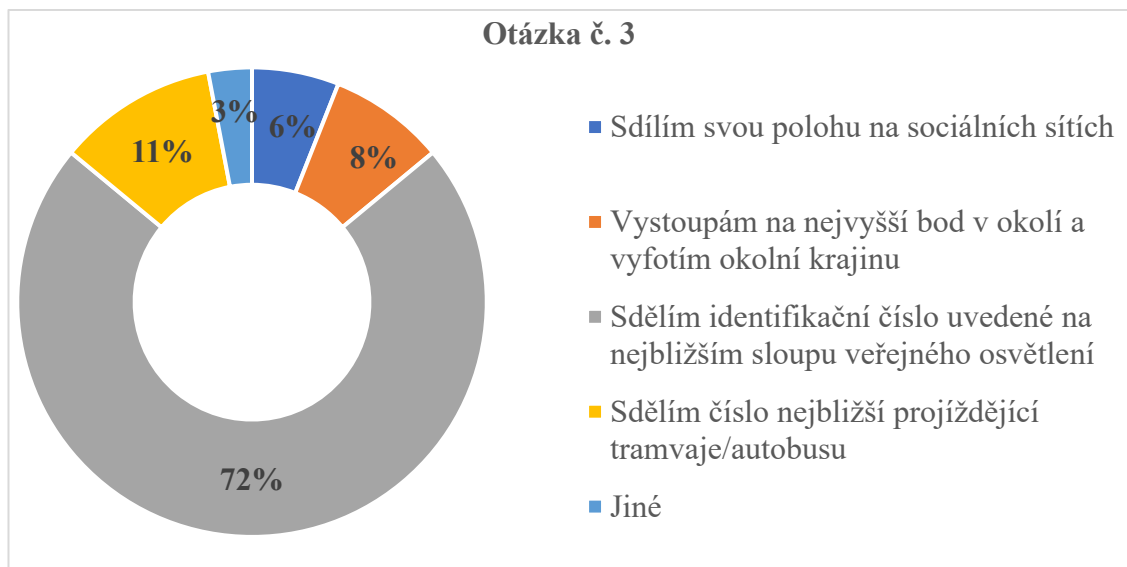
Graf 14: Rozklad odpovědi na otázku č. 2b. Zdroj vlastní.

Správnou odpověď, že mezinárodní tísňová linka má číslo 112, zvolilo **83 %** respondentů (90 osob). **14 %** respondentů (15 osob) uvedlo číslo 911, které je používáno především ve Spojených státech. Pouze **2 %** (2 osoby) zvolila číslo 155, což je v České republice linka zdravotnické záchranné služby. Další **2 %** (2 osoby) uvedla nesprávnou možnost 1221.

Rozklad odpovědi na otázku č. 3b - Jakým způsobem, z níže uvedených, nejrychleji upřesníte svoji polohu při hovoru s operátorem tísňové linky?

Graf 15: Rozklad odpovědi na otázku č. 3b. Zdroj vlastní.

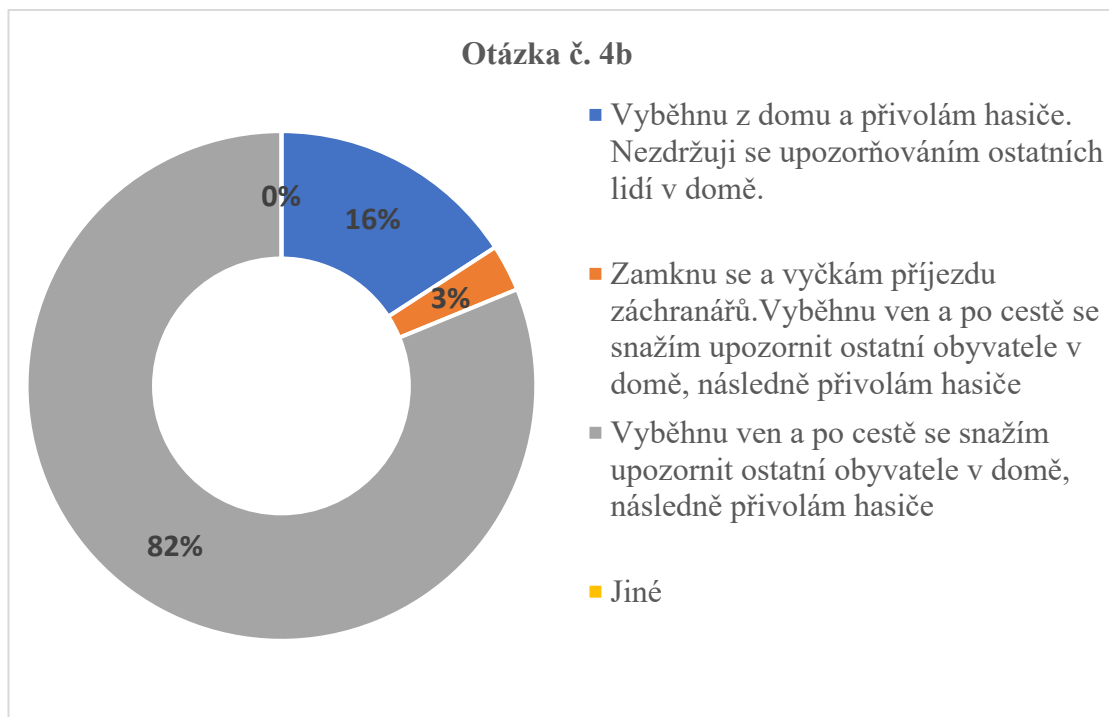

Správnou odpověď, tedy že nejrychlejší způsob upřesnění polohy je sdělit identifikační číslo uvedené na nejbližším sloupu veřejného osvětlení, zvolilo **72 %** respondentů (79 osob). Dalších **11 %** (12 osob) by sdílelo číslo nejbližší projíždějící tramvaje nebo autobusu. **8 %** respondentů (9 osob) by vystoupalo na nejvyšší bod v okolí a vyfotilo okolní krajinu. **6 %** (6 osob) by sdílelo svou polohu na sociálních sítích. Možnost „Jiné“ zvolila **3 %** respondentů (3 osoby). Dva z nich uvedli, že by poslali své GPS souřadnice, a jeden respondent by si nainstaloval aplikaci pro sdílení polohy.

Výsledky ukazují, že většina respondentů zná správný a rychlý způsob, jak operátorovi tísňové linky upřesnit svou polohu.

Rozklad odpovědi na otázku č. 4b - Pokud zjistíte, že v domě, ve kterém se nacházíte, vznikl požár, tak:

Graf 16: Rozklad odpovědi na otázku č. 4b. Zdroj vlastní.

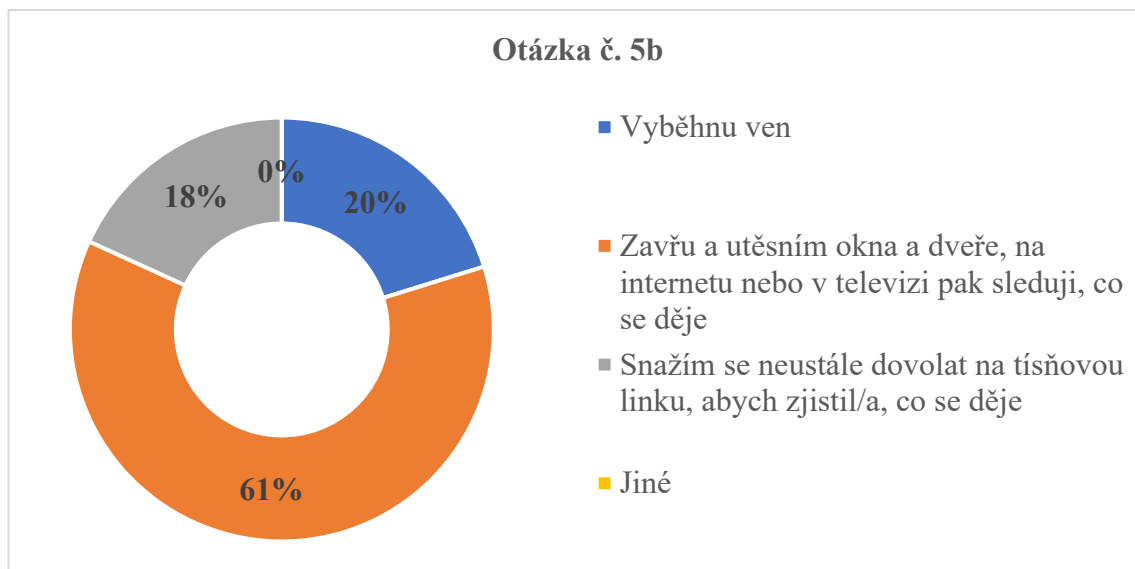

Správnou odpověď, tedy že v případě požáru je potřeba co nejrychleji opustit dům, po cestě upozornit ostatní obyvatele a následně přivolat hasiče, zvolilo **82 %** respondentů (89 osob). **16 %** respondentů (17 osob) by z domu pouze vyběhlo a ihned přivolalo hasiče, aniž by upozornili ostatní obyvatele v domě. **3 %** respondentů (3 osoby) zvolila nesprávnou možnost, která spočívala v tom, že by se zamkli a vyčkali příjezdu záchranářů. Možnost „Jiné“ nezvolil žádný respondent.

Výsledky ukazují, že většina respondentů ví, jak se v případě požáru v domě správně zachovat.

Rozklad odpovědi na otázku č. 5b - Jste sám/sama doma a zazní varovný signál oznamující mimořádnou událost, jak se zachováte?

Graf 17: Rozklad odpovědi na otázku č. 5b. Zdroj vlastní.

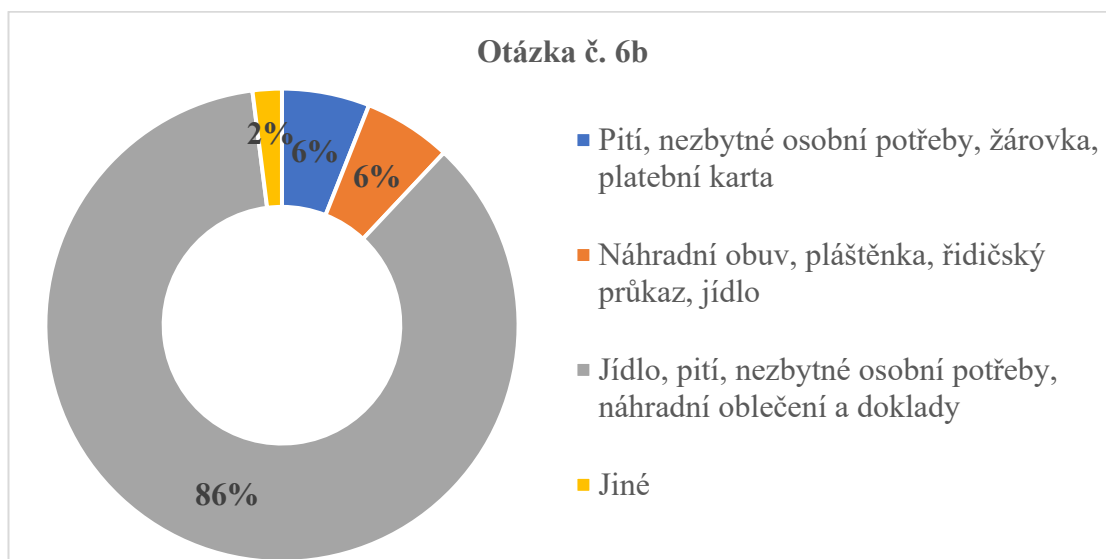

Správnou odpověď, tedy že při zaznění varovného signálu je vhodné zůstat doma, zavřít a utěsnit okna a dveře a následně sledovat informace v médiích nebo na internetu, zvolilo **61 %** respondentů (67 osob). **20 %** respondentů (22 osob) by v takové situaci vyběhlo ven. **18 %** respondentů (20 osob) by se snažilo opakovaně dovolat na tísňovou linku, aby zjistili, co se děje. Možnost „Jiné“ ne zvolil žádný respondent.

Výsledky ukazují, že většina respondentů ví, jak se při zaznění varovného signálu mimořádné události správně zachovat.

Rozklad odpovědi na otázku č. 6b - Co je součástí evakuačního zavazadla?

Graf 18: Rozklad odpovědi na otázku č. 6b. Zdroj vlastní.

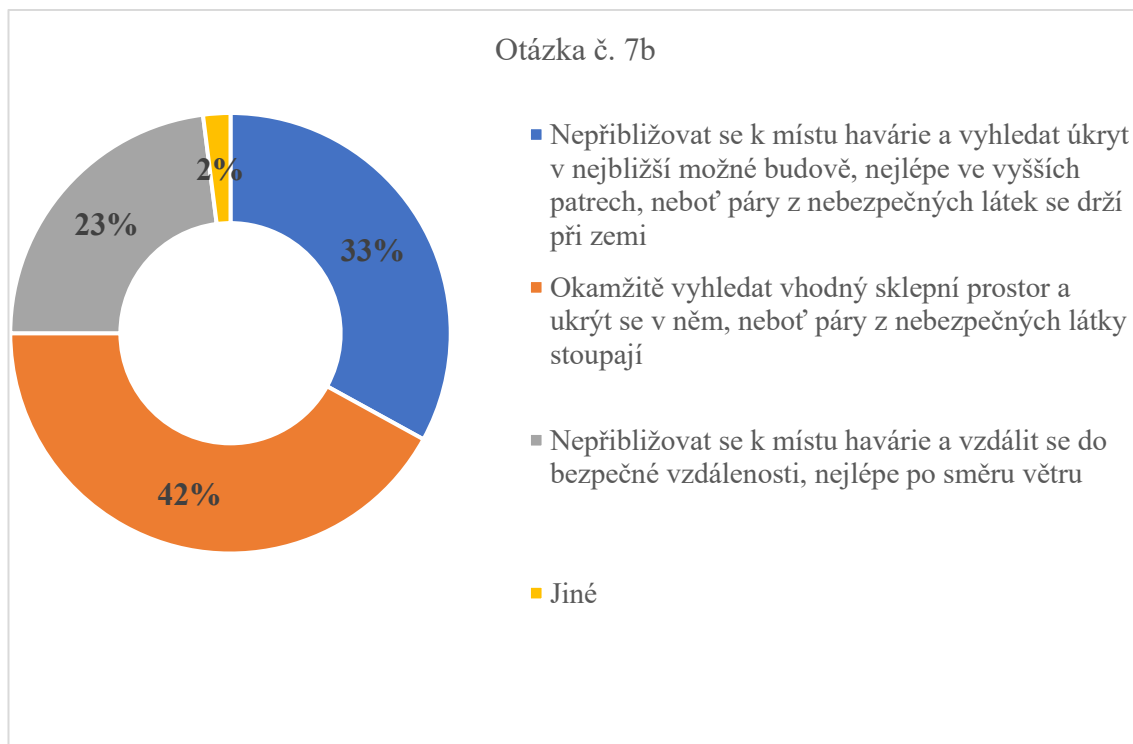

Správnou odpověď, tedy že součástí evakuačního zavazadla je jídlo, pití, nezbytné osobní potřeby, náhradní oblečení a doklady, zvolilo **86 %** respondentů (94 osob). **6 %** respondentů (7 osob) uvedlo možnost obsahující pití, osobní potřeby, žárovku a platební kartu. Dalších **6 %** (6 osob) zvolilo variantu s náhradní obuví, pláštěnkou, řidičským průkazem a jídlem. Možnost „Jiné“ zvolila **2 %** respondentů (2 osoby). Jeden z nich uvedl mobilní telefon a druhý specifikoval jídlo, pití a doklady.

Výsledky ukazují, že většina respondentů ví, co by mělo být součástí evakuačního zavazadla.

Rozklad odpovědi na otázku č. 7b - Jestliže se nacházíte venku a dojde k havárii s únikem nebezpečných chemických látek, je prvořadou zásadou ochrany:

Graf 19: Rozklad odpovědi na otázku č. 7b. Zdroj vlastní.

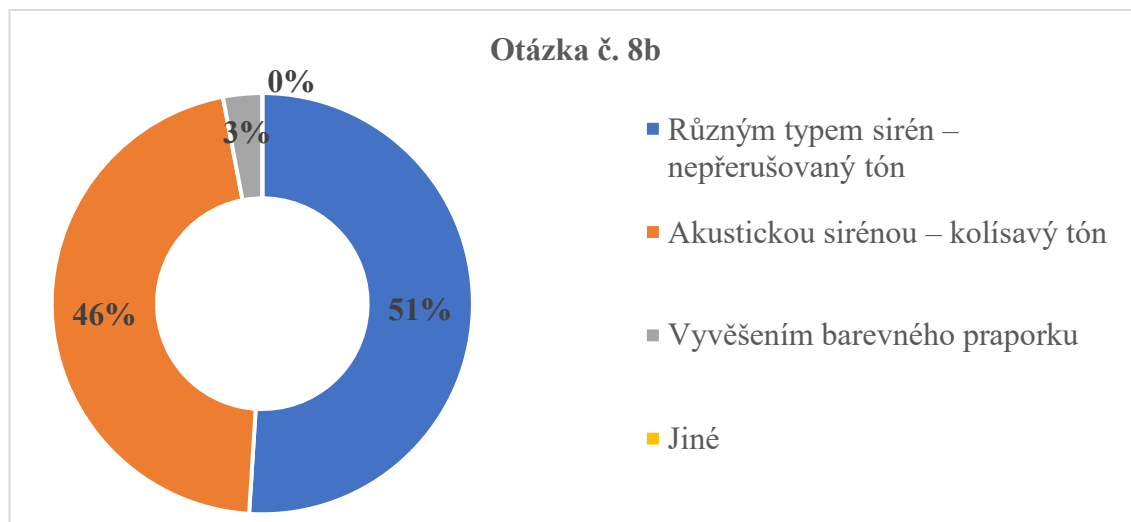

Správnou odpověď, tedy že při havárii s únikem nebezpečných látek je vhodné nepřibližovat se k místu havárie a vyhledat úkryt v nejbližší budově, ideálně ve vyšších patrech, protože páry některých nebezpečných látek se drží při zemi, zvolilo **33 %** respondentů (36 osob). **42 %** respondentů (45 osob) by vyhledalo sklepní prostor, protože se domnívají, že páry z nebezpečných látek stoupají vzhůru. **23 %** respondentů (25 osob) by se od místa havárie vzdálilo do bezpečné vzdálenosti, nejlépe po směru větru. Možnost „Jiné“ zvolila **2 %** respondentů (2 osoby). Jeden respondent uvedl, že si není jistý hustotou chemikálií a zvolil by spíše střed budovy, druhý pouze uvedl, že by se k místu havárie nepřibližoval.

Výsledky ukazují, že znalost správného postupu při havárii s únikem nebezpečných látek je mezi respondenty nižší a existuje zde prostor pro další informování veřejnosti.

Rozklad odpovědi na otázku č. 8b - Jak budete varováni v případě vzniku mimořádné události?

Graf 20: Rozklad odpovědi na otázku č. 8b. Zdroj vlastní.

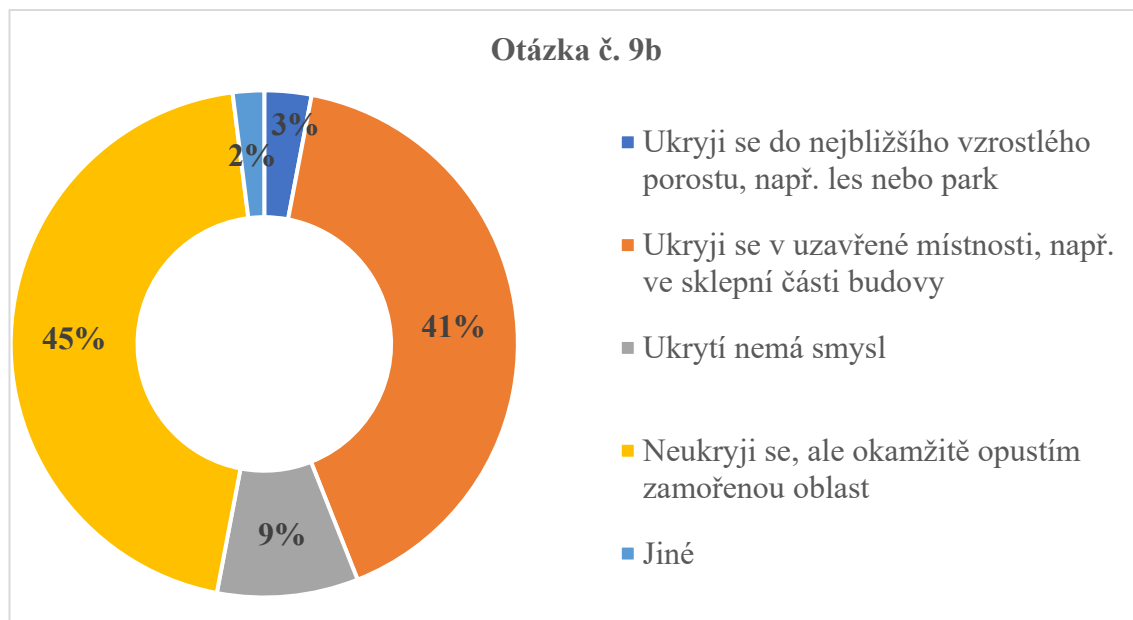

Správnou odpověď, tedy že varovný signál je vyhlášován akustickou sirénou s kolísavým tónem, zvolilo **46 %** respondentů (50 osob). **51 %** respondentů (56 osob) se domnívá, že je vyhlášován nepřerušovaným tónem sirény. **3 %** respondentů (3 osoby) uvedla možnost vyvěšení barevného praporku. Možnost „Jiné“ nezvolil žádný respondent.

Výsledky ukazují, že znalost správné podoby varovného signálu je mezi respondenty přibližně poloviční a je zde prostor pro další vzdělávání.

Rozklad odpovědi na otázku č. 9b - Jak se zachováte v případě úniku radioaktivních látek do ovzduší?

Graf 21: Rozklad odpovědi na otázku č. 9b. Zdroj vlastní.

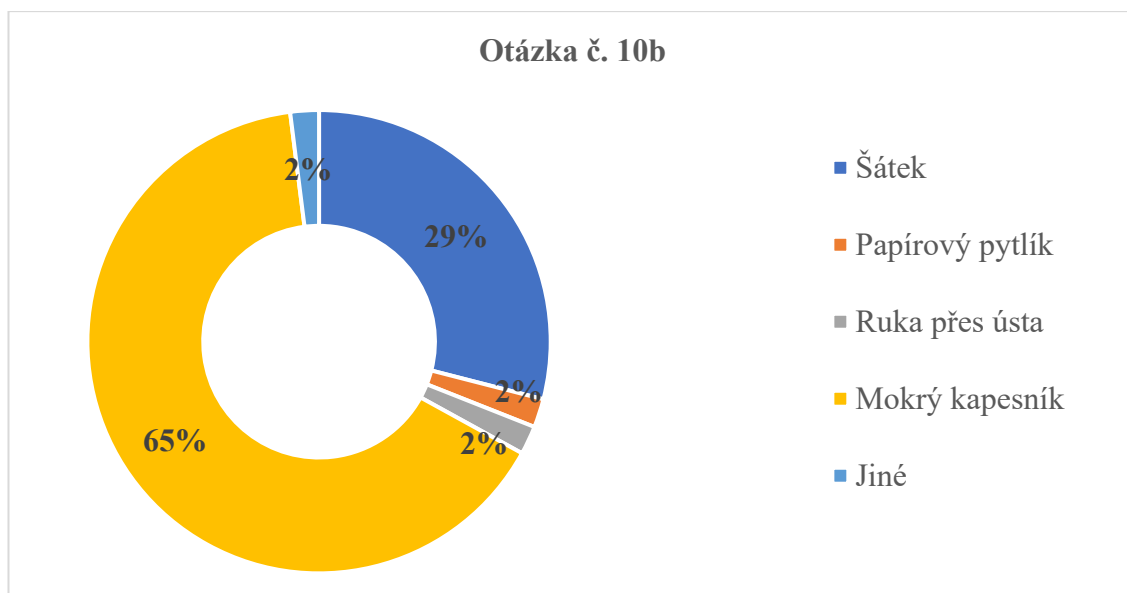

Správnou odpověď, tedy že v případě úniku radioaktivních látek je vhodné ukryt se v uzavřené místnosti, například ve sklepní části budovy, zvolilo **41 %** respondentů (45 osob). **45 %** respondentů (49 osob) by zamořenou oblast okamžitě opustilo. **9 %** respondentů (10 osob) se domnívá, že ukrytí nemá smysl. **3 %** respondentů (3 osoby) by se ukryla do nejbližšího vzrostlého porostu, například do lesa nebo parku. Možnost „Jiné“ zvolila **2 %** respondentů (2 osoby). Jeden respondent uvedl, že by se ukryl v izolované budově a zůstal v jejím středu. Druhá odpověď nebyla vhodná k publikování.

Výsledky ukazují, že správný postup při úniku radioaktivních látek zná méně než polovina respondentů a je zde prostor pro další vzdělávání.

Rozklad odpovědi na otázku č. 10b - Jaká je nejúčinnější improvizovaná ochrana dýchacích cest z níže uvedených, při úniku nebezpečných látek?

Graf 22: Rozklad odpovědi na otázku č. 10b. Zdroj vlastní.

Správnou odpověď, tedy že pro ochranu dýchacích cest je vhodné použít mokrý kapesník, zvolilo **65 %** respondentů (71 osob). **29 %** respondentů (32 osob) by použilo šátek. **2 %** respondentů (2 osoby) by použila papírový pytlík a další **2 %** (2 osoby) by si zakryla ústa rukou. Možnost „Jiné“ zvolila **2 %** respondentů (2 osoby). Jeden uvedl šátek namočený ve vodě a druhý šátek namočený v benzínu.

Výsledky ukazují, že většina respondentů zná základní způsob improvizované ochrany dýchacích cest.

8 Analýza rozhovorů s pracovníky krizového řízení při Magistrátu města Plzně, Městského úřadu Rokycany a při krajském ředitelství HZS

8.1 Metodika

Cílem bakalářské práce bylo zhodnocení současného počtu stálých úkrytů v Plzeňském kraji a posouzení jejich technického stavu s důrazem na připravenost k ochraně obyvatelstva v krizových situacích. Pro naplnění tohoto cíle bylo nezbytné získat ucelený přehled o kapacitě stálých úkrytů, jejich evidenci a plnění legislativních požadavků v oblasti ochrany obyvatelstva. Současně bylo cílem získat relevantní vstupní data pro následnou analýzu technického stavu, připravenosti a udržitelnosti těchto objektů.

K získání potřebných informací byla využita metoda systematického sběru dat, a to formou osobních volných rozhovorů s pracovníky krizového řízení. Konkrétně se jednalo o zástupce krajského ředitelství Hasičského záchranného sboru, pracovníky krizového řízení Magistrátu města Plzně a pracovníky krizových odborů obcí s rozšířenou působností Rokycany a Klatovy.

Výběr respondentů byl záměrný a vycházel z potřeby získat pohled na problematiku ochrany obyvatelstva ze dvou úrovní řízení. První úroveň představuje Hasičský záchranný sbor České republiky, který je klíčovým prvkem systému ochrany obyvatelstva. HZS ČR plní zásadní roli zejména v oblasti opatření civilní ochrany, mezi něž patří i ukrytí obyvatelstva. Zároveň se podílí na tvorbě koncepčních dokumentů a zajišťuje jejich realizaci v praxi, čímž vystupuje jako garant přípravy, koordinace a rozvoje opatření ochrany obyvatelstva.

Druhou úroveň představují orgány územních samosprávných celků, tedy kraje a obce. Jejich postavení v oblasti ochrany obyvatelstva vyplývá z jejich role v systému veřejné správy. Kraj plní především koordinační a metodickou funkci, zatímco obce zajišťují konkrétní realizaci opatření ochrany obyvatelstva na svém území.

Kombinací těchto dvou pohledů bylo možné získat komplexní obraz o stavu stálých úkrytů, jejich evidenci, správě a reálné využitelnosti a udržitelnosti v podmínkách ochrany obyvatelstva.

Rozhovory probíhaly opakovaně v období od listopadu 2025 do února 2026, přičemž postupně docházelo k hlubšímu uchopení zkoumané problematiky. V úvodní fázi

měly rozhovory spíše explorativní charakter a sloužily k získání základního přehledu a identifikaci klíčových témat.

Na základě těchto zjištění byla v závěrečné fázi realizována série strukturovaných rozhovorů, při nichž všichni respondenti odpovídali na jednotně formulované otázky ve stejném pořadí. Tento postup umožnil vzájemnou komparaci odpovědí a jejich následné využití pro systematickou analýzu získaných dat. Přepis rozhovorů je uveden v příloze VII.

8.2 Analýza rozhovoru s pracovníkem Magistrátu města Plzně, odborem bezpečnosti, prevence kriminality a krizového řízení

Z provedeného polostrukturovaného rozhovoru vyplývá několik důležitých poznatků týkajících se současného stavu úkrytového fondu na území města. Především je patrné, že počet evidovaných stálých úkrytů v dlouhodobém horizontu postupně klesá. Zatímco v roce 2008 bylo evidováno 162 úkrytů s kapacitou přes 42 tisíc osob, v současnosti je evidováno 105 úkrytů s kapacitou přibližně 24 800 osob. Tento trend je způsoben především změnami ve využití staveb a žádostmi vlastníků o vyřazení úkrytů z evidence.

Z rozhovoru dále vyplývá, že město Plzeň vlastní pouze menší část těchto staveb, konkrétně 20 úkrytů s kapacitou přibližně 5 340 osob. Za údržbu staveb civilní ochrany odpovídají jednotliví vlastníci objektů, přičemž finanční prostředky na údržbu jsou hrazeny z jejich vlastních zdrojů. V současné době neexistují žádné dotační programy ani jiné formy finanční podpory ze strany státu, které by byly určeny na opravy nebo údržbu těchto staveb.

Dalším významným zjištěním je skutečnost, že v současné legislativě neexistuje povinnost zachovat stavbu civilní ochrany. V případě žádosti vlastníka o vyřazení úkrytu z evidence je proto každý případ posuzován individuálně a v praxi bývá často požadavku vlastníka vyhověno.

Pozitivním zjištěním je spolupráce Magistrátu města Plzně s Hasičským záchranným sborem Plzeňského kraje při evidenci a kontrolách staveb civilní ochrany. Kontroly úkrytů jsou prováděny postupně jak u staveb v majetku města, tak u objektů jiných vlastníků.

Z rozhovoru rovněž vyplývá, že zájem veřejnosti o problematiku ochrany obyvatelstva a úkrytů výrazně vzrostl po vypuknutí konfliktu na Ukrajině. Občané se na magistrát obracejí s dotazy týkajícími se umístění úkrytů a možností jejich využití.

Informace o těchto objektech jsou proto zveřejňovány na internetových stránkách města a prostřednictvím mapového portálu.

Celkově lze konstatovat, že evidence úkrytového fondu je na úrovni města systematicky vedena a kontrolována, avšak další existence těchto staveb je do značné míry závislá především na přístupu jednotlivých vlastníků a dostupnosti finančních prostředků na jejich údržbu.

8.3 Analýza rozhovoru s pracovníkem krizového řízení Městského úřadu Rokycany, odboru rozvoje města

Z provedeného rozhovoru vyplývá, že na území města je evidováno relativně malé množství stálých úkrytů. Celkem se jedná o 12 stálých úkrytů s odhadovanou kapacitou přibližně 2 520 osob, přičemž pouze jeden úkryt je ve vlastnictví města. Tento úkryt se nachází v budově základní školy a v současné době je součástí rekonstrukce objektu. Z odpovědi dále vyplývá, že úkryt dlouhodobě nesloužil svému původnímu účelu a byl využíván spíše jako skladovací prostor, přičemž některé technické prvky, například filtrační zařízení, nejsou v současnosti funkční.

Město současně vede evidenci improvizovaných úkrytů, kterých je evidováno celkem 23. Tyto prostory se nacházejí zejména ve sklepních částech bytových domů, školských zařízení nebo jiných vhodných objektech. Evidence úkrytového fondu je vedena ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem kraje, který se podílí zejména na posuzování objektů a na kontrole při vyřazování úkrytů z evidence.

Z rozhovoru dále vyplývá, že v případě žádosti vlastníka o vyřazení úkrytu z evidence je postup řešen ve spolupráci s HZS. Vlastník musí podat písemnou žádost, která je následně posouzena a v případě schválení je změna provedena v rámci stavebního řízení změnou způsobu užívání stavby. Město nemá pro tuto problematiku vydanou samostatnou směrnici a jednotlivé případy jsou posuzovány individuálně.

Z hlediska kontrol úkrytů vyplývá, že v současné době nejsou stanoveny pravidelné plány kontrol staveb civilní ochrany a město zároveň neprovádí kontroly úkrytů ve vlastnictví jiných subjektů. Náklady na údržbu těchto staveb nejsou samostatně evidovány, protože případné úpravy bývají součástí širších rekonstrukcí objektů.

Město informuje obyvatele o otázkách ochrany obyvatelstva prostřednictvím několika komunikačních kanálů, například místního rozhlasu, SMS zpráv, informačního kanálu města, úřední desky a internetových stránek města. Na rozdíl od některých větších

měst nebyl v souvislosti s aktuální bezpečnostní situací ve světě zaznamenán výraznější nárůst dotazů občanů na možnosti úkrytí nebo na polohu úkrytů v jejich okolí.

Celkově lze konstatovat, že evidence stálých úkrytů je na území města vedena, avšak jejich počet je poměrně nízký a významnou roli v systému ochrany obyvatelstva zde mohou hrát především improvizované úkryty, jejichž kapacita je výrazně vyšší než kapacita evidovaných stálých úkrytů.

8.4 Analýza rozhovoru s pracovníkem krizového řízení a ochrany obyvatelstva Městského úřadu Klatovy

Z provedeného rozhovoru vyplývá, že na území města je evidováno celkem 13 stálých úkrytů s kapacitou přibližně 2 850 osob, přičemž více než polovina z nich (7 úkrytů) je již vyřazena z evidence. V majetku města se nachází pouze 4 úkryty s kapacitou 500 osob.

Evidence úkrytového fondu je vedena dlouhodobě, již od 70. a 80. let 20. století, přičemž od té doby došlo k výraznému úbytku – z evidence bylo vyřazeno přibližně 150 úkrytů, zejména z důvodu demolice, špatného technického stavu nebo změny účelu staveb. Evidence improvizovaných úkrytů je vedena pouze postupně a spolupráce s HZS kraje probíhá spíše částečně.

Dokumentace k úkrytům je vedena v základním rozsahu (základní listy úkrytů), avšak není digitalizována. Proces vyřazování úkrytů z evidence probíhá zpravidla na základě návrhu a projednání s HZS kraje, následně je schvalován radou města. Město nemá vlastní směrnici pro zachování úkrytů, a proto bývá žádostem vlastníků zpravidla vyhověno.

Kontroly úkrytů v majetku města jsou prováděny pravidelně (čtvrtletně), přičemž zahrnují zejména kontrolu technického stavu, funkčnosti filtroventilačního zařízení a základní údržbu (např. zalévání sifonů). Rozsah kontrol je však omezen personálními kapacitami. Kontroly úkrytů jiných vlastníků jsou prováděny pouze minimálně.

Roční náklady na údržbu úkrytů se pohybují přibližně kolem 50 000 Kč, přičemž město uvádí, že má pro tuto oblast dostatek finančních prostředků. Současně však neexistují možnosti financování z dotačních titulů. Nedostatek financí není hlavním důvodem pro vyřazování úkrytů.

Informovanost obyvatel je zajišťována zejména prostřednictvím webových stránek města a celostátních informačních kampaní. Občané se na město s dotazy ohledně

úkrytů obracejí spíše sporadicky. Celkově lze konstatovat, že problematika stálých úkrytů je řešena v omezeném rozsahu a její význam je v současnosti spíše okrajový.

8.5 Analýza rozhovoru s vedoucím oddělení ochrany obyvatel a krizového řízení Krajského ředitelství Hasičského záchranného sboru v Plzni

Z provedeného polostrukturovaného rozhovoru s vedoucím oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení Krajského ředitelství Hasičského záchranného sboru v Plzni vyplývá, že Hasičský záchranný sbor plní v oblasti ukrytí obyvatelstva především evidenční a koordinační roli, zatímco hlavní odpovědnost za zajištění ukrytí mají orgány krizového řízení na úrovni krajů a obcí.

V současnosti je v centrální evidenci na území Plzeňského kraje evidováno 95 stálých úkrytů s kapacitou 23 795 osob. Evidence úkrytového fondu je vedena od roku 2000 na základě zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Od té doby bylo z evidence vyřazeno 146 stálých úkrytů, především z důvodu demolice staveb nebo změny jejich využití.

Hasičský záchranný sbor kraje nevede evidenci improvizovaných úkrytů, protože tato povinnost není legislativně stanovena. Do budoucna však lze očekávat, že význam improvizovaného ukrytí bude narůstat. Evidence stálých úkrytů je pravidelně konzultována s Magistrátem města Plzně a je vedena jak v listinné, tak v digitální podobě.

Z rozhovoru dále vyplývá, že výstavba nových stálých úkrytů se neprovádí a od roku 2000 nebyly zaznamenány žádné žádosti o jejich výstavbu. Kontroly technického stavu úkrytů nejsou prováděny přímo HZS, který realizuje pouze evidenční prohlídky, zatímco odpovědnost za technický stav staveb nese jejich vlastník.

Významným faktorem ovlivňujícím stav úkrytového fondu je nedostatek finančních prostředků na jejich údržbu a opravy, což často vede k jejich postupnému vyřazování z evidence. Současně byl v posledních letech zaznamenán zvýšený zájem veřejnosti o problematiku ukrytí, zejména v souvislosti s aktuální bezpečnostní situací ve světě.

Celkově lze konstatovat, že evidence stálých úkrytů je v Plzeňském kraji systematicky vedena, avšak jejich počet dlouhodobě klesá a do budoucna lze očekávat větší význam improvizovaných úkrytů a využití běžných stavebních prostor. Je pravděpodobné, že vyvstane i otázka případné evidence prostor vhodných pro tento typ ochrany obyvatelstva.

9 Diskuse

9.1 Analýza údržby stálých úkrytů

Při hodnocení stavu stavební konstrukce všech posuzovaných stálých krytů tvoří největší podíl stavby hodnocené jako vyhovující, které představují 47 % z celkového počtu hodnocených objektů, což odpovídá 17 stavbám. Druhou nejpočetnější skupinu tvoří kryty vyhovující s výhradami s podílem 39 %, tedy 12 staveb, u nichž byly zjištěny určité nedostatky, které však zásadně nebrání jejich funkčnosti.

Kategorie nevyhovuje zahrnuje 3 objekty (14 %), u nichž byl identifikován nevyhovující technický stav stavební konstrukce. Zbylé 4 stavby byly označeny jako nehodnoceno, jelikož nebylo možné provést jejich vizuální kontrolu z důvodu neumožnění vstupu do objektu.

Z výsledků vyplývá, že většina hodnocených stavebních konstrukcí je v celkovém hodnocení vyhovujícím nebo alespoň částečně vyhovujícím stavu. Současně je však patrné, že menší část objektů vykazuje nedostatky, které mohou v budoucnu vyžadovat opravy nebo další technická opatření. Jednalo se především o stav zdravotnických instalací, který byl zanedbaný a v některých případech byly rozvody a sanitární vybavení z prostorů zcela odstraněno. V exteriéru bylo při prohlídce zjištěno, že stav nouzových výlezu a hlavic pro filtroventilaci je zanedbaný a v některých případech chybí zcela.

Stav hodnocených dveří, poklopů a uzávěrů zahrnuje největším podílem objekty hodnocené jako nevyhovující, které představují 42 %, tedy 15 staveb z celkového počtu posuzovaných objektů. U těchto krytů byl zjištěn nevyhovující technický stav. U velkého počtu objektů byla zjištěna také absence funkčního těsnění, které je v mnoha případech původní a již neplní svou funkci. Další zjištěné nedostatky se týkaly mechanického ovládání těchto prvků – v některých případech nebylo možné dveře řádně uzavřít a u poklopů únikových výlezu bylo občas problematické jejich otevření.

Kategorie vyhovuje zahrnuje 36 % hodnocených objektů, což odpovídá 13 stavbám a jsou bez významnějších závad. Kategorie vyhovuje s výhradami zahrnuje 11 %, tedy 4 stavby, kdy je funkčnost zajištěna, ale stav těsnění a pohyblivost mechanismů vyžaduje opravu nebo výměnu.

U 4 krytů nebylo možné provést hodnocení, jelikož nebyl umožněn přístup do objektu, a byly proto zařazeny do kategorie nehodnoceno.

Největší podíl hodnocení stavu filtroventilačního zařízení tvoří objekty hodnocené jako vyhovující, které představují 44 %, tedy 16 staveb z celkového počtu posuzovaných objektů.

Kategorie nevyhovuje zahrnuje 31 % hodnocených objektů, což odpovídá 11 stavbám, u nichž byl zjištěn nevyhovující technický stav. Většinu zařízení této kategorii nebylo možné uvést do provozu, zařízení bylo neúplné.

Další skupinu tvoří kryty hodnocené jako vyhovující s výhradami, které představují 14 %, tedy 5 objektů, u nichž byly zjištěny dílčí nedostatky, které však zásadně nebrání jejich funkčnosti. Jednalo se o horší manipulaci, nejasný ovládací mechanismus. V některých případech chyběly náhradní filtry nebo kliky pro ruční pohon.

U 4 krytů nebylo možné provést hodnocení, jelikož nebyl umožněn přístup do objektu, a byly proto zařazeny do kategorie nehodnoceno.

U stavu technologického zařízení u posuzovaných stálých krytů, největší podíl tvoří objekty hodnocené jako nevyhovující, které představují 42 %, tedy 15 staveb z celkového počtu hodnocených objektů. Zjištěné nedostatky technologického zařízení souvisely především s jeho dlouhodobým stářím, nedostatečnou údržbou. V některých případech nebyl zajištěn náhradní zdroj pro vodní hospodářství. V některých případech bylo také zjištěno, že části technologického vybavení byly z krytů odstraněny nebo již nejsou provozuschopné.

Druhou nejpočetnější skupinu tvoří objekty hodnocené jako vyhovující s výhradami, které představují 39 %, tedy 14 staveb. U těchto krytů byly zjištěny určité nedostatky technologického zařízení, které však zcela nevylučují jeho případnou funkčnost. Jedná se o stavby, kdy je přívod vody zajištěn z veřejného řádu, nejsou však umístěny žádné zásobníky. Odvod splaškových vod zajištěn přímo do veřejné kanalizační sítě bez možnosti akumulace.

Pouze 3 objekty (8 %) byly hodnoceny jako vyhovující, tedy bez zásadních zjištěných závad.

U 4 krytů nebylo možné provést hodnocení, jelikož nebyl umožněn přístup do objektu, a byly proto zařazeny do kategorie nehodnoceno.

Největší podíl hodnocených staveb a stavu elektroinstalace tvoří objekty hodnocené jako vyhovující, které představují 58 %, tedy 21 staveb z celkového počtu hodnocených objektů. Tato skutečnost naznačuje, že ve většině posuzovaných krytů je elektroinstalace v odpovídajícím stavu a nevykazuje zásadní nedostatky. Je to zapříčiněno

tím, že většina staveb je využívána dvojúčelově a zároveň revize elektroinstalace je povinnou součástí dokumentace celé stavby.

Druhou nejpočetnější skupinu tvoří objekty hodnocené jako vyhovující s výhradami, které představují 28%, tedy 10 staveb. U těchto objektů byly zjištěny určité nedostatky elektroinstalace, především s ohledem na jejich stáří. Ty však nebrání její funkčnosti, ale vyžadují dílčí údržbu.

Pouze 1 objekty (3 %) byl hodnoceny jako nevyhovující, což znamená, že stav jejich elektroinstalace nesplňuje stanovené požadavky a je zde předpoklad nutnosti provedení nápravných opatření.

U 4 krytů nebylo možné provést hodnocení, jelikož nebyl umožněn přístup do objektu, a byly proto zařazeny do kategorie nehodnoceno.

Posledním hodnotícím kritériem byla řádně vedená dokumentace stavby spolu s revizemi. Tato nebyla součástí souhrnného hodnocení, jedná se spíše jen o informativní charakter. Největší část objektů disponuje pouze revizí elektroinstalace, což představuje 72 %, tedy 26 staveb z celkového počtu hodnocených objektů.

Další skupinu tvoří objekty, které mají provedenou revizi elektroinstalace i filtroventilačního zařízení. Tato kategorie zahrnuje 5 staveb, což odpovídá 14 %.

Pouze 2 objekty (6 %) mají k dispozici kompletní dokumentaci stavby, včetně grafick Zásadním zjištěním této práce je skutečnost, že technická funkčnost stálých úkrytů je ve většině případů determinována stavem filtroventilačního zařízení. Právě jeho nefunkčnost představuje hlavní limitující faktor, který vede k celkové nevyhovující klasifikaci objektů, a to bez ohledu na relativně uspokojivý stav ostatních konstrukčních či technologických prvků.

Výsledky ukazují, že 33 % všech posuzovaných úkrytů je v nevyhovujícím stavu, přičemž 11 % objektů nebylo možné hodnotit. Při zohlednění pouze hodnocených objektů činí podíl nevyhovujících 38 %. Zásadním zjištěním je, že u naprosté většiny nevyhovujících úkrytů (92 %) byl identifikován nevyhovující stav filtroventilačního zařízení. Tento výsledek naznačuje, že právě filtroventilační technologie představuje klíčový limitující faktor funkčnosti stálých úkrytů a právě jeho nefunkčnost představuje hlavní limitující faktor, který vede k celkové nevyhovující klasifikaci objektů, a to bez ohledu na relativně uspokojivý stav ostatních konstrukčních či technologických prvků.

Celkově lze z předchozích výsledků konstatovat, že stav zkoumaných stálých úkrytů v Plzeňském kraji je, v použitelném stavu pouze v okrese Plzeň-město, Rokycany a Klatovy a částečně Plzeň-sever. Okresy Tachov, Plzeň-jih a Domažlice tedy nedisponují žádným vyhovujícím úkrytovým fondem.

Z hlediska kapacity úkrytů v jednotlivých okresech je patrné, že největší kapacita se nachází v Plzni-městě, kde bylo hodnoceno 12 vybraných staveb s celkovou kapacitou přibližně 4950 osob. Velká většina této kapacity připadá na kryty hodnocené jako vyhovující nebo vyhovující s výhradami, které tvoří přibližně 94 % kapacity.

V ostatních okresech je situace výrazně rozdílná. V okrese Rokycany představují kryty vyhovující nebo vyhovující s výhradami přibližně 61 % celkové kapacity, zatímco v okrese Klatovy tvoří pouze přibližně 40 % kapacity. Nejnižší podíl kapacity krytů v odpovídajícím technickém stavu byl zaznamenán v okrese Plzeň-sever, kde činí přibližně 16 % celkové kapacity.

Z hlediska předpokládané dlouhodobější udržitelnosti vyplynulo, že většina vlastníků by uvítala možnost využití dotačních prostředků na opravu či modernizaci těchto staveb, ale úkryt zachovají i nadále aktivní. Tuto možnost by přivítalo celkem 31 vlastníků objektů, zatímco 10 vlastníků uvažuje o jejich úplném zrušení. Pouze 2 vlastníci uvedli, že by byli ochotni do úkrytů investovat vlastní finanční prostředky, aby i nadále splňoval požadované parametry. Tyto výsledky naznačují, že další existence a využitelnost většiny krytů je do značné míry závislá na případné finanční podpoře z veřejných zdrojů, ale o masivním rušení úkrytů uvažuje jen malá část majitelů. Přesto si vlastníci až na výjimky nebyli jistí, zda by bylo možné tyto objekty zpohotovit v časovém horizontu 24–72 hodin.

Z těchto výsledků vyplývá, že dostupná kapacita funkčních nebo alespoň částečně vyhovujících krytů je v jednotlivých okresech značně nerovnoměrně rozložena. Zatímco v některých oblastech představuje většinu celkové kapacity, v jiných je její podíl výrazně nižší, což může mít vliv na reálnou využitelnost systému ochrany obyvatelstva v daných regionech.

Na základě provedené analýzy lze vyhodnotit výzkumnou otázku, která se zabývala technickým stavem stálých úkrytů v Plzeňském kraji. Z výsledků vyplývá, že většina hodnocených úkrytů je ve stavu, který lze označit za vyhovující nebo vyhovující s výhradami, a po případném zpohotovení by byla schopna plnit svou ochrannou funkci, avšak jeho další funkčnost bude záviset především na údržbě a případné finanční podpoře

jejich modernizace. Kapacita úkrytových míst dle oficiálních zdrojů pro aktivní stavby stálých úkrytů odpovídá přibližně 4 % obyvatel Plzeňského kraje. Na základě provedené analýzy však reálná kapacita klesá na 3 %, což představuje přibližně 14 500 obyvatel.

Zároveň se však ukázalo, že jejich kapacita a technický stav jsou mezi jednotlivými okresy výrazně nerovnoměrně rozloženy a je výrazně soustředěna především do krajského města.

9.2 Dotazníkové šetření obyvatel či zaměstnanců

Na základě vyhodnocení dotazníkového šetření lze konstatovat, že úroveň informovanosti respondentů v oblasti civilní ochrany je poměrně nevyrovnaná. Z výsledků vyplynulo, že pouze 22 % (13 osob) respondentů ví o existenci stálého úkrytu civilní ochrany v budově, zatímco 78 % (47 osob) o jeho existenci nemá žádné povědomí. Také znalosti o využití stálého úkrytu nejsou zcela jednoznačné, přičemž 50 % (30 osob) uvedlo, že se využívá při mimořádných událostech, zatímco 37 % (22 osob) nedokázalo na tuto otázku odpovědět.

Lepší výsledky byly zaznamenány u otázek zaměřených na varování obyvatelstva a chování při mimořádné události. Správnou podobu jednotného varovného signálu v České republice znalo 60 % (36 osob) respondentů. V případě reakce na mimořádnou událost uvedlo 70 % (42 osob), že by se řídilo pokyny záchranných složek, což lze považovat za žádoucí postup.

Z výsledků týkajících se evakuace vyplývá, že respondenti by si nejčastěji vzali telefon nebo mobil 63 % (38 osob), peníze 58 % (35 osob) a doklady 47 % (28 osob). Naopak vybavení, které by mohlo být užitečné při delším pobytu mimo domov, například spacák nebo deku, uváděl pouze menší počet respondentů.

V oblasti ochrany při úniku nebezpečných látek prokázala většina respondentů základní znalosti, když 83 % (50 osob) správně uvedlo možnost improvizované ochrany dýchacích cest pomocí navlhčené tkaniny. Celkově lze konstatovat, že zatímco v některých oblastech respondenti prokazují základní znalosti o ochraně obyvatelstva, v jiných, zejména v oblasti informovanosti o stálých úkrytech civilní ochrany, jsou zjištěny výrazné nedostatky. Tyto výsledky poukazují na potřebu zvýšení informovanosti veřejnosti o opatřeních civilní ochrany a o možnostech ochrany při mimořádných událostech.

9.3 Dotazníkové šetření žáků základních škol

Na základě vyhodnocení dotazníkového šetření lze konstatovat, že respondenti vykazují rozdílnou úroveň znalostí v oblasti ochrany obyvatelstva a správného chování při mimořádných událostech. Výsledky ukazují, že zatímco některé základní informace jsou mezi respondenty poměrně dobře známy, u specifických typů mimořádných situací se objevují významné nedostatky.

Relativně vysoká úroveň znalostí byla zaznamenána například u otázky týkající se obsahu evakuačního zavazadla, kde správnou odpověď uvedlo 86 % respondentů. Podobně vysoká úspěšnost byla zjištěna také u otázky zaměřené na správné chování při požáru v domě, kdy správný postup zvolilo 82 % respondentů. Velmi dobrých výsledků bylo dosaženo rovněž u otázky týkající se znalosti mezinárodní tísňové linky 112, kterou správně identifikovalo 83 % respondentů. Tyto výsledky naznačují, že základní informace o řešení běžnějších krizových situací jsou mezi veřejností relativně dobře rozšířeny.

Poměrně dobré výsledky byly zaznamenány také u otázky zaměřené na improvizovanou ochranu dýchacích cest, kde správnou odpověď uvedlo 65 % respondentů. Více než polovina respondentů (61 %) rovněž správně uvedla, že při zaznění varovného signálu je vhodné zůstat v budově, uzavřít a utěsnit okna a dveře a dále sledovat informace prostřednictvím médií nebo internetu.

Naopak nižší úroveň znalostí byla zjištěna u otázek zaměřených na méně běžné typy mimořádných událostí. Například správný postup při havárii s únikem nebezpečných látek znalo pouze 33 % respondentů. Největší část respondentů by v takové situaci vyhledala sklepní prostory, což může být v případě některých typů nebezpečných látek nevhodné. Podobně pouze 41 % respondentů správně uvedlo, že při úniku radioaktivních látek do ovzduší je vhodné vyhledat úkryt v uzavřené místnosti.

Celkově lze konstatovat, že respondenti mají poměrně dobré povědomí o základních principech ochrany obyvatelstva a o postupech při některých běžnějších mimořádných událostech. Výsledky však zároveň ukazují, že u některých důležitých témat přetrvávají výrazné mezery ve znalostech. Významným zjištěním je zejména nízká znalost podoby varovného signálu, kdy správnou odpověď – kolísavý tón sirény – uvedlo pouze 46 % respondentů, zatímco více než polovina respondentů nedokázala tento signál správně identifikovat. Tato skutečnost je z hlediska ochrany obyvatelstva zásadní, protože varovný signál představuje jeden z klíčových prostředků včasného informování obyvatel o hrozící nebo vzniklé mimořádné události. Zjištěné výsledky proto naznačují potřebu

posílení informovanosti veřejnosti, zejména v oblasti systému varování obyvatelstva a správného postupu při specifických typech mimořádných událostí.

9.4 Rozhovory

Na základě provedených rozhovorů s pracovníky odborů krizového řízení měst Klatovy, Rokycany a Plzně lze identifikovat několik společných a rozdílných prvků v přístupu k problematice stálých úkrytů.

Všechny dotazované subjekty se shodují v následujícím:

- neexistuje jednotná směrnice či závazný dokument pro zachování stálých úkrytů a jednotlivé případy jsou posuzovány individuálně,
- při vyřazování úkrytů z evidence hraje klíčovou roli vlastník objektu a jeho záměr dalšího využití stavby,
- nejsou k dispozici dotační programy ani jiné externí zdroje financování pro údržbu stálých úkrytů,
- informovanost obyvatel je zajišťována především prostřednictvím webových stránek a dalších běžných komunikačních kanálů,
- spolupráce s Hasičským záchranným sborem existuje, avšak její intenzita se liší.

Mezi jednotlivými městy se objevují výrazné rozdíly zejména v následujících oblastech:

- Evidence úkrytů a její úroveň - Magistrát města Plzně vede podrobnou evidenci včetně digitalizace a eviduje i improvizované úkryty, zatímco Klatovy mají evidenci pouze v základní listinné podobě a Rokycany disponují širší dokumentací, avšak bez digitalizace,
- Evidence improvizovaných úkrytů - Plzeň a Rokycany tuto evidenci vedou zatímco v Klatovech je vedena pouze částečně,
- Kontrolní činnost - Magistrát města Plzně provádí systematické kontroly i u cizích vlastníků, Klatovy realizují pravidelné kontroly pouze u vlastních úkrytů a Rokycany nemají stanovený systém pravidelných kontrol.
- Přístup k financování – Klatovy a Plzeň deklarují dostatek finančních prostředků na základní údržbu, zatímco Rokycany nejsou schopny situaci jednoznačně vyhodnotit.

Z porovnání rozhovorů s představiteli měst a rozhovoru se zástupcem Hasičského záchranného sboru Plzeňského kraje vyplývá určitý nesoulad v chápání rolí a odpovědností v oblasti ochrany obyvatelstva.

HZS uvádí, že plní především evidenční a podpůrnou roli a že primární odpovědnost za ukrytí obyvatelstva nesou orgány krizového řízení na úrovni krajů a obcí. Současně zdůrazňuje, že neprovádí technické kontroly úkrytů, ale pouze evidenční prohlídky.

Naopak z rozhovorů s městy vyplývá, že obce často vnímají roli HZS jako významnější, zejména v oblasti posuzování technického stavu a vyřazování úkrytů z evidence. Některé obce rovněž nevykonávají systematickou kontrolní činnost nebo ji realizují pouze omezeně, což může vést k nejednotnému přístupu k evidenci a správě úkrytového fondu.

Tento nesoulad poukazuje na rozdílnou praxi při aplikaci legislativních požadavků v oblasti ochrany obyvatelstva na úrovni veřejné správy.

9.5 Pohled na ukrytí ve světě

Problematiku ukrytí obyvatelstva nelze v současném bezpečnostním prostředí chápat pouze jako otázku existence fyzických ochranných staveb. Současná odborná literatura ukazuje, že ukrytí obyvatelstva je nutné posuzovat jako multidimenzionální systém, v němž se prolíná technický stav ochranných objektů, jejich kapacitní dostačivost, prostorová dostupnost pro obyvatelstvo a schopnost veřejné správy předvídat skutečnou potřebu ukrytí po mimořádné události. Zatímco starší přístupy kladly důraz především na samotnou stavebně-technickou odolnost krytů, novější výzkum stále více akcentuje i otázku, zda jsou ochranné prostory rozmístěny v souladu s reálnou distribucí populace, zda jsou dostupné zranitelným skupinám a zda jejich kapacita odpovídá pravděpodobné poptávce v různých scénářích krizových situací (Jurczak and Tunkiewicz, 2026; Zhang et al., 2020; Ahmed et al., 2025; Vecere et al., 2017).

Významnou rovinu této problematiky představuje technický a legislativní stav stávajících krytů. Jurczak and Tunkiewicz (2026) analyzují modernizační potenciál civilních ochranných staveb v Polsku a ukazují, že samotná existence krytu ještě neznamená jeho faktickou připravenost k použití. Jejich studie vychází z posouzení konkrétního objektu v Olsztyně a kombinuje technickou inventarizaci se systematickým porovnáním stávajícího stavu s aktuálními i navrhovanými právními a technickými

požadavky. Autoři zdůrazňují, že v Polsku měl podle citované kontrolní zprávy přístup k místu v krytech a úkrytech jen malý podíl obyvatel a zároveň poukazují na to, že řada ochranných staveb je dlouhodobě zanedbaná, materiálově zastaralá a funkčně nevyhovující. V rámci případové studie identifikují nedostatky především v oblasti ventilace, požární odolnosti vstupních prvků, parametrů nouzového výlezu a celkové funkční vybavenosti objektu. Přínosem článku je zejména to, že navrhuje hodnotící rámec spojující compliance assessment, technickou diagnostiku a risk-based retrofit strategy, tedy přístup založený na prioritizaci modernizačních opatření podle jejich významu pro bezpečnost uživatelů (Jurczak and Tunkiewicz, 2026).

Na technické hodnocení ochranných staveb navazuje rovina kapacitní a prostorové dostačivosti systému ukrytí. Zhang et al. (2020) ukazují, že i tam, kde úkryty fyzicky existují, nemusí jejich rozmístění odpovídat skutečné distribuci obyvatelstva v průběhu dne a noci. Autoři analyzují městské úkryty v oblasti Pudong v Šanghaji a pracují s odhadem denní a noční populace, přičemž docházejí k závěru, že denní populace činí přibližně 3,4 milionu osob, zatímco noční populace vzrůstá na 5,7 milionu. Tato proměnlivost je důsledkem prostorového oddělení rezidenčních a pracovních funkcí města a má přímý dopad na poptávku po ukrytí. Studie rozlišuje několik kategorií úkrytů podle dosahu služby a ukazuje, že deficit kapacity i prostorová nevyváženost se liší podle denní doby. Význam článku spočívá v tom, že ukrytí obyvatelstva nahlíží nikoli jako statickou infrastrukturu, ale jako dynamický systém závislý na časoprostorové distribuci populace. Autoři navíc propojují výsledky supply–demand analýzy s výběrem nových lokalit pomocí vícekritériálního hodnocení a metody AHP, čímž dokazují, že plánování ukrytí musí být založeno na kombinaci dat o kapacitě, hustotě obyvatelstva a územní vhodnosti (Zhang et al., 2020).

Dalším zásadním rozměrem současného výzkumu je rovnost přístupu k úkrytům. Ahmed et al. (2025) ve své studii zaměřené na Bangladěš upozorňují, že dostupnost úkrytů není pouze geografickým problémem, ale také problémem sociální spravedlnosti. Autoři nejprve měří docházkový čas k nejbližšímu cyklonovému krytu a následně používají metodu two-step floating catchment area, která zohledňuje nejen vzdálenost, ale i vztah mezi kapacitou krytů a velikostí obsluhované populace. Nerovnosti hodnotí prostřednictvím Giniho indexu a doplňují statistickou analýzou zaměřenou na to, zda jsou znevýhodněné skupiny častěji soustředěny v oblastech s omezenou dostupností. Výsledky ukazují, že senioři, ženy, osoby s tělesným postižením a náboženské menšiny se

nadproporčně nacházejí v územích, kde docházkový čas k nejbližšímu krytu přesahuje vládní doporučení 20 minut. Tato zjištění mají zásadní význam i pro evropské prostředí, protože naznačují, že hodnocení systému ukrytí nemůže být omezeno jen na technické a kapacitní ukazatele. Stejně důležité je sledovat, kdo má k ochraně faktický přístup a kdo zůstává v systému ukrytí strukturálně znevýhodněn (Ahmed et al., 2025).

Neméně významnou oblastí je predikce budoucí potřeby ukrytí a nouzového přístřeší po katastrofách. Vecere et al. (2017) upozorňují, že po mimořádné události není rozhodující jen počet poškozených staveb, ale i schopnost odhadnout, kolik osob bude skutečně potřebovat veřejné ukrytí nebo dočasné ubytování. Autoři provedli kritické srovnání dostupných metodik a softwarových nástrojů pro odhad shelter needs a dospěli k závěru, že mezi nejkompexnější přístupy patří zejména ERGO-EQ a HAZUS-MH. Součástí studie je i aplikace obou modelů na zemětřesení v Christchurch z 22. února 2011, která ukázala, že výsledky modelů se mohou lišit v závislosti na použitých algoritmech a na tom, jak dobře reflektují místní podmínky. Pro oblast ukrytí obyvatelstva je tato studie významná především tím, že ukazuje potřebu přejít od statického plánování k prediktivnímu a scénářovému přístupu, jenž umožní lépe odhadnout skutečný rozsah poptávky po ukrytí, a tím i racionálněji dimenzovat ochrannou infrastrukturu a navazující humanitární kapacity (Vecere et al., 2017).

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zhodnotit současný stav stálých úkrytů v Plzeňském kraji z hlediska jejich technického stavu, kapacity a připravenosti k ochraně obyvatelstva v krizových situacích, dále analyzovat přístup orgánů veřejné správy k této problematice a posoudit úroveň informovanosti obyvatelstva. Na základě provedeného výzkumu lze konstatovat, že stanovené cíle práce byly naplněny.

Výsledky ukazují, že technický stav stálých úkrytů je značně nevyrovnaný a významná část objektů není schopna plnit svou základní ochrannou funkci. Zásadním problémem je především nefunkčnost filtroventilačních zařízení, která v řadě případů znemožňuje využití úkrytů, a to i v situaci, kdy je stavební část objektu relativně zachovalá. Technická připravenost úkrytového fondu je tak celkově omezená.

Z hlediska kapacity bylo zjištěno, že systém stálých úkrytů není schopen zajistit ochranu významnější části obyvatelstva. Reálná kapacita úkrytových míst je výrazně nižší než kapacita uváděná v oficiálních evidencích a odpovídá pouze malé části populace. Tento stav poukazuje na omezenou využitelnost systému v případě rozsáhlejší mimořádné události.

V oblasti informovanosti obyvatelstva bylo prokázáno, že povědomí o problematice ochrany obyvatelstva a možnostech ukrytí je spíše omezené. Respondenti disponují pouze základními znalostmi, přičemž detailnější orientace v konkrétních opatřeních a možnostech ochrany je nedostatečná.

Analýza rozhovorů zároveň poukázala na nejednotný přístup orgánů veřejné správy. Byly identifikovány rozdíly v evidenci, rozsahu kontrol i přístupu k zachování úkrytů. Současně byl zaznamenán nesoulad v chápání rolí a odpovědností mezi jednotlivými aktéry systému ochrany obyvatelstva, což se promítá do rozdílné praxe při správě úkrytového fondu.

Na uvedené poznatky navazují i výsledky této práce, které potvrzují, že problematika ukrytí obyvatelstva v podmínkách Plzeňského kraje vykazuje obdobné systémové nedostatky, jaké jsou popisovány v zahraničních studiích. Ačkoliv je v evidenci veden určitý počet stálých úkrytů, jejich reálná využitelnost je významně omezena technickým stavem, zejména nefunkčností klíčových technologických prvků. Tento stav odpovídá závěrům zahraničního výzkumu, který upozorňuje na nesoulad mezi evidovanou existencí ochranných staveb a jejich skutečnou provozuschopností.

Současně bylo potvrzeno, že kapacita úkrytového fondu neodpovídá reálným potřebám obyvatelstva. V kontextu zahraničních přístupů lze tento stav interpretovat jako

absenci systematického plánování založeného na analýze poptávky po úkrytí, a to jak z hlediska prostorového rozmístění, tak i časové variability populace.

Výsledky práce dále ukazují, že hodnocení systému úkrytí je v českém prostředí stále zaměřeno především na evidenční a technické aspekty, zatímco dimenze dostupnosti, rovnosti přístupu a skutečné využitelnosti zůstávají spíše opomíjeny. Ve srovnání se zahraničními studii tak současný přístup postrádá komplexní analytický rámec, který by umožnil efektivní plánování a rozvoj systému úkrytí obyvatelstva.

Přínos práce spočívá v komplexním zhodnocení stavu stálých úkrytů v konkrétním regionu a v propojení technického hodnocení s analýzou přístupu veřejné správy a informovanosti obyvatelstva. Výsledky mohou sloužit jako podklad pro další odbornou diskusi i praktické rozhodování v oblasti ochrany obyvatelstva.

Závěrem lze konstatovat, že bez systematického přístupu, modernizace a jasně definované koncepce nelze stálé úkryty v současné podobě považovat za plně funkční nástroj ochrany obyvatelstva.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. AKERMAN, J., V. DEYL a S. PŘIBIL. *Úkryty v civilnej obrane: učebnica a metodika krytovej prípravy pre cvičiteľov CO. 2.*, dopln. vyd. Praha: Naše vojsko, 1969. 224 s.
2. AKERMAN, J. et al. *Kolektivní ochrana obyvatelstva za války*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1962. 116 s.
3. BALCER, M. *Průručka pro budování protiradiačních úkrytů*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1978.
4. BLAŽKOVÁ, K. et al. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství HZS ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.
5. BRICHTA, V., H. GLOSER, M. BĚLOHLÁVEK a Archiv města Plzně. *Plzeň 1945–1970*. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1971. 184 s.
6. GRÉGR, E. *Branná výchova. 12. část: Teorie a didaktika ochrany obyvatelstva v branném konfliktu*. Praha: SPN, 1976. 176 s.
7. HARNA, J. a R. FIŠER. *Dějiny českých zemí, II: Od poloviny 18. století do vzniku České republiky*. Praha: Fortuna, 1998. 279 s. ISBN 80-7168-522-4.
8. HORNOVÁ, L. *Praktický výzkum*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. 140 s. ISBN 978-80-7460-218-4.
9. HÝBL, M. a V. MRÁČEK. *Civilní obrana ČSSR*. Praha: Naše vojsko, 1980. 160 s.
10. KAVAN, Š. *Ochrana obyvatelstva I. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií*, 2011. 109 s. ISBN 978-80-87472-06-4.
11. KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. 140 s. ISBN 80-86634-70-1.
12. KROUPA, M. a M. ŘÍHA. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Praha: Armex, 2006. 100 s. ISBN 80-86795-33-0.
13. MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY. *Projektování a výstavba úkrytů CO 3., 4. a 5. třídy odolnosti*. Praha, 1960. 50 s.
14. MIKA, O. J. a M. ŘÍHA. *Ochrana obyvatelstva před následky použití zbraní hromadného ničení*. 1. vyd. Praha: Námořní akademie České republiky, 2011. 148 s. ISBN 978-80-87103-31-9.

15. MIKA, O. J., L. POLÍVKA a J. SABOL. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 2009. 154 s. ISBN 978-80-7251-302-4.
16. NÁLEVKA, V. *Kapitoly z dějin studené války 1*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1997. 146 s. ISBN 80-86130-00-2.
17. ONDŘEJ, L., V. LISEC. *Příručka k základní normě znalostí jednotek služeb CO a objektů*. Praha: Naše vojsko, 1967. 143 s.
18. PRINC, I. a D. VIČAR. *Individuální a kolektivní ochrana*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2023. 646 s. ISBN 978-80-7678-147-4. DOI: 10.7441/978-80-7678-147-4.
19. PŘÍHODA, J. *Obrana proti prostředkům vzdušného napadení*. Praha: Naše vojsko, 1961. 147 s.
20. ŘEHÁK, D. a J. PUPÍKOVÁ. *Ukrytí obyvatelstva v České republice*. 1. vyd. Ostrava, 2015. 79 s. ISBN 978-80-7385-152-1.
21. SPOLEČNOST ČESKOSLOVENSKEHO ČERVENÉHO KŘÍŽE. *Obrana proti leteckým útokům: praktická příručka pro každého a zvláště pro samaritány*. Praha, 1933. 144 s.
22. ŠILHÁNEK, B. a J. DVOŘÁK. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství HZS ČR, 2003. 176 s. ISBN 80-86640-12-4.
23. ŠTAFL, A. *První stavební novela a nové předpisy stavební: I. doplněk ke komentářům stavebního řádu pražského, českého, brněnského a moravského*. Praha: V. Linhart, 1943. 327 s.
24. TESAŘOVÁ, Z. *Příručka k základní normě znalostí jednotek služeb CO a objektů*. Praha: Naše vojsko, 1975.
25. VECERE, Annibale, Ricardo MONTEIRO, Walter J. AMMANN, Sonia GIOVINAZZI a Raquel H. MELO SANTOS. Predictive models for post disaster shelter needs assessment. *International Journal of Disaster Risk Reduction* [online]. 2017, roč. 21, s. 44–62 [cit. 2026-03-18]. DOI 10.1016/j.ijdr.2016.11.010.
26. ZELINGER, J. *Protiletecká ochrana obyvatelstva a podniků*. 6. vyd. Praha: Svaz čs. důstojnictva, 1937. 180 s.
27. ZEMSKÝ ÚŘAD. *Organisace civilní protiletecké ochrany (CPO) v obci. Směrnice č. 1*. Praha, 1935. 32 s.

28. ZHANG, Xiaodong, Jia YU, Yun CHEN, Jiahong WEN, Jiayan CHEN a Zhan'e YIN. Supply–Demand Analysis of Urban Emergency Shelters Based on Spatiotemporal Population Estimation. *International Journal of Disaster Risk Science* [online]. 2020, roč. 11, s. 519–537 [cit. 2026-03-18]. DOI 10.1007/s13753-020-00284-9.

Elektronické zdroje

1. ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK. Civilní obrana – problematika, sign. A 2/1, i. j. 603. *Základní úkoly pro zvýšení operativní připravenosti civilní obrany v Československé republice na rok 1954*. Ministerstvo vnitra, 1953-01-05 [online]. [cit. 2026-02-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.ebadatelna.cz/?id=f4961>>.
2. ČESKÁ AGENTURA PRO STANDARDIZACI. *Historie národní normalizace* [online]. [cit. 2026-02-14]. Dostupné z WWW: <<https://agenturacas.gov.cz/o-nas/historie-narodni-normalizace/>>.
3. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Plzeňský kraj. Praha: Český statistický úřad, 2018* [online]. [cit. 2026-03-05]. Dostupné z WWW: <<https://csu.gov.cz/plk/kraj-okresy2>>.
4. ČESKO. *Sdělení č. 168/1991 Sb., o Dodatkových protokolech I a II k Ženevským úmluvám...* In: ASPI [online]. [cit. 2026-02-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.
5. ČESKO. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Usnesení vlády České republiky ze dne 17. března 1993 č. 126 + P* [online]. [cit. 2026-02-08]. Dostupné z WWW: <https://kormoran.odok.gov.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/5F8BEE06C9080D9EC12571B6006AEE>.
6. ČESKO. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Usnesení vlády České republiky ze dne 20. prosince 1991 č. 537* [online]. [cit. 2026-02-08]. Dostupné z WWW: <https://kormoran.odok.gov.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/53AD427A48128FF8C12571B6006C7A9F>.
7. ČESKO. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Usnesení vlády České republiky ze dne 20. ledna 1999 č. 53 + P* [online]. [cit. 2026-02-08]. Dostupné z WWW: <https://kormoran.odok.gov.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/BC5EF3E950F10E5BC12571B600709E6B>.

8. ČESKO. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. *Informace o stavu ochrany obyvatelstva a krizového řízení* [online]. 27. března 2023 [cit. 2026-03-18]. Dostupné z: WWW: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/zpravodajstvi-2023-brezen-ochrana-obyvatelstva.aspx>>.
9. KAPLAN, Karel. Československo v letech 1948–1953. *Díl 2, část: Zakladatelské období komunistického režimu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991 [online]. [cit. 2026-02-15]. s. 8. ISBN 80-04-25700-3. Dostupné z WWW: <<https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:f9222670-3578-11e4-8c14-5ef3fc9bb22f>>.
10. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030*. Praha: Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2020 [online]. [cit. 2026-02-15]. Dostupné z WWW: <<https://www.hzscr.cz>>.
11. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2016 [online]. [cit. 2026-02-15]. Dostupné z WWW: <<https://mv.gov.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-řízení-a-planovani-obrany-statu-archiv.aspx>>.
12. MUZEUM CIVILNÍ OBRANY PRAHA. *Legenda ke značení typu krytu* [online]. [cit. 2026-03-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.mcop.cz/kryty/pomoc.php>>.
13. NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD. *Kontrolní závěr z kontrolní akce č. 22/12: Peněžní prostředky státu určené na přípravu a zajištění systému ochrany obyvatelstva* [online]. Praha: Nejvyšší kontrolní úřad, 2023 [cit. 2026-02-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.nku.cz/assets/kon-zavery/k22012.pdf>>.
14. Některé faktory ovlivňující budování improvizovaných úkrytů. *The Science for Population Protection* [online]. 2011, roč. 3, č. 2. [cit. 2026-02-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/11/85.pdf>>.
15. ŠACH, Jan. *Pro případ války: nová kategorizace míst a měst v Československu na počátku 70. let*. Praha: Vojenský historický ústav Praha, 2021 [online]. [cit. 2026-02-15]. Dostupné z WWW: <<https://vhu.cz/pro-pripad-valky-nova-kategorizace-mist-a-mest-v-ceskoslovensku-na-pocatku-70-let/>>.

Legislativní zdroje

1. ČESKO. Zákon č. 240 ze dne 28. června 2000 o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>>.
2. ČESKO. Zákon č. 241 ze dne 28. června 2000 o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-241>>.
3. ČESKO. Zákon č. 222 ze dne 14. září 1999 o zajišťování obrany České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 76. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-222>>.
4. ČESKO. Zákon č. 133 ze dne 17. prosince 1985 o požární ochraně. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1985, částka 34. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>>.
5. ČESKO. Zákon č. 224 ze dne 12. srpna 2015 o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích (zákon o prevenci závažných havárií). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2015, částka 93. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-224>>.
6. ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>>.
7. ČESKO. Zákon č. 283 ze dne 13. července 2021 stavební zákon. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2021, částka 124. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-283>>.
8. ČESKO. Zákon č. 84 ze dne 17. dubna 1958 o územním plánování. In: *Sbírka zákonů Československé republiky*. 1958. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1958-84>>.
9. ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. června 1961 o obraně Československé socialistické republiky. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1961. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-40>>.

10. ČESKO. Zákon č. 82 ze dne 27. března 1935 o ochraně a obraně proti leteckým útokům. In: *Sbírka zákonů Československé republiky*. 1935. Dostupné z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.
11. ČESKO. Zákon č. 131 ze dne 13. května 1936 o obraně státu. In: *Sbírka zákonů Československé republiky*. 1936. Dostupné z WWW: <<https://www.aspi.cz>>.
12. ČESKO. Vyhláška č. 19 ze dne 27. ledna 1972 federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj o zajištění přípravy a realizace staveb, jejichž objekty mohou zároveň sloužit účelům civilní obrany. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1972. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1972-19>>.
13. ČESKO. Vyhláška č. 143 ze dne 7. července 1960 ministra výstavby, kterou se u některých staveb přenáší pravomoc stavebních úřadů na orgány ministerstva národní obrany. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1960. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1960-143>>.
14. ČESKO. Vyhláška č. 84 ze dne 17. června 1976 federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1976. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1976-84>>.
15. ČESKO. Vyhláška č. 380 ze dne 9. srpna 2002 Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 133. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>>.
16. ČESKO. Vyhláška č. 131 ze dne 27. března 2024 o dokumentaci staveb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2024. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2024-131>>.

Ostatní zdroje

1. Archiv města Plzně. inv. č. 429, karton č. 20.
2. Archiv města Plzně. Registratura D, inv. č. 21602, spisová signatura č. I 1927–1940, ev. č. 1276.
3. Archiv města Plzně. Veřejný požární útvar v Plzni 1869–1975, inventární č. 316, karton č. 3105.
4. ČSN ISO 13822. Zásady navrhování konstrukcí – Hodnocení existujících konstrukcí. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2010.

5. ČSN 73 0038. Hodnocení a ověřování existujících konstrukcí. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2014.
6. ČSN 73 9010. *Navrhování a výstavba staveb civilní ochrany*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2010.
7. ČSN 73 9050. *Údržba stálých úkrytů*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2004.
8. NÁRODNÍ ARCHIV PRAHA. Směrnice o prozatímní organizaci protiletectvé ochrany. Dopis Ministerstva vnitra č. 6300/1-10/6-1948-III/2 z 21. 6. 1948.
9. PLZEŇSKÝ KRAJ. Havarijní plán Plzeňského kraje: C – Druhy plánů konkrétních činností. Plán ukrytí obyvatelstva. Č. j. HSPM-3537-6/2020 ÚPP.

Seznam příloh

- I. Vyhláška MěÚ v Plzni čís. 4393/41-25 z roku 1941
- II. Seznam úkrytů z roku 1940 v Plzni
- III. Kategorizace města Plzně
- IV. Část projektové dokumentace stavby úkrytu CO v Plzni
- V. Evidenční list krytu
- VI. Fotodokumentace
- VII. Přepis rozhovorů s pracovníky Magistrátu města Plzně, Městského úřadu v Rokycanech a v Klatovech a s vedoucím oddělení Krajského ředitelství HZS

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obr. 1: Komplexní právní rámec. Zdroj vlastní.....	13
Obr. 2: Zajištění oken. Zdroj-Obrana proti leteckým útokům: praktická příručka pro každého a zvláště pro samaritány.....	27
Obr. 3: Větrání sklepního úkrytu. Zdroj- Směrnice pro vybudování domovních sklepních úkrytů.....	27
Obr. 4: Dispozice sklepního úkrytu. Zdroj- Obrana proti leteckým útokům: praktická příručka pro každého a zvláště pro samaritány.	28
Obr. 5: Situační vyobrazení pro rozmístění únikových výlezů. Zdroj-Úkryty v civilnej obrane: učebnica a metodika krytovej prípravy pre cvičiteľov CO. 2.	34
Obr. 6: Provozní schéma úkrytu maximálního rozsahu. Zdroj-Projektování a výstavba úkrytů CO 3., 4. a 5. třídy odolnosti.....	45
Obr. 7: Legenda k provoznímu schématu úkrytu maximálního rozsahu. Zdroj-Projektování a výstavba úkrytů CO 3., 4. a 5. třídy odolnosti.	45
Obr. 8: Schéma plánování ukrytí. Zdroj vlastní.....	47
Obr. 9: Mapa správních obvodů Plzeňského kraje. Zdroj: Geoportál Plzeňského kraje.	52
Obr. 10: Vývoj počtu úkrytů. Zdroj www.hzs.gov.cz	53
Obr. 11: QR kód pro stažení dotazníku. Zdroj vlastní.	87

Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozložení stálých úkrytů v okresech. Zdroj vlastní.....	56
Tabulka 2: Rozložení stálých úkrytů v Plzeňském kraji. Zdroj vlastní.	57
Tabulka 3: Rozložení stálých úkrytů v okrese Klatovy. Zdroj vlastní.....	59
Tabulka 4: Rozložení stálých úkrytů v okrese Plzeň-sever. Zdroj vlastní.....	60
Tabulka 5: Rozložení stálých úkrytů v okrese Rokycany. Zdroj vlastní.	61
Tabulka 6: Rozložení stálých úkrytů v okrese Plzeň-město. Zdroj vlastní.....	62
Tabulka 7: Kritéria a hodnocení prvků. Zdroj vlastní.....	72
Tabulka 8: Souhrn výsledného hodnocení úkrytů. Zdroj vlastní.	80

Seznam grafů

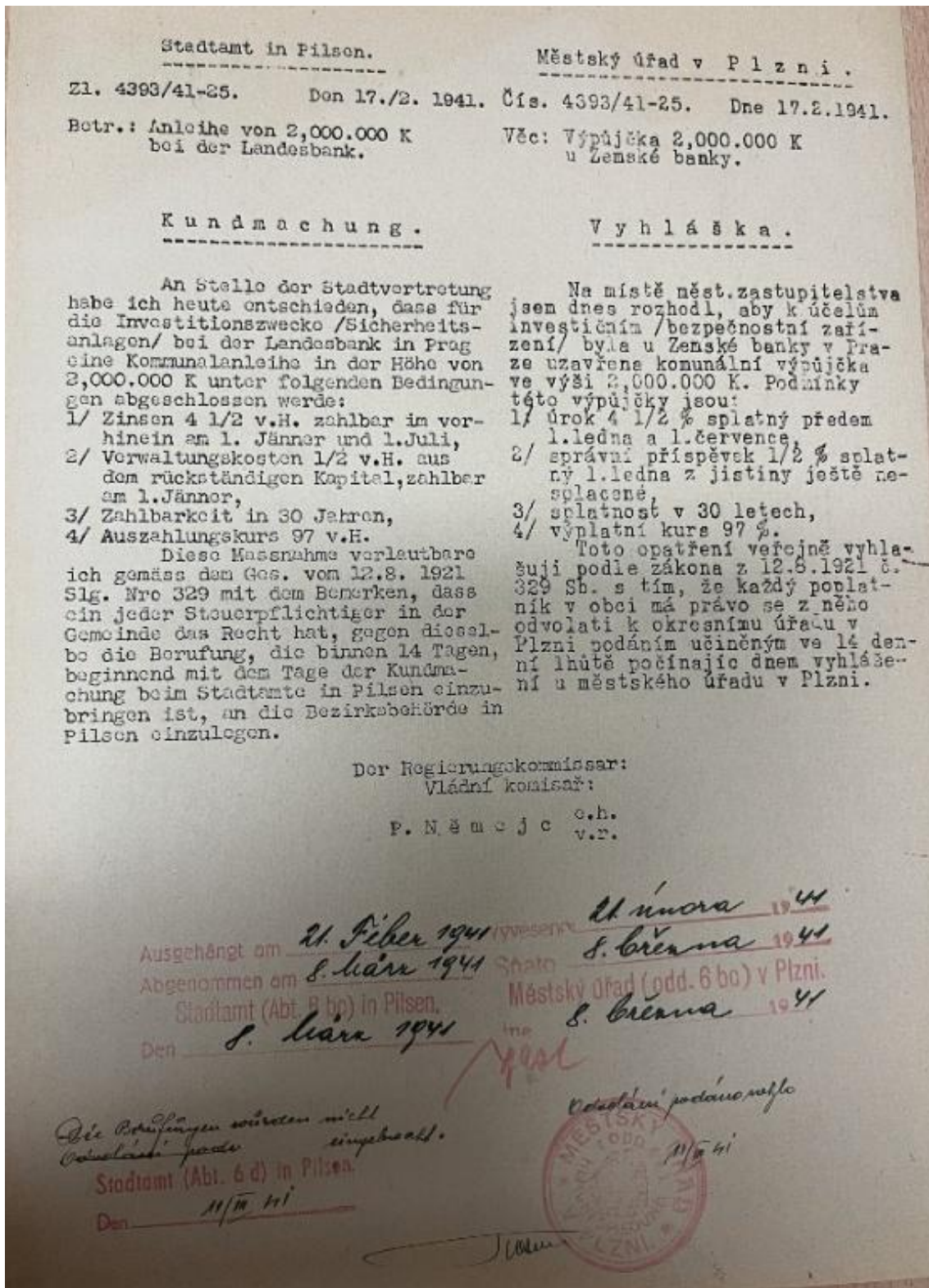
Graf 1: Vlastnická práva ke stálým úkrytům v Plzni. Zdroj vlastní.	63
Graf 2: Vyhodnocení hlavních hodnotících oblastí. Zdroj vlastní.	81
Graf 3: Vyhodnocení celkového stavu úkrytů podle okresů. Zdroj vlastní.	81
Graf 4: Vyhodnocení celkového stavu úkrytů v Plzeňském kraji. Zdroj vlastní.	82
Graf 5: Využitelná kapacita stálých úkrytů. Zdroj vlastní.	82
Graf 6: Předpokládaná udržitelnost počtu stálých úkrytů. Zdroj vlastní.	82
Graf 7: Rozklad odpovědi na otázku č. 1a. Zdroj vlastní.	84
Graf 8: Rozklad odpovědi na otázku č. 2a. Zdroj vlastní.	84
Graf 9: Rozklad odpovědi na otázku č. 3a. Zdroj vlastní.	85
Graf 10: Rozklad odpovědi na otázku č. 4a. Zdroj vlastní.	85
Graf 11: Rozklad odpovědi na otázku č. 5a. Zdroj vlastní.	86
Graf 12: Rozklad odpovědi na otázku č. 6a. Zdroj vlastní.	87
Graf 13: Rozklad odpovědi na otázku č. 1b. Zdroj vlastní.	88
Graf 14: Rozklad odpovědi na otázku č. 2b. Zdroj vlastní.	89
Graf 15: Rozklad odpovědi na otázku č. 3b. Zdroj vlastní.	90
Graf 16: Rozklad odpovědi na otázku č. 4b. Zdroj vlastní.	91
Graf 17: Rozklad odpovědi na otázku č. 5b. Zdroj vlastní.	92
Graf 18: Rozklad odpovědi na otázku č. 6b. Zdroj vlastní.	93
Graf 19: Rozklad odpovědi na otázku č. 7b. Zdroj vlastní.	94
Graf 20: Rozklad odpovědi na otázku č. 8b. Zdroj vlastní.	95
Graf 21: Rozklad odpovědi na otázku č. 9b. Zdroj vlastní.	96
Graf 22: Rozklad odpovědi na otázku č. 10b. Zdroj vlastní.	97

Přílohy

Příloha I

Vyhláška MěÚ v Plzni čís. 4393/41-25 z roku 1941

Zdroj: Archiv města Plzeň, Registratura D, inv.č.21602, spis.signatura č.I 1927-1940, ev.č. 1276

Příloha II

Seznam úkrytů z roku 1940.

Zdroj: Archiv města Plzeň, Registratura D, inv.č.21602, spis.signatura č.I 1927-1940, ev.č. 1276

Město Plzeň
Obec v.r.p. 1940

A. Veřejné protiletectké úkryty v domech.

	č. or.	č. pop.	počet osob	majitel domu
1. Sáská - Pražská	2	77	50	Lang. Norb., Marie Anna Roman, Pekarská Růž. Houba Ot. ml. Pollák Maxm. a Marie
2. Pražská - stará vodárna	-	309	80	obec Plzeň
3. Říšská - Fodermayerova	2	167 168	100	chorobinec Aug. Fodermayera v Plzni
4. Fodermayerova - Náměstí	25	139	250	JUDr. Guldener B., Heritesová Ludm., Janníková B. Kučerová Kar., Honzáková M.
5. Jungmannova - N. banka	42	1139	60	Česká banka v Praze
6. Nádražní	5	26	330	Měšť. piv. v Dobřanech
7. "	32	227	85	MUDr. Rob. a Amalie Nebeských
8. "	14	61	80	Ing. Jar. Císař; Václ. Martínková Ludm., Sedláček Vlad. a Ludm.
9. "	38	776	80	MgPh. Doubek a Marie
10. Kasárni 2. Vídeňská kav.	2	42	200	Wengerová Marie
11. Františkánská - Rudinger	1	116 117	100	Th. Taussig, Luftschtz Pavel, Levit Leop. a Zd. Rudingerová Zofie, Spitzová Malči, Köni- gová Růž. Levitová Ma- rie, MUDr. Borsová-Ru- dingerová Olga, Blo- chová Malči
12. Františkánská - konvent	-	121	60	Konvent mnichů; 2. řeho- le sv. Františka Seraf. reformát. v Plzni.
13. Náměstí - Weiner	22	136	200	Karel a Růž. Weinerovi
14. Klatovská	6	428	200	Spolek "Praha" kapitá- ly a důchody, vzáj. poj. v Praze
15. Hotel Smitka - Smet. sady	1	74 75	400	Alfréd Smitka
16. Norimberská - Sokol	9	308	100	Těl. jedn. Sokol ve Skvělanech
17. Křimická V úvoze	13 2	6	200	Archman Tom. a Kateř.

	Č.or.	č.pop.	počet osob	majitel domu
18. Tyršova ul. - Sokolovna	3	493	250	Těl.jedn.Sokol Plzeň I.
19. Sedláčková ul.	12	211	50	Západočes.lid.zdl. v Plzni s.r.o.
20. Půděbradova	11	40	60	Staveb., nákup. a výr. družstvo, Hvězda v Plzni
21. Otakarovy sady	55 55a	523	140	Plzeňská obec
22. Riegrova	1	206	100	May-Hrubá Viktorie Schlögerová Herta, Russová Matylda
23. Veleslavínova - soud	40	21	300	Protektorát Čechy a Morava
24. Na Roudné	17	387	90	Tělocvičpá a spol. dům Plzeň IV.s.s r.o.
25. Karlovarská	6	470	110	Schulz Jan a Anna
26. Karlovarská	30	298	470	Dr Federmann Vítězslav a Eleonora
27. Nepomucká	40	899	70	Z.K.D.v Plzni
28. Karla IV.a Valdštýn.n.	2	1123	100	Jan Krejčí
29. Hejskova-Železniční	2	176	160	Železniční konsumní druž.v Plzni s.s r.o.
30. Železniční	36	143 314	100	Florián Josef a Anna Kaur Jaroslav
31. Guldenerova	23	1258	130	Lid.stav.a byt. druž.,s,s r.o.v Plzni
32. Jablonského	39	1254	50	Stav.,výr.a nákup. družstvo DTJ Plzeň II spol. s r.o.
33. Houškova ul.-býv.škola	34	588	300	Hašková Jos.a Marie Kulišanová Anna, Prokopová M. Kokošková Alžb., Vohánková Fr.
34. Tylova	1	2090	80	Zuvač Milan a Krist
35. Klatovská	26	969	100	První česká vzájemná pojišť. v Praze
36. Kollárova - bio O.K.	19	1239	300	Spolek Obecní kuchyně v Plzni
37. Koperníkova	6	832	50	Utschicková Helena Gerhardt

	č. or.	č. pop.	počet osob	majitel domu
38. Bezovka	2	1979	50	Zřítup. okres plz.
39. Klatovská	90	777	100	" " "
40. Belánka	2	2079	25	Spěváček Jos. a M.
41. Bavorská	61	2081	50	Matoušek Jan a A.
42. Lucemburská - Polášek	1	1982	350	Míst. odbor Nár. jedn. pošunavské a těl. jedn. Sokol Plzeň I.
43. Rokycanova tř. Lid. dům	7	174	90	Stavební, nákupní a výr. družstvo Dělnický dům, Plzeň - Letná
44. " "	57	589	90	Stav. a byt. družstvo pro stavbu rod. a děl. domů v Plzni-Doubravce
45. Hřbitovní	58	873	140	Těl. jednotka Sokol v Plzni-Doubravce
46. Svatojirská	90	448	180	Stav. nak. a výr. dr. Dělnický dům v Plzni-Doubravce spol. s r. o.
47. Kopeckého sady	11	97	250	Obec města Plzně

Příloha III

Kategorizace města Plzně.

Zdroj: [://vhu.cz/pro-pripad-valky-nova-kategorizace-mist-a-mest-v-ceskoslovensku-na-pocatku-70-let/](http://vhu.cz/pro-pripad-valky-nova-kategorizace-mist-a-mest-v-ceskoslovensku-na-pocatku-70-let/)

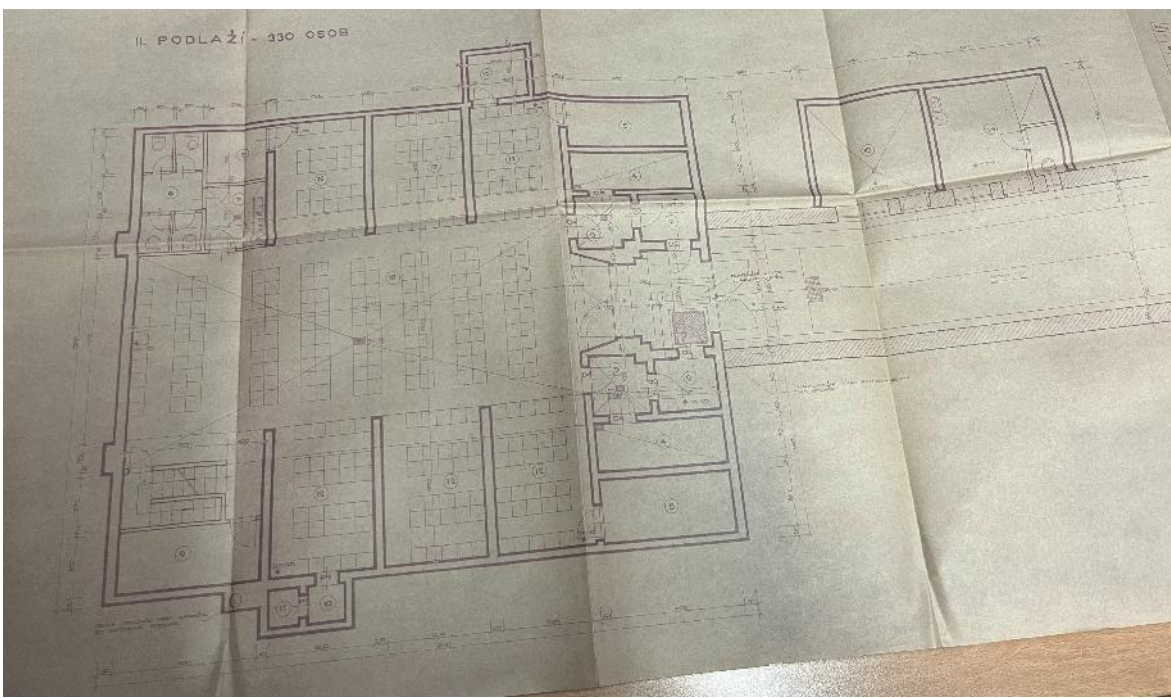
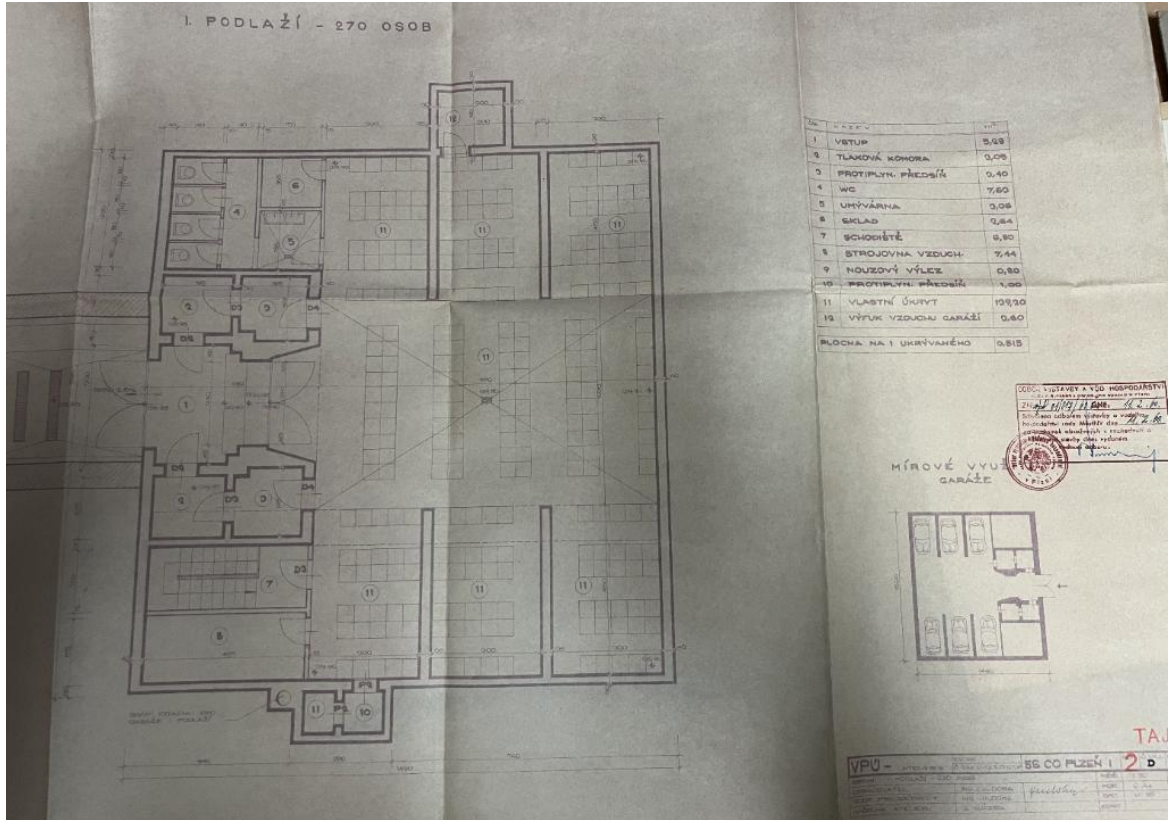
P ř e h l e d
o změnách v kategorizaci míst a objektů
na území ČSSR

Poř. čís.	Republika místo-objekt (prostor)	Kategorie		Předpokládaná ráže v kt	
		dosavadní	nová	dosavadní	po přehodnocení
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
<u>ČSR</u>					
1.	PRAHA	Z	Z	1 Mt	1 Mt
2.	BRNO	Z	Z	200	400
3.	OSTRAVA-KARVINÁ	Z	Z	5 Mt	1 Mt
4.	PLZEŇ	Z	Z	100	300
5.	ÚSTÍ n. Labem	I	I	75	75
6.	PARDUBICE	I	I	200	300
7.	HRADEC KRÁLOVÉ	I	I	100	165
8.	OLOMOUC	I	I	20	300
9.	ČESKÉ BUDĚJOVICE	I	I	50	75
10.	MOST-ZÁLUŽÍ-KOMOŘANY	I	I	1 Mt	400
11.	TŘINEC	I	II	30	130
12.	KLADNO	I	II	50	40
13.	GOTTWALDOV	I	II	50	40
14.	ČÁSLAV	bez	II	-	165
15.	LIBEREC	II	II	20	40
16.	PODĚBRADY	bez	II	-	10
17.	MLADÁ BOLESLAV	II	II	20	10
18.	KOLÍN	II	II	20	40
19.	CHOMUTOV	II	II	20	10
20.	JIHLAVA	II	II	15	40
21.	PROSTĚJOV	II	II	20	40
22.	PŘEROV	II	II	20	40
23.	BEROUN-KRÁLŮV DVŮR	II	II	20	10
24.	KRALUPY	II	II	20	10
25.	NERATOVICE	II	II	20	10

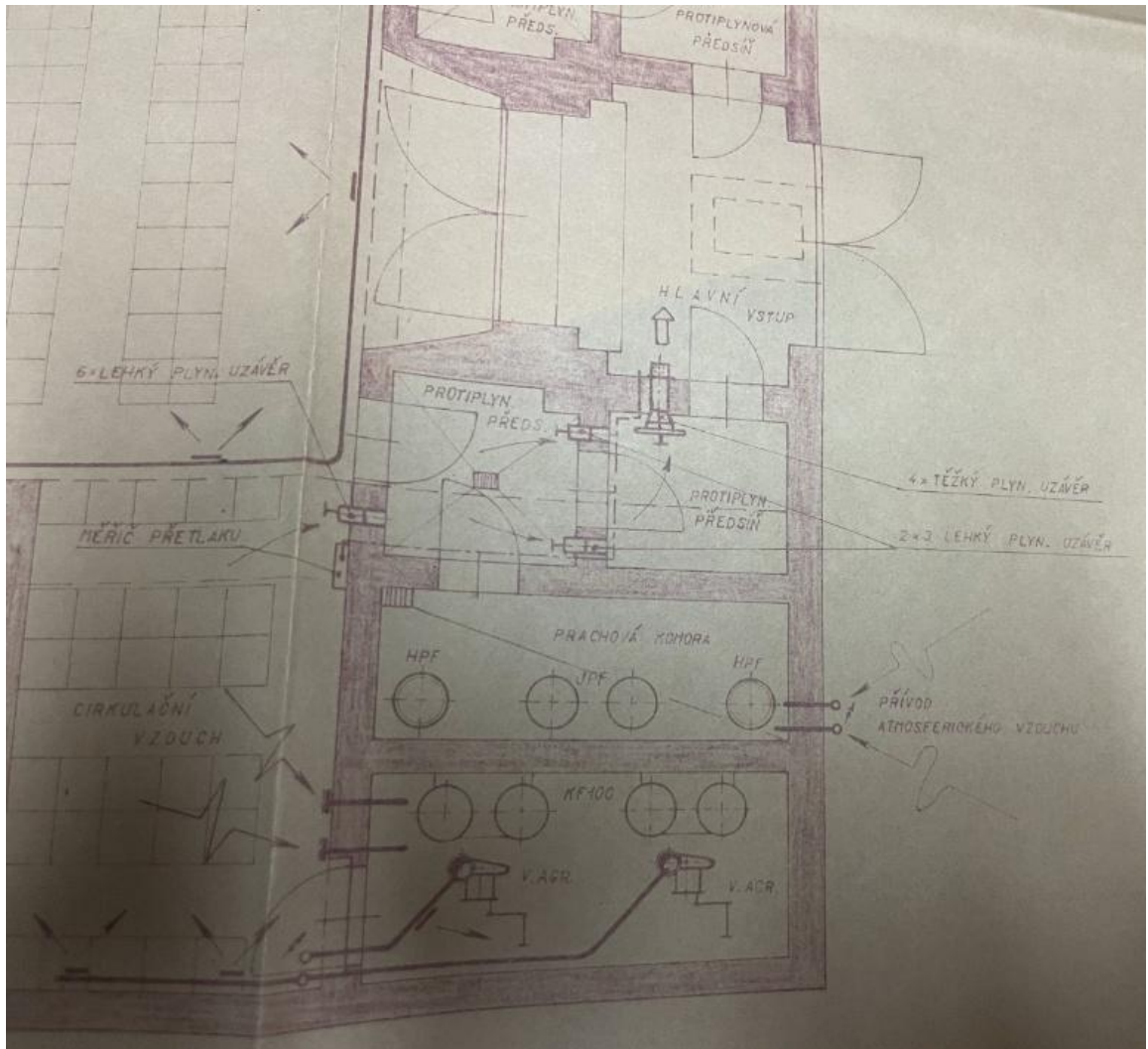
Příloha IV

Část projektové dokumentace: Půdorys 1. a 2. podlaží stavby úkrytu CO v Plzni.

Zdroj: Archiv města Plzně, inv.č.429, karton č.20

Detail filtroventilace ve 2. podlaží stavby úkrytu CO v Plzni.

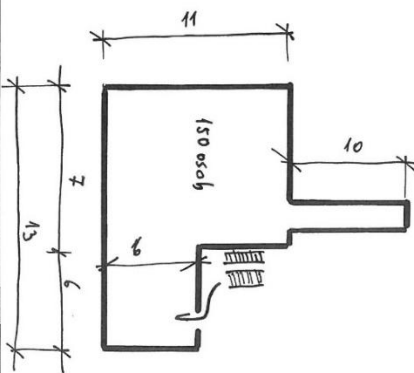
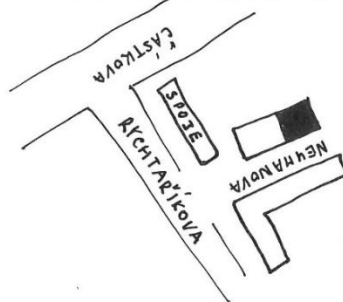

Příloha V

Evidenční list krytu.

Zdroj Magistrát města Plzně.

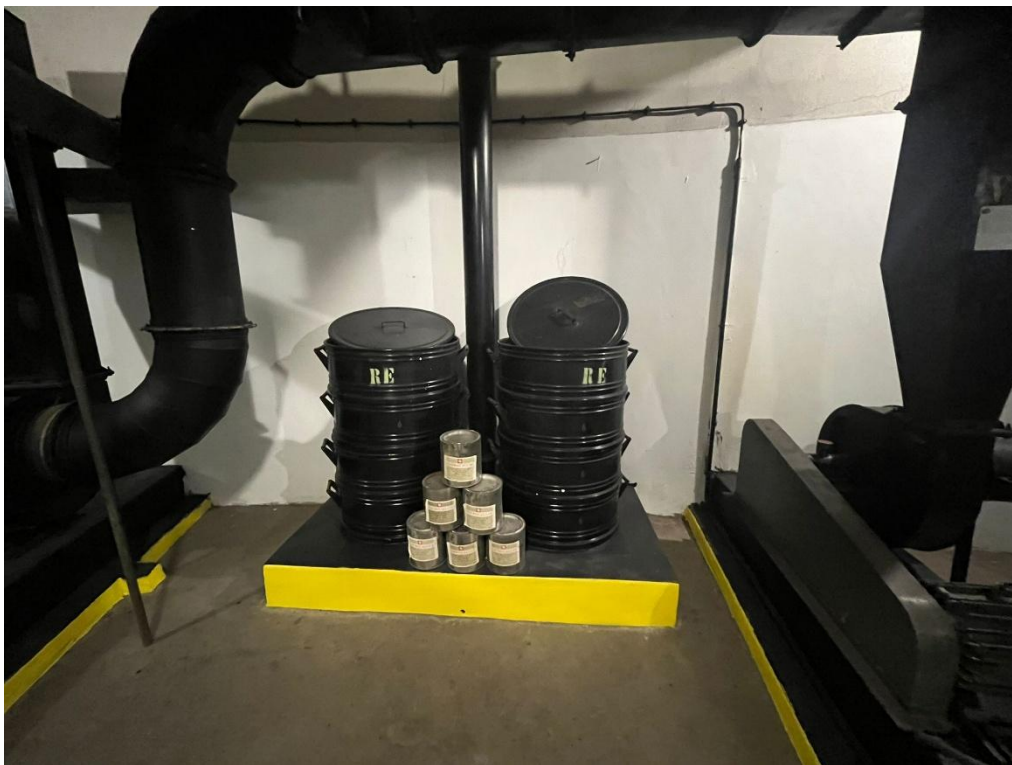
1 Evid. číslo úkrytu — listu 04 05 2046	2 Pa vyplnění TAJNĚ Počet výškových Výškové číslo 2	3 Kroj ZÁPADOČESKÝ	4 Okres (obvod) PLZEŇ MĚSTO	5 Místo (obec) SLOVANY NEUMANOVA 7	6 Kapacita projektovaná: v rozmezí: 150 nad 900 601 — 900 451 — 600 301 — 450 151 — 300 101 — 150 51 — 100 do 50	7 Doba zpoždění. nad 12 h 6 — 12 h 2 — 6 h do 2 h	8 Doba provozu mín. 72 h mín. 48 h mín. 24 h	9 Třída odolnosti SPR-U SPR-U-Z 5. 4. 3. 2.	10 Majitel (operativní správce) úkrytu BYTOVÝ PODNIK MĚSTA PLZNĚ Nadřízený ústř. orgán majit. úkrytu MINISTERSTVO VNITRA ČR	11 Ochr. souč. K do 100 100 — 200 nad 200	12 Učzení žactvo zaměstnanci	13 Použití úkryt úkryt o VS VS	14 minové využit. NENÍ	15 způsob ^{výšov.} stáhat	16 Směrnice CO-6-1 CO-6-2	17 Typ štolový - studnový	18 Konstrukce železobeton prostý beton cihl. zdivo	19 telefon	20 rozhlas po dr.	21 radiomaják	22 ES:	23 signalizace	24 studna	25 odvod občasn. samosp.	26 výkon/typ výkon/typ 55 / 9005	27 počet: počet: 1	28 VZ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
																												29 Situční plán									

Příloha VI

Fotodokumentace prvků stálého úkrytu. *Zdroj vlastní.*

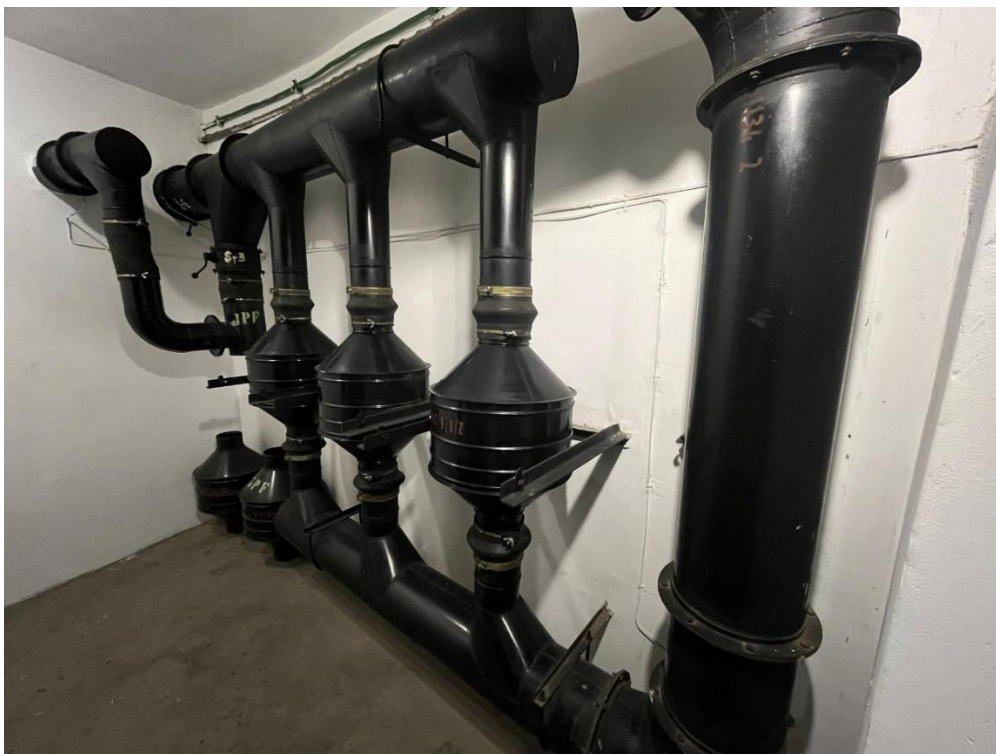
Pohled do strojovny filtroventilace na regenerační věže.

Pohled do strojovny filtroventilace na hrubé prachové filtry.

Pohled do strojovny filtroventilace na jemné prachové filtry.

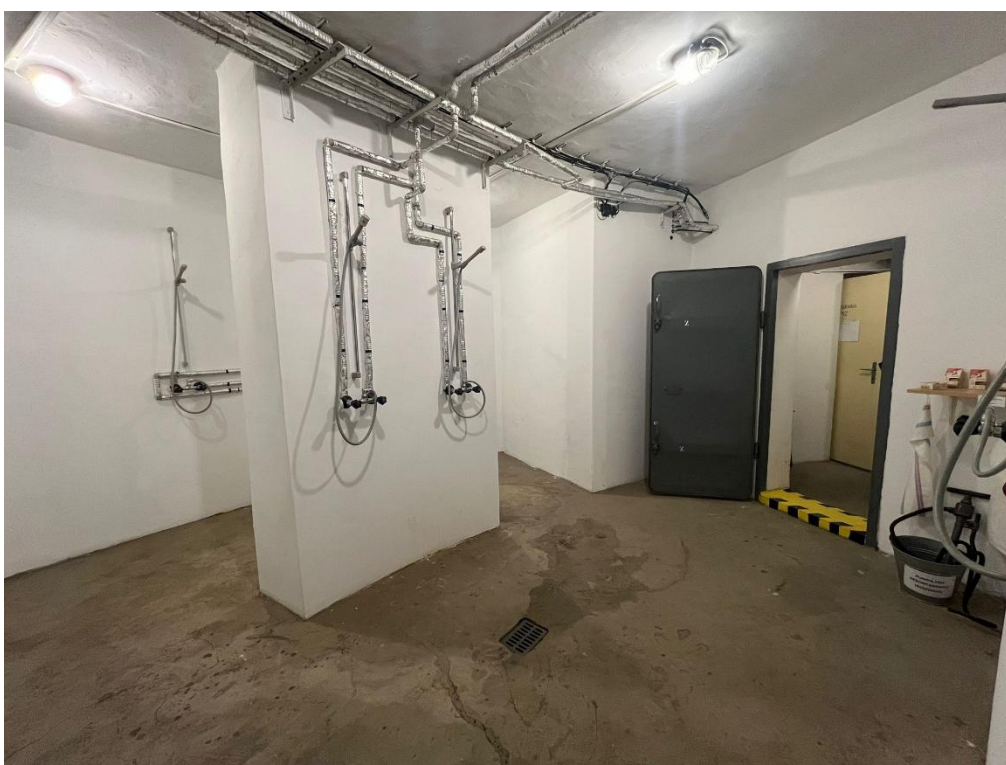
Pohled do strojovny filtroventilace na ruční pohon.

Pohled do strojovny filtroventilace na prostor pro kyslíkové lahve.

Pohled do umývárny z dekontaminační místnosti.

Pohled na vodní hospodářství – vodní zásobník, bojler na ohřev vody.

Pohled na vodní hospodářství – kalová jímka.

Pohled do strojovny elektrické energie – diesel agregát.

Pohled na protiplynové a protitlakové dveře.

Pohled na protitlakové dveře s těžkými plynotěsnými uzávěry.

Pohled na těsnění průchodů stěn.

Prostor pro ruční nářadí.

Příloha VII

Rozhovor strukturovaný s pracovníkem Magistrátu města Plzně, odborem bezpečnosti, prevence kriminality a krizového řízení dne 22. 1. 2026, který proběhl na základě předchozích volných rozhovorů v období prosince 2025 až ledna 2026.

Kolik je v současné chvíli evidováno stálých úkrytů na území města Plzně a s jakou kapacitou?

Na území města Plzně je v současné době evidováno 105 staveb civilní ochrany – stálých úkrytů, jejichž celková kapacita činí přibližně 24 800 osob. Jsou zde zahrnuty i stavby, které jsou sice vyřazené, ale stále s nimi pro naši kapacitu počítáme, protože neproběhlo rekolaudační řízení.

Kolik úkrytů v evidenci a s jakou kapacitou je v majetku města?

V majetku města Plzně, případně společností s majetkovou účastí města, se nachází 20 stálých úkrytů s celkovou kapacitou přibližně 5 340 osob. Opět je uvažováno s celou kapacitou. V živé evidenci se jedná o 10 úkrytů.

Od kdy provádí město evidenci úkrytového fondu a kolik staveb bylo z evidence vyřazeno?

Evidence úkrytového fondu je vedena dlouhodobě, a od roku 2008. Pro ilustraci lze uvést, že v roce 2008 bylo evidováno 162 úkrytů s celkovou kapacitou 42 375 osob. V roce 2016 bylo evidováno již pouze 122 úkrytů s celkovou kapacitou 28 610 osob. A nyní tedy 105 úkrytů s celkovou kapacitou přibližně 24 800 osob. Jedná se o snížení o zhruba 35% kapacity úkrytů.

Vedete evidenci improvizovaných úkrytů?

Ano, evidence improvizovaných úkrytů je vedena. V současné době činí jejich kapacita přibližně 31 866 osob.

Spolupracujete v rámci evidence s HZS kraje?

Ano, spolupráce probíhá. Evidence staveb civilní ochrany je vedena shodně s Hasičským záchranným sborem Plzeňského kraje a kontroly stálých úkrytů jsou prováděny společně.

Jaké dokumenty jsou součástí vaší evidence k jednotlivým stavbám a jsou digitalizované?

K jednotlivým stavbám civilní ochrany je vedena dokumentace, která obvykle zahrnuje evidenční listy stálých úkrytů, zápisy z provedených kontrol, fotografickou dokumentaci z kontrol. V řadě případů je tato dokumentace rovněž digitalizována.

V případě obdržení žádosti od vlastníka úkrytu o zrušení, jak postupujete?

V případě, že vlastník stavby projeví zájem o vyřazení stálého úkrytu z evidence nebo o jeho rekolaudaci, je mu poskytnuta informace o dalším postupu. Magistrát města Plzně k danému záměru vydává stanovisko.

Má město nějakou směrnici či doporučení pro jejich zachování, či žadatelům spíše vyhovíte?

Specifická směrnice pro zachování staveb civilní ochrany není vydána. Jednotlivé případy jsou posuzovány individuálně. V praxi bývá často vyhověno požadavkům vlastníků staveb, protože v současné době neexistuje zákonná povinnost zachovat stavbu civilní ochrany.

Jaké jsou plány kontrol a revizí úkrytů v majetku města a co je předmětem kontroly?

U všech stálých úkrytů v majetku města jsou prováděny předepsané revize technických zařízení. Předmětem kontrol staveb civilní ochrany je především zjištění jejich technického stavu a případné doporučení opatření vedoucích k nápravě zjištěných nedostatků.

Provádíte kontrolu úkrytů i jiných vlastníků?

Ano. Kontroly staveb civilní ochrany jsou postupně prováděny také u úkrytů ve vlastnictví jiných subjektů na území města.

Máte na údržbu úkrytů dostatek finančních prostředků z rozpočtu města?

V případě úkrytů ve vlastnictví města jsou finanční prostředky na jejich správu a základní údržbu z rozpočtu města zajištěny.

Máte nějaké možnosti financování údržby a oprav z dotačních prostředků či daňových úlev v současnosti a byli v posledních 5–10 letech? Pokud ano, kdo byl poskytovatel?

V současné době nejsou k dispozici žádné dotační programy ani jiné formy finanční podpory ze strany státu určené na údržbu stálých úkrytů. Veškeré náklady jsou hrazeny z rozpočtu města nebo jednotlivými vlastníky staveb. V posledních 5 až 10 letech žádná finanční podpora nebyla.

Je nedostatek finančních prostředků důvodem k vyřazování úkrytů z evidence?

Ve většině případů není nedostatek finančních prostředků hlavním důvodem pro vyřazování staveb z evidence. Rozhodující je zpravidla záměr vlastníka, který plánuje další využití nemovitosti.

Umožní město přístup do úkrytu v rámci tohoto šetření?

Po předchozí domluvě je umožnění přístupu do vybraných úkrytů možné.

Jakým způsobem Magistrát města Plzně provádí informovanost obyvatel? Obrací se na magistrát občané s dotazy na úkryty například v souvislosti s konfliktem na Ukrajině nebo současnou bezpečnostní situací ve světě?

Magistrát města Plzně poskytuje informace o stavbách civilní ochrany prostřednictvím svých internetových stránek, kde je dostupný seznam staveb civilní ochrany, mapový portál a informace o postupu rekolaudace těchto staveb. Podobné informace jsou dostupné také na webových stránkách Hasičského záchranného sboru. Na magistrát se obracují fyzické i právnické osoby s dotazy týkajícími se úkrytů. Po vypuknutí konfliktu na Ukrajině došlo k výraznému nárůstu počtu těchto dotazů.

Rozhovor strukturovaný s pracovníkem krizového řízení Městského úřadu Rokycany, odboru rozvoje města dne 9. 2. 2026, který proběhl na základě předchozích volných rozhovorů v období prosince 2025 až února 2026.

Kolik je v současné chvíli evidováno stálých úkrytů na území města a s jakou kapacitou?

Na území města je v současné době evidováno celkem **12 stálých úkrytů**, které se nacházejí například v budovách základních škol, nemocnice, objektech společenství vlastníků jednotek nebo v budově Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. Celková **odhadovaná kapacita těchto úkrytů činí přibližně 2 520 osob**.

Kolik úkrytů v evidenci a s jakou kapacitou je v majetku města?

V majetku města se nachází jeden stálý úkryt, který je situován v objektu Základní školy. Tento úkryt je rozdělen na dvě části, každá s kapacitou 150 osob, tedy celkem 300 osob. V současné době je objekt školy v rekonstrukci, v jejímž rámci dochází také k úpravám prostor úkrytu. Od 90. let minulého století nebyl úkryt využíván pro účely ochrany obyvatelstva a sloužil především jako skladovací prostor. Technické vybavení, například elektroinstalace, je postupně rekonstruováno a některé prvky, například filtrační zařízení, jsou v současnosti nefunkční.

Od kdy provádí město evidenci úkrytového fondu a kolik staveb bylo od té doby z evidence vyřazeno?

Přesné datum zahájení evidence úkrytového fondu se nepodařilo dohledat. Od poloviny roku 2022 byly z evidence vyřazeny dva objekty.

Vedete evidenci improvizovaných úkrytů?

Ano, město vede také evidenci improvizovaných úkrytů. V současné době je evidováno, které mohou sloužit k improvizovanému ukrytí obyvatelstva. Jedná se zejména o 23 objektů sklepní prostory bytových domů, prádelny, prostory mateřských a základních škol a další vhodné objekty.

Spolupracujete v rámci evidence s HZS kraje?

Ano, město průběžně spolupracuje s Hasičským záchranným sborem kraje, zejména při evidenci staveb civilní ochrany a při jejich posuzování.

Jaké dokumenty jsou součástí vaší evidence k jednotlivým stavbám a jsou digitalizované?

Součástí evidence staveb civilní ochrany jsou projektové dokumentace, dokumentace plánu ukrytí (technické údaje, vybavení prostor a podobně), technické zprávy, dokumentace údržby, stavební dokumentace v archivu stavebního úřadu Rokycany a vydaná Rozhodnutí o vyřazení z úkrytového fondu. Data digitalizovaná nemáme.

V případě obdržení žádosti od vlastníka úkrytu o zrušení, jak postupujete?

V případě žádosti vlastníka o vyřazení úkrytu z evidence je postup následující:

- spolupráce s Hasičským záchranným sborem a ověření evidence objektu,
- podání písemné žádosti vlastníka o vyřazení z evidence včetně zdůvodnění,
- posouzení žádosti a kontrola objektu ze strany HZS,
- následné rozhodnutí o vyřazení z evidence, které projde stavebním řízením, tedy změnou způsobu užívání stavby.

Má město nějakou směrnici či doporučení pro jejich zachování, či žadatelům spíše vyhovíte?

Specifická směrnice pro zachování staveb civilní ochrany není vydána. Jednotlivé případy jsou posuzovány individuálně a po vyhodnocení okolností je často doporučeno žádosti vlastníků vyhovět.

Jaké jsou plány kontrol a revizí úkrytů v majetku města a co je předmětem kontroly?

V současné době nejsou stanoveny konkrétní plány pravidelných kontrol úkrytů v majetku města. Z předchozího období se nepodařilo dohledat detailní záznamy o těchto kontrolách.

Provádíte kontrolu úkrytů i u jiných vlastníků?

Kontroly staveb civilní ochrany u jiných vlastníků nejsou městem prováděny.

Jaké prostředky jsou vynakládány ročně na údržbu staveb stálých úkrytů za posledních 5 let?

V současné době probíhá rekonstrukce objektu Základní školy, která zahrnuje i úpravy elektroinstalace prostor úkrytu. Náklady na samotnou úpravu krytu však nelze samostatně vyčíslit, protože jsou součástí celkové investice do rekonstrukce budovy.

Máte na údržbu úkrytů dostatek finančních prostředků z rozpočtu města?

Nedokáží zhodnotit.

Máte nějaké možnosti financování údržby a oprav z dotačních prostředků či daňových úlev v současnosti a byli v posledních 5–10 letech? Pokud ano, kdo byl poskytovatel?

Nedokáží objektivně vyhodnotit.

Je nedostatek finančních prostředků důvodem k vyřazování úkrytů vlastních i cizích z evidence?

Určitě ne, jiné vlastnické zájmy, zájem na jiné využití (i s výhledem na zisk) a podobně.

Umožní město přístup do úkrytu v rámci tohoto šetření?

Po předchozí domluvě určitě ano.

Jakým způsobem město provádí informovanost obyvatel?

Město informuje obyvatele prostřednictvím místního rozhlasu, SMS zpráv, informačního kanálu města, úřední desky nebo webových stránek města.

Obrací se na město občané s dotazy na možnosti a polohu úkrytů v jejich okolí v souvislosti s útoky na Ukrajinu nebo současnou bezpečnostní situací ve světě?

Takové dotazy ze strany občanů nebyly zaznamenány.

Rozhovor strukturovaný s pracovníkem krizového řízení a ochrany obyvatelstva Městského úřadu Klatovy dne 12. 2. 2026, který proběhl na základě předchozích volných rozhovorů v období prosince 2025 až února 2026.

Kolik je v současné chvíli evidováno stálých úkrytů na území města a s jakou kapacitou?

Včetně vyřazených úkrytů je evidováno celkem 13 stálých úkrytů s kapacitou 2 850 obyvatel, přičemž 7 z nich je vyřazených.

Kolik úkrytů v evidenci a s jakou kapacitou je v majetku města?

V majetku města jsou evidovány 4 úkryty s celkovou kapacitou 500 obyvatel.

Od kdy provádí město evidenci úkrytového fondu a kolik staveb bylo od té doby z evidence vyřazeno?

Město provádí evidenci úkrytového fondu od sedmdesátých a osmdesátých let, přičemž z důvodu demolic, špatného technického stavu nebo změny účelu stavby bylo od té doby vyřazeno přibližně 150 úkrytů.

Vedete evidenci improvizovaných úkrytů?

Evidenci improvizovaných úkrytů město vede postupně.

Spolupracujete v rámci evidence s HZS kraje?

Město spolupracuje s HZS kraje pouze částečně.

Jaké dokumenty jsou součástí evidence k jednotlivým stavbám a jsou digitalizované?

Součástí evidence jsou základní listy úkrytu, které však nejsou digitalizované.

V případě obdržení žádosti od vlastníka úkrytu o zrušení, jak postupujete?

V případě žádosti o zrušení úkrytu se postupuje většinou na návrh HZS Plzeňského kraje, následně probíhá projednání s HZS, schválení radou města a poté je vyrozuměn vlastník budovy.

Má město nějakou směrnici či doporučení pro jejich zachování, či žadatelům spíše vyhovíte?

Město nemá žádnou směrnici ani doporučení pro zachování úkrytů.

Jaké jsou plány kontrol a revizí úkrytů v majetku města a co je předmětem kontroly?

Kontroly probíhají formou prohlídky každé čtvrtletí a revize se provádějí ve stanovených termínech, přičemž předmětem kontroly je stav úkrytu, zalití sifonů a toalet vodou, ověření funkčnosti FVZ a jednou ročně odečty elektrické energie; provádění dalších úkonů není personálně zabezpečeno.

Provádíte kontrolu úkrytů i u jiných vlastníků?

Kontrola úkrytů u jiných vlastníků je prováděna pouze minimálně.

Jaké prostředky jsou vynakládány ročně na údržbu staveb stálých úkrytů za posledních 5 let?

Roční náklady na revize činí přibližně 50 000 Kč.

Máte na údržbu úkrytů dostatek finančních prostředků z rozpočtu města?

Město má dostatek finančních prostředků na problematiku ukrytí.

Máte nějaké možnosti financování údržby a oprav z dotačních prostředků či daňových úlev v současnosti a byli v posledních 5–10 letech? Pokud ano, kdo byl poskytovatel?

Město v současnosti nemá žádné možnosti financování údržby a oprav z dotačních prostředků ani daňových úlev a nemělo je ani v posledních 5–10 letech.

Je nedostatek finančních prostředků důvodem k vyřazování úkrytů vlastních i cizích z evidence?

Nedostatek finančních prostředků není důvodem k vyřazování úkrytů z evidence.

Umožní město přístup do úkrytu v rámci tohoto šetření?

Město umožní přístup do úkrytu po předchozí dohodě.

Jakým způsobem město provádí informovanost obyvatel?

Město informuje obyvatele prostřednictvím svých webových stránek a v rámci celorepublikových informačních kampaní, jako je například „72 hodin“, a také prostřednictvím webových stránek HZS ČR.

Obrací se na město občané s dotazy na možnosti a polohu úkrytů v jejich okolí v souvislosti s útoky na Ukrajinu nebo současnou bezpečnostní situací ve světě?

Občané se na město s těmito dotazy obrazení pouze občas.

Rozhovor strukturovaný s vedoucím oddělení ochrany obyvatel a krizového řízení Krajského ředitelství Hasičského záchranného sboru v Plzni dne 16. 2. 2026, který proběhl na základě předchozích volných rozhovorů v období září 2025 až února 2026.

Jaké činnosti v rámci ochrany obyvatelstva, konkrétně ukrytí, vykonáváte za orgány krajského úřadu?

HZS kraje plní v oblasti ochrany obyvatelstva především podpůrnou a evidenční roli. Primární odpovědnost za ukrytí obyvatelstva má orgán krizového řízení na úrovni krajských úřadů.

HZS vede evidenci stálých úkrytů a podílí se na kontrolní činnosti, zejména svou účastí na prohlídkách těchto objektů. Současně zajišťuje administrativní úkony související s případným vyřazením úkrytu z naší evidence nebo posouzení jeho technického stavu.

V případě vzniku krizových stavů (válečný stav, stav ohrožení státu) by se HZS podílel na zajištění tzv. zpohotovení stálých úkrytů a na organizačním zabezpečení ochrany obyvatelstva. Tato činnost by spočívala především v organizační a technické podpoře při jejich uvedení do provozuschopného stavu. Toto zpohotovení by zahrnovalo například koordinaci dalších složek, které by se na ukrytí podílely a na zajištění základního nouzového vybavení. Jednalo by se zejména o zajištění materiálu pro nouzové přežití obyvatelstva, zásobování potravinami a pitnou vodou, poskytnutí základních služeb obyvatelstvu, nouzové dodávky energií a také organizování humanitární pomoci.

Kolik je v současné chvíli evidováno stálých úkrytů na území Plzeňského kraje a s jakou kapacitou?

V Plzeňském kraji je v centrální evidenci úkrytového fondu celkem 95 stálých úkrytů s celkovou kapacitou 23 795 ukrývaných osob.

Kolik úkrytů v evidenci a s jakou kapacitou je v majetku města či Plzeňského kraje?

Krytů na území města Plzně v majetku obou institucí evidováno celkem 17 stálých úkrytů s celkovou kapacitou 5120 ukrývaných osob.

Od kdy provádí HZS kraje evidenci úkrytového fondu a kolik staveb bylo od té doby z evidence vyřazeno?

Evidence úkrytového fondu ze strany HZS krajů je vedena na základě zákona č. 239/2000 Sb., o IZS a o změně některých zákonů. Tento zákon vstoupil v platnost v roce 2000, a

od té doby je HZS kraje povinen vést evidenci staveb civilní ochrany, tedy i stálých úkrytů, na území příslušného kraje.

Od této doby bylo z úkrytového fondu vyřazeno celkem 146 stálých úkrytů. Z uvedeného počtu bylo 65 úkrytů zcela zrušeno, a to především v důsledku demolice nebo změny způsobu užívání stavby, při které již prostory nespĺňují podmínky pro funkci stálého úkrytu.

Vedete evidenci improvizovaných úkrytů?

HZS kraje v současné době nevede evidenci improvizovaných úkrytů. Dle zákona nemá tu povinnost. Improvizované úkryty jsou obecně chápány jako běžné stavební prostory, z tohoto důvodu není jejich evidence v současné době legislativně ukotvena.

Avšak mámě v povědomí, že tuto evidenci vede orgán krizového řízení MMP.

S ohledem na aktuální bezpečnostní situaci a vývoj v oblasti ochrany obyvatelstva lze předpokládat, že význam improvizovaného ukrytí bude do budoucna narůstat. S tím lze očekávat i důraz na případnou evidenci prostor vhodných pro tento typ ochrany obyvatelstva.

Spolupracujete v rámci evidence s Magistrátem města Plzně a je evidence stejná?

Ano, v rámci vedení evidence stálých úkrytů HZS kraje spolupracuje s MMP, konkrétně s odborným pracovníkem krizového řízení. Evidence je pravidelně konzultována a aktualizována tak, aby údaje byly v souladu.

Evidence vedená u HZS je však v jednom ohledu rozšířena, protože kromě aktivních (živých) stálých úkrytů zahrnuje také úkryty, které jsou již ve stavu vyřazených.

Jaké dokumenty vedete jako součást evidence k jednotlivým stavbám a jsou digitalizované?

Součástí evidence vedené k jednotlivým objektům je několik typů dokumentů. Už jen z historického hlediska tuto evidenci tvoří základní dokument „Evidenční karta stálého úkrytu civilní ochrany“, která obsahuje základní identifikační údaje o objektu, jeho kapacitě a technickém řešení. Tyto karty byly v minulosti zpracovávány pouze v listinné podobě.

Kromě evidenčních karet jsou ke každému objektu vedeny také „protokoly z provedených kontrol“, které dokumentují aktuální technický stav úkrytu a případné zjištěné nedostatky. Součástí dokumentace je rovněž pravidelně pořizovaná

fotodokumentace. Většina těchto dokumentů je v současné době vedena v listinné i digitální podobě.

V případě obdržení žádosti o zrušení (vyřazení z evidence) úkrytu, jak postupujete?

Říkejme tomu vyřazení z evidence úkrytového fondu. Postup je následující:

Vlastník objektu zažádá HZS kraje o vyřazení SÚ z evidence úkrytového fondu.

Na základě této žádosti HZS kraje uskuteční evidenční prohlídku (té se zúčastní i pracovník krizového řízení MMP).

K žádosti se vyjádří i městský úřad (MMP).

Na základě předchozích úkonů HZS kraje rozhodne o vyřazení nebo o nevyřazení stálého úkrytu z naší evidence.

Je veden ve vaší evidenci jako živý do doby jeho rekolaudace?

Ne, takový úkryt je v naší evidenci vedený, ale nikoli ve stavu „živém“, ale ve stavu „vyřazeném“. V praxi to znamená, že i v případě, kdy již objekt nesplňuje funkční podmínky a není s ním nadále počítáno v rámci aktivního úkrytového fondu, zůstává v evidenci a může být nadále vnímán jako prostor potenciálně využitelný pro improvizované ukrytí, pokud jeho podmínky umožňují poskytnout alespoň základní ochranu.

Kolik stanovisek jste jako dotčený orgán vydávali k povolení stavby civilní ochrany – stálého krytu?

Jako dotčený orgán jsme po roce 2000 nezaznamenali jedinou žádost o stanovisko k povolení stavby se stálým úkrytem. Poslední dobou ale zaznamenáváme zvýšený zájem a tím pádem i počet žádostí o stanovisko k povolení stavby, kde se například s podzemními prostory počítá i jako s možným improvizovaným ukrytím.

Provádíte kontroly a revize úkrytů v majetku Plzeňského kraje?

V rámci své agendy neprovádíme oficiální „kontroly“ stálých úkrytů. Z legislativního hlediska totiž nemáme zákonnou pravomoc provádět stavební kontroly úkrytů ve smyslu technických kontrol, inspekcí nebo dokonce revizí, které by zakládaly přímou odpovědnost za technický stav stavby. Namísto toho provádíme tzv. evidenční prohlídky, kterými posuzujeme zejména způsobilost stálého úkrytu k dalšímu vedení v evidenci.

Jaké jsou plány kontrol a revizí úkrytů a co je předmětem kontroly?

Kontroly stálých úkrytů nejsou prováděny Hasičským záchranným sborem kraje. Tyto činnosti zajišťuje odbor krizového řízení Magistrátu města Plzně, který je odpovědný za plánování a realizaci kontrol jednotlivých úkrytů.

Předmětem těchto kontrol je zejména posouzení technického stavu stavby jako celku, dále kontrola funkčnosti a kontrola revizí (filtračně ventilačního zařízení nebo elektrovevize), které souvisejí s provozuschopností úkrytu. HZS kraje se těchto úkonů účastní pouze v souvislosti s vedením evidence úkrytového fondu.

Provádíte kontrolu úkrytů i jiných vlastníků?

Hasičský záchranný sbor kraje provádí kontroly pouze u úkrytů, které má ve svém vlastnictví. V současné době se jedná o 2 stálé úkryty s celkovou kapacitou 160 osob.

Jaké prostředky jsou vynakládány ročně na údržbu staveb stálých úkrytů ve vašem vlastnictví za posledních 5 let?

Jedná se zhruba o 30 tisíc korun ročně.

Jsou možnosti financování údržby a oprav od Generálního ředitelství?

Tyto možnosti nejsou, výjimku tvoří pouze úkryty, které jsou ve vlastnictví HZS ČR, u nichž je zajištění údržby a oprav hrazeno z prostředků HZS kraje.

Jsou možnosti financování údržby a oprav od jiných poskytovatelů (fondy dotační tituly, apod.)? Jaké?

V současné době nevím o jiných možnostech financování údržby a oprav od jiných poskytovatelů. Veškerá odpovědnost je na vlastnících celého objektu.

Je nedostatek finančních prostředků důvodem k vyřazování úkrytů vlastních i cizích z evidence?

Ano, dá se říci, že nedostatek finančních prostředků je hlavním důvodem vyřazování úkrytů z evidence. Stálé úkryty vyžadují pravidelnou údržbu a opravy, aby si zachovaly svou technickou způsobilost a schopnost plnit ochrannou funkci.

Bez adekvátního financování těchto činností postupně každý úkryt ztrácí funkčnost. Tento faktor se dlouhodobě promítá do počtu aktivně evidovaných úkrytů.

Umožní HZS PK přístup do úkrytu v rámci tohoto šetření?

Vstup do stálých úkrytů je možný vždy se souhlasem vlastníka objektu. Za HZS PLK mohu potvrdit, že spolupráce (pro potřeby této práce) při zpřístupnění úkrytů byla zajištěna u obou stálých úkrytů, které jsou v našem vlastnictví.

Provádí orgány kraje prostřednictvím HZS PK informovanost obyvatel o problematice ukrytí, a jakým způsobem?

Informovanost obyvatel o problematice ukrytí není přímo prováděna orgány kraje prostřednictvím Hasičského záchranného sboru Plzeňského kraje. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR však poskytuje veřejnosti rady a pokyny k ochraně obyvatelstva, včetně problematiky ukrytí, a to zejména prostřednictvím svých webových stránek.

Na stránkách HZS ČR jsou dostupné například:

sekce „Rady obyvatelstvu“ nebo příručka pro obyvatele „Pro případ ohrožení“ a také mapa stálých úkrytů, kde mohou lidé zjistit jejich polohu a způsobilost k ukrytí.

Tímto způsobem mají občané k dispozici přehledné a dostupné informace o možnostech ochrany a ukrytí v případě mimořádných událostí.

Obrací se na HZS PK občané kraje s dotazy na úkryty v souvislosti s útoky na Ukrajině, popřípadě s nynějším stavem ve světě?

Ano, občané nejen Plzeňského kraje se na HZS obracejí s dotazy na úkryty, a to zejména v souvislosti s konflikty na Ukrajině nebo aktuálním vývojem na Blízkém východě.

Naše odpovědi jsou však veskrze shodné s informacemi dostupnými na webových stránkách HZS ČR. V rámci poskytovaných rad je občanům vysvětleno, že v případě válečného stavu je k dispozici ukrytí především v tzv. improvizovaných úkrytech, a je jim doporučeno sledovat oficiální pokyny a návody pro zajištění vlastní bezpečnosti.